

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubli.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— "
četrt leta 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide 11. septembra t. l.

Vojna.

**PETINOSMEDSETI ROJSTNI DAN
CESARJA FRANCA JOŽEFA I.**

Dne 18. t. m. je slavil naš čestitljivi in svolasi vladar svoj petinosemdeseti rojstni dan. Običajno so narodi naše države proslavljali ta dan z glasnimi izrazi svoje vdanosti in zvestobe. Saj smatrajo ta dan kot vsesкупni državni praznik, ker vidijo v svojem vladarju poosebljenje in prvega predstavitelja državne ideje — skupne naše domovine! Zato je pri nas vsako dinastično slavlje — praznik vsakega doma v širni državi; od ponosne palače v luksurioznih mestih pa do najborenejše kočice v samotnih vasi v gorskem zatišju. Tako so tudi ta dan praznovali vsi avstrijski narodi, spominjajoč se z iskrenimi željami in vdano ljubeznijo svojega milostljivega vladarja. — Usoda je naklonila Francu Josipu vrsto hudih udarcev. Toda pretrpel jih je vse junaško s svojo etično veličino. Uverjenje naše je, da srečno izvede svoje narode tudi iz vihrne sedanjih težkih časov. Milostno ne bo mu bodi ob strani in mu ohrani v to potrebne fizične in duševne sile, ki so ga dičile vedno doslej! — To željo mu pokladajo narodi v homogeni vdanosti ob petinosemdesetletnem rojstnem dnevu. Bog ščiti in ohrani cesarja Franca Jožefa I.!

NAŠE DELO ZA »RDEČI KRIŽ«.

Na rojstni dan Nj. Vel. presvetlega cesarja Franca Jožefa I. se je predstavil permanentni učiteljski pomožni odbor — tovariši Dimnik, Jelenc, Režek — predsedniku »Rdečega križa«, gosp. Dell-Cottu, okrajnemu glavarju v p. Pri tej priliki mu je izročil tudi dar učiteljskih organizacij v znesku 1000 K za »Rdeči križ«. Tovariš L. Jelenc je nagovoril gospoda predsednika s temi-le besedami:

»Viharni čas so nastali za našo ljubljeno domovino, za našo mogočno Avstrijo. Ogrožena je od vseh strani od silnih sovražnikov. Ti hudi časi zahtevajo od vsakega avstrijskega državljana največje požrtvovalnosti. Razume se samo ob sebi, da se zavedajo te velike dolžnosti tudi slovenske učiteljske organizacije, zato se pridružujejo pomožni akciji. V njihovem imenu pokladamo iz njihovih rok na žrtevni ljubljene domovine 1000 K v roko »Rdečemu križu« v podporo in tolažbo onih junakov, ki se bore za cesarja, za domovino, ki se bore za nas vse! — Blagovolji sprejeti Vaše preblagorodje ta prispevek patriotskega in domoljubnega slovenskega učiteljstva ravno danes še v posebno slavje rojstnega dne Nj. Vel. presvetlega cesarja Franca Jožefa I.«

Gosp. predsednik Dell-Cott se je z lepimi besedami zahvalil za dar ter podarjal, da ga sprejme z velikim veseljem in ga posebno uvažuje, ker je prišel iz organizacij patriotskega slovenskega učiteljstva. Deputacijo pa prosi, da naj sporoči organizacijam njegovo najtoplejšo zahvalo.

Deputacija je tudi sporočila gospodu predsedniku, da se je osnoval permanentni učiteljski pomožni odbor, ki se da »Rdečemu križu« popolnoma na razpolago in bo po svojih članih in članicah izvr-

šil vsako akcijo, ki jo bo od njega zahtevalo vodstvo »Rdečega križa«.

Gosp. predsednik pripomni, da se bo takoj, ko nanese potreba, obrnil na ta odbor.

VAŽNE ODREDBE NAUČNEGA MINISTRA.

Korespondenčni urad poroča: Kakor je zvedel c. kr. kor. urad, je naučni minister pl. Hussarek onim srednješolcem, ki so dovolj stari za vojaško službovanje, bili vpoklicani v aktivno službovanje, ali pa se prostovoljno prijavili, dovolil, da lahko že poprej izvrše svoje ponavljalne izpite. Oni srednješolci, ki jim je bil pri šolski klasifikaciji preteklega leta dovoljen ponavljalni izpit, ga izvrše na prošnjo lahko takoj. Istotako se morajo priustiti na njihovo prošnjo k izpitu tudi abiturijenti, ki so bili pri zrelostnem izpitu v pretečenem poletnem terminu reprobirani na pol leta. Dopusitvene prošnje se morajo vlagati na pristojni deželni šolski svet. Če bi bila v kakih srednjih šolah sestava maturitetne komisije nemogoča, se kandidatom določi gotova srednja šola, na kateri izvrše lahko ponavljalni izpit.

Nadalje poroča korespondenčni urad: Ker je bilo poklicanih pod orožje veliko število srednješolskih učiteljev in sorodnih učilišč, kakor tudi ljudskošolskih in učiteljev meščanskih šol in so mnoge šole določene provizorično za druge namene, bo šolski pričetek v predpisnem času (septembru) neumesten in neizvedljiv. Kakor je zvedel c. kr. korespondenčni urad, si je naučni minister v posebnem odloku na vse deželne šolske svete pridržal pravico, da odredi pričetek šolskega leta na vseh državnih in onih šolah, ki imajo pravico javnosti, v primernem času in da določi pri tem še one modalitete, ki bodo potrebne zaradi zakasnelega šolskega pričetka glede izvrševanja nadaljnjih študij šolske mladine.

HRVATSKO SOKOLSTVO IN VOJNA.

Starosta Hrv. Sok. Zv. dr. Lazar Car je izdal nastopni poziv: »Najkrasnej zakon vsesкупne naobražene človeške družbe, ki mu nihče ne oporeka, na katerega se vsakdo sklicuje in v katerega so v najtežjih časih uprte oči vseh žalujočih, trpečih in zapuščenih — je ljubezen do bližnjega. Ali ne zadošča, kazati jo le s posrednimi čini, ampak treba jo je organizirati po zapovedi srca in uma, posebno v težkih časih, kadar prebivalstvo vrši največjo državljansko dolžnost, kadar so pod vojne zastave poklicane vrste naših so-državljanov. Pa ne samo ljubezni do bližnjega, ampak tudi bratstvo in bratsko ljubezen goje in negujejo v svojih vrstah — sokolska združenja! In ravno zato so ona v prvi vrsti dolžna, da hite po svojih močeh na pomoč vsem onim, ki največ trpe zaradi odhoda hraniteljev rodov in pod orožje.

Potem pozivlja starosta zveze vse staroste posrednih sokolskih društev, naj organizirajo primerno delavnost v rečeni smeri s pomočjo še ostalega članstva in sokolskega naraščaja. Posebno pozornost obrača tudi na neizogibno potrebno pomoč pri poljskih delih. Sokolstvo naj pomaga, kjer vidi največjo potrebo. Župni staroste enaj nadzorujejo to vršenje začasne dolžnosti Sokolstva. S to akcijo treba začeti takoj. Pomagaj vsak, kdor more!

POLJSKE PROSTOVOLJSKE ČETE.

V Galiciji obstoje zlasti med Poljaki že dolga leta mnogoštevilne, predvsem dijaške in telovadne organizacije, ki imajo v prvi vrsti v programu, podpirati avstrijske čete v slučaju vojne z osvojenimi Rusijo. To gibanje je zavzelo zadnja leta od jeseni 1912, ko so v Galiciji zaradi pozicij ruske mobilizacije pričakovali, da pride do vojne z Rusijo, najširše dimenzije in se je tudi najskrbneje gojilo. Meseca decembra 1912 je ustanovil poljski narodni svet dva reorganizacijska odseka, od katerih je bil prvi določen predvsem za pristaše narodno-demokratske stranke, v drugem pa so bile združene socialistične in napredne poljske stranke. Člani teh organizacij so mogli postati vsi bojaželjni moški po mestih in na deželi, v kolikor seveda niso bili podvrženi vojaški dolžnosti. Vse te organizacije so bile ustrojene deloma po vzoru Sokolov, skautov (četašev) ali pa kot mladinski strelci. V rabi orožja, v streljanju in vojnih vajah so jih poučevali sami strokovnjaki. Govori se, da postavi lahko samo poljska ljudska stranka okoli 100.000 mož kot strelske legije. Leta 1912 so ustanovili tudi galicijski Malorusi slične organizacije, da izvečbajo svoje ljudi za eventualni boj z Rusijo. Tudi rusinske organizacije so imele vojaške instruktorje in so se prekrbele s pripravnim orožjem.

PRAŠKI DIJAKI ZA »RDEČI KRIŽ«.

Korespondenčni urad poroča iz Prage: Upravni odsek dijaških kolegijs českih visokih šol je soglasno sklenil, ponuditi kolegijsko poslopje deželnemu pomožnemu društvu »Rdečega križa« za nastanitev ranjenih vojakov.

»HLAS NARODA« O NEMŠKI ZVESTOBI.

Korespondenčni urad poroča iz Prage: »Hlas Naroda« povečuje v svojem uvodnem članku Nemčijo kot zaveznico in pravi: Častnemu, možatemu in kavalirskemu nastopu Nemčije ne moremo oporekati niti kot Avstrijci niti kot Čehi. Bojno po-bratimstvo velja državi kot celoti. Tega ne priznavamo samo površno iz kakršnih-sibodi oportunističnih nagonov, ampak tudi iz popolnega prepričanja, da postopa Nemčija tu kot hrabri vitez, ki je pripravljena žrtvovati za svojega prijatelja tudi življenje. — Nemški listi sklepajo iz manifestacij z dne 7. t. m. na razpoloženje obojestranskega prebivalstva in žele, da pridejo na obeh straneh do prepričanja, da je poravnava neizogibni pogoj, da pride dežela zopet do one veljave, ki ji pristaja.

PUBLIKACIJA LISTE PADLIH, RANJE- NIH IN BOLNIH VOJAKOV.

Korespondenčni urad poroča: C. in kr. vojno ministrstvo je odredilo vse odredbe, da bodo liste padlih, kakor tudi poročila o ranjenih in bolnih kolikor mogoče hitro in avtentično objavljene. Da se prepreči vznemirjanje, ki nastane lahko zaradi tiskovnih pomot, ponatiski teh publikacij ne bodo dovoljeni. Nasprotno pa bo časniškim podjetjem, kakor tudi posameznikom omogočeno naročiti pri c. kr. dvorni državnih tiskarni na lastne stroške zaželeno število teh publikacij. Zaradi muno potrebnega, hitrega objavljanja liste padlih in poročil o ranjenih in bolnih je nemogoče, prirediti te publikacije v vseh narodnih jezikih. Tudi bi zahtevala vsaka pred-

stava v druge jezike novi stavek in bi napake ne bile izključene. Da pa bo omogočeno razumevanje listin padlih in poročil o ranjenih in bolnih tudi onim svojcem na vojni se nahajajočih vojakov, ki ne razumejo nemškega jezika, bo uvod te tabelarične sestave sestavljen razen v nemškem, ogrskem in hrvatskem tudi v češkem, poljskem, rusinskem, srbskem, rumunskem, slovenskem in italijanskem jeziku. C. kr. vojno ministrstvo apelira na prebivalstvo, zlasti na izobražene stano-ve, da dajo svojim rojakom, ki so potrebni takega podpiranja, natančne informacije o listi padlih in o poročilih glede ranjenih in bolnih.

PASTIRSKI LIST ŠKOFA NIKOLIČA.

Korespondenčni urad poroča: Škof Nikolič, upravitelj patriarha, je izdal pastirski list, v katerem glede na usodepolne in neizogibne posledice vojske polaga na srce toliko srbskemu svečenstvu kot vernikom, da priskočijo na pomoč z dejanji ljubezni v prvi vrsti ranjenim in bolnim vojakom, potem njihovim vdovam, sirotam in slabotnim staršem, da podelajo nedovršena poljska dela ter pomagajo z denarnimi prispevki »Rdečemu križu« in drugim podpornim institucijam in pa z drugimi darili potrebnim družinam pod orožje poklicanih, ki tvegajo svoje življenje za kralja, domovino in nas vse.

OKLIC POZNANJSKEGA ŠKOFA.

»Wolffov urad« poroča iz Poznanja: Škofijska upravitelja v Poznanju in Gnezn-u sta izdala na duhovščino in svoje vernike obeh diecez oklic, v katerem naglašata, da je zanetila vojno ruska vlada, ki je narod tako v verskem kakor tudi v narodnem oziru tlačila že nad sto let. Vpoklicani vojaki se opominjajo, naj se izkažejo vredne sinove viteškega naroda in izpolnijo svojo sveto dolžnost. Oni pa, ki ostanejo pri domačem ognjišču, naj nikar ne poslušajo sumljivih agentov in preku-cuhov. Oklic končuje s pozivom, da naj vsakdo vsak dan moli za zmago orožja cesarske armade.

BOLGARSKI LIST PROTI RUSIJI IN SRBIJI.

Korespondenčni urad poroča iz Sofije: »Cambana« izvaja v uvodnem članku, da Bolgarska nikakor ne sme iti z Rusijo, ker bi se celo v neverjetnem slučaju zmage le Srbija povečala na škodo Bolgarske. Bolgarska mora na vsak način vse storiti, da pripomore k uničenju Srbije ter iskati priklopa k Turčiji in trozvezi. Vsaka druga politika mora imeti le slabe posledice za Bolgarsko.

ANGLEŠKI UČENJAKI PROTI VOJNI Z NEMČIJO.

Londonske »Times« so objavile dne 1. t. m. oklic angleških učenjakov proti vojni. Podpisalo ga je 9 profesorjev vseučilišč v Oxfordu in v Cambridgu. Profesorji izvajajo, da je Nemčija vodilna na polju umetnosti in vede. Vsi so se učili in se še pri nemških učenjaki uče. Vojna proti Nemčiji v interesu Srbije in Rusije greši na pravosti. Končno se protestira proti vojni z narodom, ki je z Angleži v bližnjem sorodu.

UČENCI OBRTNIH ŠOL IN VOJNA DELA.

Minister za javna dela je izdal na političke deželne oblasti odredbo, v kateri

govori o pritegnitvi mladine k občeokristnim delom, kjer je to zaradi vpolklica delavnih moči potrebno. To velja zlasti za učence državnih obrtnih šol. V prvi vrsti pridejo ti v poštev za poljedelska dela, pa tudi na drugem polju, tako za podrejena dela v tehničnih in obrtnih podjetjih, za pisarniška dela v uradih, za karitativne in humanitarne namene itd. Deželne politiške oblasti so dobile naročilo, da stopijo takoj v stik z ravnateljstvi in vodstvi državnih obrtnih šol. Minister opozarja, da so to prostovoljna dela in da morajo imeti učenci dovoljenje staršev, zavodi in učitelji pa morajo dati učencem dober zgled in se morajo tozadevno obniti pred vsem na organizacije in na krajevna, oziroma občinska predstojništva.

AMNESTIJA VOJAKOV.

Korespondenčni urad poroča: Vsem vojaški službi podvrženim osebam armade in vojne mornarice, ki pripadajo kakemu od mobilizacije prizadetemu delu skupne armade, ki so obsojeni na vojaško sodnijsko zaporno kazen, ki ne presega dobe enega leta, in ki so to kazen že nastopili, je bil ostanek kazni odpustčen. — Cesar je blagovolil odrediti: Ustavi naj se vojaško kazensko postopanje, ki se ob času objave tega milostnega akta vrši, proti osebam moštva skupne armade in črne vojne zaradi kaznivih dejanj, ki se ne kaznujejo s težjo nego petletno zaporno kaznijo. Ob enem se naj opusti uvedba kazenskega postopanja proti takim osebam.

CESAR FRANC JOŽEF I. NA DUNAJU.

Odkar se je vrnil cesar iz Ljube na Dunaj, je začel po svoji navadi živeti. Cesar zgodaj vstaja, se nekoliko izprehodi, nato pa sede za pisalno mizo, kjer dela do poznega večera. Cesar dela z občudovanja vredno svežostjo in se ne utruja; njegovo zdravje je izborna. Nasproti svoji okolici je izrazil, kako ga veseli, ker so se tako izborna izvedle vojaške priprave. Rekel je: »Jako me veseli, ker se je mobilizacija izvedla v tako vzornem redu in ker so vpolklicanci tako navdušeno in točno hiteli pod orožje.«

UMESTNA ODREDBA.

C. kr. štajerski deželni šolski svet razglašča, da se odslej ne bo več razpisalo nobeno moško učiteljsko, nadučiteljsko ali ravnateljsko mesto na ljudskih ali meščanskih šolah. Zgoditi se pa to zategadelj, da ne bodo prikrajšani oni učitelji, ki so bili poklicani pod zastave. Okrajni šolski sveti bodo vsa taka mesta v slučajih potrebe oddali provizorično. Mesta učitelje, nadučitelje in ravnatelje se bodo kakor doslej razpisavala naprej.

Zakaj naj se bori učiteljstvo proti alkoholu?

Prav kratek odgovor bi se glasil: Zato, ker so sicer povoljni in trajni uspehi v šoli izključeni, nemogoči. Znano in dokazano je, da so v pijanosti spočet otroci podvrženi raznim boleznim, so telesno in duševno slabiči, če že ne popolni kreteni in idioti. Pa v to ni treba, da sta oba roditelja pijanca in niti, da je eden pateniran pijanec, kakor pravimo. Imamo pa toliko pivskih razvad, da tudi sicer trezni pade v pijanost, ko sam skoro ne ve, kdaj in kako. Svatbe, bofirije, semnji, prošenja itd. Samo pij, pij, pa zopet pij! Otrok je bil spočet v pijanosti enega ali drugega ali pa obeh. V blagoslovljenem stanu si ga mamiča mora privoščiti, če ga tudi sicer ne pije, da je sama bolj močna in da bo močnejše dete. V strupu spočet sad svojega telesa zastruplja neprestano dalje. In kakšen barbar bi bil mož, ko bi ne preskrbel sodečka materi, ki je v otroški postelji! Silno dobro je kaka močna kapljica, potem pa pivo, da lažje doji. Dobe se celo kraji, kjer pijo otročnice brinjevec, da je mleko močnejše! Ne dobim primernega izraza za take ljudi! Torej otroka se hrani v najnežnejši mladosti s strupom! Edino dobro je še to, da pijanke, oziroma matere, ki rade mnogo pije, malo ali celo nič ne doje, ker nimajo mleka. Čisto umljivo. Alkohol povsod vsrkava mokroto, tako tudi v človeškem telesu. Zato pa je pijanec vedno naprej in naprej žejen. Nasprotno pa imajo popolnoma zdržne matere dovolj hrane in jim ni treba prenašati okrog zibel samovara, piskrčkov in steklenic. Poglejmo dalje! Otrok se seveda že ves zastrupljen, napadajo ga krči, nemirno spi, se zvija in premetava, časih celo kriči v spanju. Kajpada, hitro po žganja, da bo bolje spal. Kadar dobiva zobe, se ga zopet zaliva s to peklensko pijačo! Koliko otrok

uničijo nespametneži na ta način! Niso li to detomorilci, ubijalci?! — In če je otrok vendar premagal vse to in toliko odrasel, da more držati kozarec, tedaj ga mora pa že sam. Tako gre žalostna pot naprej in naprej. Kje in kakšen bo konec takega človeka! —

In takega otroka dobimo v šolo. Ni baš potrebno, da se kdo približe z njim k vpisovanju, da ti neprijetni duh že vnaprej pojasni vse, spoznal boš lahko sam na prvi pogled žalostno dejstvo. Kako taki ubiti, degenerirani otroci napredujejo, škoda besed. In vzgoja?! Kakšna je vzgoja v družinah, kjer vlada alkohol, je vsem predobro znano. Kletev, zmerjanje, pretep — to vidi in sliši otrok — pa koliko in kaj še vse... Dobrega nič, pač pa vse najslabše in najgrše. Saj vemo, kakšen je človek, bodisi učen ali preprost, ako ga premaga alkohol; izgubi vsak čut sramljivosti, dostojnosti, pametne sodbje; poživini se. Doma torej nikake vzgoje, ampak še nasprotno: kviri se otroka in izprija. Šola, učitelj, sedaj pa delaj! Iz tega bitja napravi človeka, pametno bitje, da bo res tega imena vredno, da bo nekoč pošten človek, zvest državljan in dober ud človeške družbe. Kako pojde? Domači, oziroma alkohol so ti že za več let naprej pripravili dela, ki ga boš sploh težko izvršil. In ako ne ustaviš delovanja alkohola, je zaman ves tvoj trud, ker ti sproti podere vse; podri bo še več, kakor boš ti sezidal, in minus bo postal vedno večji. Ni pa dovolj, da ustaviš alkohola pogubno delovanje le za dobo, ko otroci obiskujejo šolo, utrditi jih treba tako, da bodo tudi v poznejšem življenju stanovalni, da jih ne bo podjarmil alkohol in v hipu ne uničil tvojega večletnega dela. Tu pa niso dosti le besede, svetili jim mora naš zgled, zgled in zopet zgled. Zato je neobhodno potrebno, da so vsi vzgojevalci popolni abstinentje. Le tako se kaj doseže pri odraslih, tako se pridobi mladina. Tu ni nič s polovičarstvom, tu ne drži noben izgovor o zmrznosti, po pameti, za potrebo itd. Prav takozvani zmerneži, ki ga »po pameti za potrebo« pije, so največji zavodniki. Pijanec, ki se valja po jarkih umazan in ostuden, ne bo zavedel nikogar, ker se vsak z gnusom in pomilovanjem obrne od njega; pač pa »zmerneži« — njihov izdajalski nos živo protestira — ki lepo redno žulijo svojo merico. Prav gotovo ni nihče začel piti z namenom, da bi postal pijanec. Zmerneži so ga napotili do tega pod pretvezo, da pijača da moč, da pogreje, da hladi, da je za zdravje, sploh neobhodna potreba in največja dobrota na svetu. Ako ne pije, ni fant, ni mož! No, kamen vrh hriba je izizprožen, potem pa gre sam vedno huje in huje. Reko se mi bo: Saj ne postane vsak pijanec, če pije! Res, da ne, a v nevarnosti je. In čemu piti brez vzroka in se izpostavljati nevarnosti? Za potrebo. Potrebo po alkoholu pa sploh ni, kakor le v slučaju, če ti ga zdravnik predpiše proti neki bolezni, kakor tudi razne druge strupe. Dozdevna potreba po alkoholnih pijačah je le strast po alkoholu, ki se ji tako suženjsko vdajamo. Abstinenca je nekaj protinaravnega, abnormalnega, se rado ugovarja. No, prijatelji vsakovrstnih kapljic, kaj je bolj protinaravno in abnormačno, če se človek spozabi tako, da ni več vreden tega najlepšega imena, ali pa če je vedno trezen in pameten?! Kje pa stoji zapisano, da ga moram tolikointoliko popiti vsak dan, da bom »normalen«, če se pa izvstno počutim tako, če ne čutim potrebe, ki je sploh ni! Sicer pa vsak poizkuša svoje slabosti prikriti z izgovori. Pa čemu to! Res, da je navada — ali pa tu razvada — železna srajca, a jeklena volja tudi to srajco sleče, poguma, jtrebja, poguma brez alkohola, ta je prava!

Če si otrokom živo narisal škodljivost alkohola, da so jim dobro znane njegove slabe strani, škoda na imetju, zdravju, in ako vidiš, da ti izvstno izhajaš brez vsake kaplje alkohola, bodi prepričan, da bodo stanovitni, da jih vse prilagodnosti in zavedljive razvade ne bodo odvrnile od treznosti. In če bo kdo kdaj zapeljan pogledal pregloboko v kozarec, se bo pri glavobolu in praznem žepu spomnil lepih besed in še lepšega zgleda svojega nekdanjega dobrega učitelja ter se bo prihodnjič ognil zavodnikom. Ne bo čakal, da mu alkohol ubije energijo. In kdor ima moč — voljo ima še marsikdo — da se odpove alkoholu, ta bo imel moč še tudi za kaj drugega. Kdor premaga samega sebe, ta je junak. Od takega človeka smeš pričakovati kaj, od alkoholika pa boš pričakoval bore malo. Alkohol ubije človeka telesno in duševno. Nazadnje ostane velik kup žalosti in nesreče, podrtja, na kateri naj bi pač vsakdo čital žalostno zgodovino grozovitosti trinoga alkohola, ki vlada tako samopašno, krvoločno. — To je zmag z neštešnimi glavami, kjer izginja dan na dan brezštevilno najboljših moči. To je nekaj tako strašno groznega, da si niti predstavljati ne more, kdor se ne zanima in se ne poglobi v to vprašanje.

Zato se tako rado zafrkuje abstinence z nestrpnosti, pretiranci in podobnimi imeni. Ko bi pa prešteli milijone, ki jih na leto damo samo tujcu za alkoholne pijače, da nas lažje pritiska z našimi sredstvi; ko bi se razgrnila pred našimi očmi nepregledna množica vdov in sirot, sestranih in razcapanih, katerih rednik je utonil valkoholu; ko bi pregledali ječe, sirotišnice, bolnišnice, norišnice in še nebroj zavodov, kjer delajo siromaki pokoro za tako sladko službo hinavskemu alkoholu; ko bi opazovali nešteto zlih posledic na nedolžnih otrocih, ki so strašno prokletstvo za grehe brezvestnih roditeljev; ko bi opazovali vse to in še in še — prepričan sem, kdor ima srce vprsih, ga bo stresla groza, pojde vase in na delo. Da, idimo na delo proti alkoholni kugi! Ako tega ne storimo, je brez pomena vsaka vzgoja, brezplodno vse naše delo. Dokler je človek trezen, boš opazil na njem dobre posledice pouka in vzgoje, boš videl pred seboj res človeka. Kakor hitro pa se vda pijači, izbruhne v njem živalska nprav, prikažejo se vse slabe lastnosti, ki si mu jih tako odpravljal z vestno vzgojo, in pridruži se jim še nešteto novih. Bodi abstinent in vzgajaj abstinence! Če ga piješ še tako malo, bodo tiste kaplje izbrisale vsako sled tvojih lepih besed. In kdo pa tudi nastopi proti svojemu ljubljencu energično in z navdušenjem. — Brez treznosti, popolne treznosti je tvoj trud zaman, ker alkohol ti poniža tudi človeka inpol — pod žival. ... Tovariši, vzemite si moje besede k srcu, kakor prihajajo meni iz srca! Bodimo učitelji, bodimo pa tudi rešitelji narodu! Ako ustavimo to povodenj, ako premagamo tega sovražnika, ni se nam bati, da nas potem sploh premaga kateri.

Zakaj se je začelo v armadah tako živahno protialkoholno gibanje? Bodočnost narodov je pač le v treznosti, ker trezen narod je močan za odpor, sposoben za napredek. Nemški cesar je v svojem govoru na vojaški slavnosti izrekel pomenljive besede: V bodočnosti bodo zmagovalci tisti narodi, ki bodo izkazovali najmanjši konsum alkohola. In v sedanjem času je — kakor morda še nikoli — nujno potrebno, da varčujemo z narodnim imetjem, da vzgojujemo narod trezen, krepak, da ga obvarujemo, ohranimo... kličem vam, tovariši, klical bi Vam rad z angelškimi glasovi, da bi nihče ne preslišal besed: Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi!

I. B.

Izplačevanje mesečne plače učiteljstvu na Štajerskem.

Skoro polnbrojno podpisan ugovor učiteljstva Kozjanskega okraja in učiteljstva ostalih okrajev na Štajerskem, spisan na c. kr. naučno, kakor tudi na finančno ministrstvo v slovenskem jeziku glede takozvanih »Zahlungsliste«, je dosegel začasno svoj zaželeni uspeh.

C. kr. finančno ravnateljstvo v Gradcu je namreč s svojim odlokom z dne 13. jul. 1914, broj 1098/VI, 92/1914, določilo, da se naj do odločitve c. kr. deželnega šolskega sveta, ki je v tej zadevi merodajen zaradi ugovora posameznikov proti plačilnim polam rabijo tudi zana prei kolkovane pobotnice in plačilne knjižice. To velja za tiste učne osebe, ki se ne marajo posluževati »Zahlungsliste«.

Ta odlok velja za vse učiteljstvo cele dežele. Torej je sedaj odvisno od učiteljstva samega, ali se hoče posluževati dosedanjih pobotnic, ki se z njimi obvarujejo naše stanovske individualne pravice, naše jezikove in socialne pravice, kakor je bilo svoječasno v »Učiteljskem Tovaršu« obrazloženo. Tega odloka se smejo posluževati sedaj tudi one učne osebe, ki se ugovorov niso udeležile, treba je le doposlati davčnemu uradu slovensko spisano pobotnico in dotično plačilno knjižico, oziroma, če se je med tem izgubila, zahtevati novo.

Iz besedila, da je deželni šolski svet merodajen o tem odločevati, se sklepa, da bo sedaj deželni šolski svet pritegnil okrajne šolske svete k sodelovanju. V naših ugovorih se je namreč naglašalo, da je nakazanje mesečne plače gospodarska zadeva učiteljstva, torej je v smislu določb točke 5. § 27. od 8. febr. 1869, veljavnega za vojvodino Štajersko, potrebno, da se o zadevi izjavijo okrajni šolski sveti. Tovarišem zastopnikom učiteljstva se bo torej nudila priložnost v okrajnem šolskem svetu obrazložiti naše individualne, jezikovne in socialne pravice ter skrbeti za to, da se podajo dežel. šolskemu svetu predlogi, naj ostanejo dosedanje pobotnice in plačilne knjižice v veljavi.

Vsaka učna oseba je poklicana sodelovati primernim načinom pri urejevanju

naših stanovskih, družabnih in jezikovnih zadev v tem smislu, da se narodova individualnost v ničem ne oškoduje in da se odtegne vsaka možnost ustvariti v tem pogledu za prihodnost kvaren položaj. Sedaj nam je pot do rabe slovenskih pobotnic in plačilnih knjižic odprta ter ni nobenih ovir proti njim, nego samo namišljena bojazen, da bi nam moglo to osebno škodovati. Jaz smatram takšno naziranje za razžaljenje šolskih oblasti, ker se jim namišljena podtika pristranost in krivičnost. Prepričan sem, da so nam šolske oblasti pravične, zlasti ako jim dokažemo nujnost in zakonitost svojih pravic.

Zakonitost in nujnost svojih zahtev do pobotnic in plačilnih knjižic smo jim razložili v svojih dovoljenih ugovorih, na kar bodo prišli sklepi višjih oblasti.

Mnenje nekaterih tovarišev, da si zagajamo sami slovenske plačilne pole, pomeni zanikanje naših individualnih pravic. Tudi s temi tiskovinami, četudi so samoslovenske, se odpravljajo slovenske pobotnice, ki imajo v upravi finančnega deželnega ravnateljstva velik pomen. Tiskovine same, četudi bi bile samoslovenske, nimajo pravzaprav za nas socialnega pomena, one so namreč šablonske in uradni ni treba čitati slovenskega tiska, dočim mora lastnoročno pisano pobotnico prečitati in razumeti, t. j. on mora biti slovensčine zmožen v govoru in pisavi.

R. K.

Papež Pij X.

Papež Pij X. je umrl dne 20. t. m. — Preden je postal papež, mu je bilo ime Josip Sarto. Rojen je bil dne 2. junija 1835 v vasi Riese pri Trevisu in je bil 18. sept. 1858. posvečen za duhovnika. L. 1875. je postal kanonik v Trevisu in 10. novembra l. 1884. škof v Mantovi. Dne 12. junija 1893. je postal kardinal in patriarh v Benetkah. Italijanska vlada ga nekaj časa ni hotela potrditi, pa se je z njim sprizajnila in patriarh je postal trdna opora italijanske vlade ter je tudi s kraljem Umberto in s kraljico Margerito mnogo osebno občeval. Za papeža je bil izvoljen dne 8. avgusta 1903., a samo zaradi tega, ker je Avstrija vložila svoj veto proti izvolitvi kardinala Rampolle. Papež Pij X. je načeloma pač ostal na stališču, da je treba cerkvenemu poglavjarju posvetne države, da bi bil popolnoma neodvisen, toda sicer je jako dobro izhajal z italijansko vlado in je katoličanom dovolil, da se smejo udeležiti političkih volitev. Tudi z Avstrijo je papež jako dobro izhajal, dasi je imel kot mlad župnik na Beneškem oster konflikt z avstrijsko vojaško upravo in rayno tako z Nemčijo, pač pa je prišel v nasprotje s Špansko, s Portugalsko in zlasti s Francijo. Pod papežem Leonom XIII. je vodil cerkveno politiko kardinal Rampolla, in sicer v Franciji prijaznem smislu. Papež Pij X. je na mesto Rampolle postavil španskega kardinala Merry del Val, in prišlo je kmalu do pretrganja diplomatskih zvez med Francijo in Vatikanom, kateremu je sledila odpoved konkordata in ločitev države od cerkve. V notranji upravi cerkve je bil papež vedno za strožjo smer in je poizkušal uvesti vsakovrstne reforme, ki so pa le deloma obveljale. Tudi je bil odločen nasprotnik liberalne sineri v cerkvi in je vodil pravo vojno proti modernizmu na Nemškem in na Francoskem, na Italijanskem in na Angleškem. V narodnem oziru je bil papež odločen italijanskega mišljenja in nasprotnik slovanskega bogoslužja, osebno pa jako dobrasrčen in blag

Nihče ne more ponarejati
Kathreinerjeve
Kneippove sladne kavele!

Vendarle se mnogokrat
varljivo slišno posnema
povsod znana zavojnina
s sliko župnika Kneippa.

Zato se pri nakupu ne dajte premetati in zavrnite vsa posnemanja!

Vse drugo kot
Kathreiner, zlasti odprto,
odstajano blago, je, če je tako
ceno, večinoma mnogo
predrago plačano.

govori o pritegnitvi mladine k občeokristnim delom, kjer je to zaradi vpolklica delavnih moči potrebno. To velja zlasti za učence državnih obrtnih šol. V prvi vrsti pridejo ti v poštev za poljedelska dela, pa tudi na drugem polju, tako za podrejena dela v tehničnih in obrtnih podjetjih, za pisarniška dela v uradih, za karitativne in humanitarne namene itd. Deželne politiške oblasti so dobile naročilo, da stopijo takoj v stik z ravnateljstvi in vodstvi državnih obrtnih šol. Minister opozarja, da so to prostovoljna dela in da morajo imeti učenci dovoljenje staršev, zavodi in učitelji pa morajo dati učencem dober zgled in se morajo tozadevno obniti pred vsem na organizacije in na krajevna, oziroma občinska predstojništva.

AMNESTIJA VOJAKOV.

Korespondenčni urad poroča: Vsem vojaški službi podvrženim osebam armade in vojne mornarice, ki pripadajo kakemu od mobilizacije prizadetemu delu skupne armade, ki so obsojeni na vojaško sodniško zaporno kazen, ki ne presega dobe enega leta, in ki so to kazen že nastopili, je bil ostanek kazni odpustjen. — Cesar je blagovolil odrediti: Ustavi naj se vojaško kazensko postopanje, ki se ob času objave tega milostnega akta vrši, proti osebam moštva skupne armade in črne vojne zaradi kaznivih dejanj, ki se ne kaznujejo s težjo nego petletno zaporno kaznijo. Ob enem se naj opusti uvedba kazenskega postopanja proti takim osebam.

CESAR FRANC JOŽEF I. NA DUNAJU.

Odkar se je vrnil cesar iz Išla na Dunaj, je začel po svoji navadi živeti. Cesar zgodaj vstaja, se nekoliko izprehodi, nato pa sede za pisalno mizo, kjer dela do poznega večera. Cesar dela z običajnim vredno svestostjo in se ne utrudi; njegovo zdravje je izborna. Nasproti svoji okolici je izrazil, kako ga veseli, ker so se tako izborna izvedle vojaške priprave. Rekel je: »Jako me veseli, ker se je mobilizacija izvedla v tako vzornem redu in ker so vpolklicanci tako navdušeno in točno hiteli pod orožje.«

UMESTNA ODREDBA.

C. kr. štajerski deželni šolski svet razglašča, da se odslej ne bo več razpisalo nobeno moško učiteljsko, nadučiteljsko ali ravnateljsko mesto na ljudskih ali meščanskih šolah. Zgoditi se pa to zategadelj, da ne bodo prikrajšani oni učitelji, ki so bili poklicani pod zastave. Okrajni šolski sveti bodo vsa taka mesta v slučajih potrebe oddali provizorično. Mesta učitelje, nadučitelje in ravnatelje se bodo kakor doslej razpisavala naprej.

Zakaj naj se bori učiteljstvo proti alkoholu?

Prav kratek odgovor bi se glasil: Zato, ker so sicer povoljni in trajni uspehi v šoli izključeni, nemogoči. Znano in dokazano je, da so v pijanosti spočet otroci podvrženi raznim boleznim, so telesno in duševno slabiči, če že ne popolni kreteni in idioti. Pa v to ni treba, da sta oba roditelja pijanca in niti, da je eden pateniran pijanec, kakor pravimo. Imamo pa toliko pivskih razvad, da tudi sicer trezni pade v pijanost, ko sam skoro ne ve, kdaj in kako. Svatbe, bofirije, semnji, proščenja itd. Samo pij, pij, pa zopet pij! Otrok je bil spočet v pijanosti enega ali drugega ali pa obeh. V blagoslovljenem stanu si ga mamiča mora privoščiti, če ga tudi sicer ne pije, da je sama bolj močna in da bo močnejše dete. V strupu spočet sad svojega telesa zastruplja neprestano dalje. In kakšen barbar bi bil mož, ko bi ne preskrbel sodečka materi, ki je v otroški postelji! Silno dobro je kaka močna kapljica, potem pa pivo, da lažje doji. Dobe se celo kraji, kjer pijejo otročnice brinjevec, da je mleko močnejše! Ne dobim primernega izraza za take ljudi! Torej otroka se hrani v najnežnejši mladosti s strupom! Edino dobro je še to, da pijanke, oziroma matere, ki rade mnogo pije, malo ali celo nič ne doje, ker nimajo mleka. Čisto umljivo. Alkohol povsod vsrkava mokroto, tako tudi v človeškem telesu. Zato pa je pijanec vedno naprej in naprej žejen. Nasprotno pa imajo popolnoma zdržne matere dovolj hrane in jim ni treba prenašati okrog zibel samovara, piskrčkov in steklenic. Poglejmo dalje! Otrok se seveda že ves zastrupljen, napadajo ga krči, nemirno spi, se zvija in premetava, časih celo kriči v spanju. Kajpada, hitro po žganja, da bo bolje spal. Kadar dobiva zobe, se ga zopet zaliva s to peklensko pijačo! Koliko otrok

uničijo nespametneži na ta način! Niso li to detomorilci, ubijalci?! — In če je otrok vendar premagal vse to in toliko odrasel, da more držati kozarec, tedaj ga mora pa že sam. Tako gre žalostna pot naprej in naprej. Kje in kakšen bo konec takega človeka! —

In takega otroka dobimo v šolo. Ni baš potrebno, da se kdo približe z njim k vpisovanju, da ti neprijetni duh že vnaprej pojasni vse, spoznal boš lahko sam na prvi pogled žalostno dejstvo. Kako taki ubiti, degenerirani otroci napredujejo, škoda besed. In vzgoja?! Kakšna je vzgoja v družinah, kjer vlada alkohol, je vsem predobro znano. Kletev, zmerjanje, pretep — to vidi in sliši otrok — pa koliko in kaj še vse... Dobrega nič, pač pa vse najslabše in najgrše. Saj vemo, kakšen je človek, bodisi učen ali preprost, ako ga premaga alkohol; izgubi vsak čut sramljivosti, dostojnosti, pametne sodbje; poživini se. Doma torej nikake vzgoje, ampak še nasprotno: kviri se otroka in izprija. Šola, učitelj, sedaj pa delaj! Iz tega bitja napravi človeka, pametno bitje, da bo res tega imena vredno, da bo nekoč pošten človek, zvest državljan in dober ud človeške družbe. Kako pojde? Domači, oziroma alkohol so ti že za več let naprej pripravili dela, ki ga boš sploh težko izvršil. In ako ne ustaviš delovanja alkohola, je zaman ves tvoj trud, ker ti sproti podere vse; podri bo še več, kakor boš ti sezidal, in minus bo postal vedno večji. Ni pa dovolj, da ustaviš alkohola pogubno delovanje le za dobo, ko otroci obiskujejo šolo, utrditi jih treba tako, da bodo tudi v poznejšem življenju stanovalni, da jih ne bo podjarmil alkohol in v hipu ne uničil tvojega večletnega dela. Tu pa niso dosti le besede, svetili jim mora naš zgled, zgled in zopet zgled. Zato je neobhodno potrebno, da so vsi vzgojevalci popolni abstinentje. Le tako se kaj doseže pri odraslih, tako se pridobi mladina. Tu ni nič s polovičarstvom, tu ne drži noben izgovor o zmrznosti, po pameti, za potrebo itd. Prav takozvani zmerneži, ki ga »po pameti za potrebo« pije, so največji zavodniki. Pijanec, ki se valja po jarkih umazan in ostuden, ne bo zavedel nikogar, ker se vsak z gnusom in pomilovanjem obrne od njega; pač pa »zmerneži« — njihov izdajalski nos živo protestira — ki lepo redno žulijo svojo merico. Prav gotovo ni nihče začel piti z namenom, da bi postal pijanec. Zmerneži so ga napotili do tega pod pretvezo, da pijača da moč, da pogreje, da hladi, da je za zdravje, sploh neobhodna potreba in največja dobrota na svetu. Ako ne pije, ni fant, ni mož! No, kamen vrh hriba je izizprožen, potem pa gre sam vedno huje in huje. Reklo se mi bo: Saj ne postane vsak pijanec, če pije! Res, da ne, a v nevarnosti je. In čemu piti brez vzroka in se izpostavljati nevarnosti? Za potrebo. Potrebo po alkoholu pa sploh ni, kakor le v slučaju, če ti ga zdravnik predpiše proti neki bolezni, kakor tudi razne druge strupe. Dozdevna potreba po alkoholnih pijačah je le strast po alkoholu, ki se ji tako suženjsko vdajamo. Abstinenca je nekaj protinaravnega, abnormalnega, se rado ugovarja. No, prijatelji vsakovrstnih kapljic, kaj je bolj protinaravno in abnormačno, če se človek spozabi tako, da ni več vreden tega najlepšega imena, ali pa če je vedno trezen in pameten?! Kje pa stoji zapisano, da ga moram tolikointoliko popiti vsak dan, da bom »normalen«, če se pa izvrtino počutim tako, če ne čutim potrebe, ki je sploh ni! Sicer pa vsak pozikša svoje slabosti prikriti z izgovori. Pa čemu to! Res, da je navada — ali pa tu razvada — železna srajca, a jeklena volja tudi to srajco sleče, poguma, jetebrja, poguma brez alkohola, ta je prava!

Če si otrokom živo narisal škodljivost alkohola, da so jim dobro znane njegove slabe strani, škoda na imetju, zdravju, in ako vidiš, da ti izvrstno izhajaš brez vsake kaplje alkohola, bodi prepričan, da bodo stanovitni, da jih vse prilagodnosti in zavedljive razvade ne bodo odvrnile od treznosti. In če bo kdo kdaj zapeljan pogledal pregloboko v kozarec, se bo pri glavobolu in praznem žepu spomnil lepih besed in še lepšega zgleda svojega nekdanjega dobrega učitelja terse bo prihodnjič ognil zavodnikom. Ne bo čakal, da mu alkohol ubije energijo. In kdor ima moč — voljo ima še marsikdo — da se odpove alkoholu, ta bo imel moč še tudi za kaj drugega. Kdor premaga samega sebe, ta je junak. Od takega človeka smeš pričakovati kaj, od alkoholika pa boš pričakoval bore malo. Alkohol ubije človeka telesno in duševno. Nazadnje ostane velik kup žalosti in nesreče, podrtja, na kateri naj bi pač vsakdo čital žalostno zgodovino grozovitosti trinoga alkohola, ki vlada tako samopašno, krvoločno. — To je zmag z neštešnimi glavami, kjer izginja dan na dan brezštevilno najboljših moči. To je nekaj tako strašno groznega, da si niti predstavljati ne more, kdor se ne zanima in se ne poglobi v to vprašanje.

Zato se tako rado zafrkuje abstinence z nestrpnosti, pretiranci in podobnimi imeni. Ko bi pa prešteli milijone, ki jih na leto damo samo tujcu za alkoholne pijače, da nas lažje pritiska z našimi sredstvi; ko bi se razgrnila pred našimi očmi nepregledna množica vdov in sirot, sestrčanih in razcapanih, katerih rednik je utonil valkoholu; ko bi pregledali ječe, sirotišnice, bolnišnice, norišnice in še nebroj zavodov, kjer delajo siromaki pokoro za tako sladko službo hinavskemu alkoholu; ko bi opazovali nešteto zlih posledic na nedolžnih otrocih, ki so strašno prokletstvo za grehe brezvestnih roditeljev; ko bi opazovali vse to in še in še — prepričan sem, kdor ima srce vprsih, ga bo stresla groza, pojde vase in na delo. Da, idimo na delo proti alkoholni kugi! Ako tega ne storimo, je brez pomena vsaka vzgoja, brezplodno vse naše delo. Dokler je človek trezen, boš opazil na njem dobre posledice pouka in vzgoje, boš videl pred seboj res človeka. Kakor hitro pa se vda pijači, izbruhne v njem živalska nrv, prikažejo se vse slabe lastnosti, ki si mu jih tako odpravljaj z vestno vzgojo, in pridruži se jim še nešteto novih. Bodi abstinent in vzgajaj abstinence! Če ga piješ še tako malo, bodo tiste kaplje izbrisale vsako sled tvojih lepih besed. In kdo pa tudi nastopi proti svojemu ljubljencu energično in z navdušenjem. — Brez treznosti, popolne treznosti je tvoj trud zaman, ker alkohol ti poniža tudi človeka inpol — pod žival... Tovariši, vzemite si moje besede k srcu, kakor prihajajo meni iz srca! Bodimo učitelji, bodimo pa tudi rešitelji narodu! Ako ustavimo to povodenj, ako premagamo tega sovražnika, ni se nam bati, da nas potem sploh premaga kateri.

Zakaj se je začelo v armadah tako živahno protialkoholno gibanje? Bodočnost narodov je pač le v treznosti, ker trezen narod je močan za odpor, sposoben za napredek. Nemški cesar je v svojem govoru na vojaški slavnosti izrekel pomenljive besede: V bodočnosti bodo zmagovalci tisti narodi, ki bodo izkazovali najmanjši konsum alkohola. In v sedanjem času je — kakor morda še nikoli — nujno potrebno, da varčujemo z narodnim imetjem, da vzgojujemo narod trezen, krepak, da ga obvarujemo, ohranimo... kličem vam, tovariši, klical bi vam rad z angeljskimi glasovi, da bi nihče ne preslišal besed: Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi!

I. B.

Izplačevanje mesečne plače učiteljstvu na Štajerskem.

Skoro polnbrojno podpisan ugovor učiteljstva Kozjanskega okraja in učiteljstva ostalih okrajev na Štajerskem, spisan na c. kr. naučno, kakor tudi na finančno ministrstvo v slovenskem jeziku glede takozvanih »Zahlungsliste«, je dosegel začasno svoj zaželeni uspeh.

C. kr. finančno ravnateljstvo v Gradcu je namreč s svojim odlokom z dne 13. jul. 1914, broj 1098/VI, 92/1914, določilo, da se naj do odločitve c. kr. deželnega šolskega sveta, ki je v tej zadevi merodajen zaradi ugovora posameznikov proti plačilnim polam rabijo tudi zana prei kolkovane pobotnice in plačilne knjižice. To velja za tiste učne osebe, ki se ne marajo posluževati »Zahlungsliste«.

Ta odlok velja za vse učiteljstvo cele dežele. Torej je sedaj odvisno od učiteljstva samega, ali se hoče posluževati dosedanjih pobotnic, ki se z njimi obvarujejo naše stanovske individualne pravice, naše jezikove in socialne pravice, kakor je bilo svoječasno v »Učiteljskem Tovarišu« obrazloženo. Tega odloka se smejo posluževati sedaj tudi one učne osebe, ki se ugovorov niso udeležile, treba je le doposlati davčnemu uradu slovensko spisano pobotnico in dotično plačilno knjižico, oziroma, če se je med tem izgubila, zahtevati novo.

Iz besedila, da je deželni šolski svet merodajen o tem odločevati, se sklepa, da bo sedaj deželni šolski svet pritegnil okrajne šolske svete k sodelovanju. V naših ugovorih se je namreč naglašalo, da je nakazanje mesečne plače gospodarska zadeva učiteljstva, torej je v smislu določb točke 5. § 27. od 8. febr. 1869, veljavnega za vojvodino Štajersko, potrebno, da se o zadevi izjavijo okrajni šolski sveti. Tovarišem zastopnikom učiteljstva se bo torej nudila priložnost v okrajnem šolskem svetu obrazložiti naše individualne, jezikovne in socialne pravice ter skrbeti za to, da se podajo dežel. šolskemu svetu predlogi, naj ostanejo dosedanje pobotnice in plačilne knjižice v veljavi.

Vsaka učna oseba je poklicana sodelovati primernim načinom pri urejevanju

naših stanovskih, družabnih in jezikovnih zadev v tem smislu, da se narodova individualnost v ničem ne oškoduje in da se odtegne vsaka možnost ustvariti v tem pogledu za prihodnost kvaren položaj. Sedaj nam je pot do rabe slovenskih pobotnic in plačilnih knjižic odprta ter ni nobenih ovir proti njim, nego samo namišljena bojazen, da bi nam moglo to osebno škodovati. Jaz smatram takšno naziranje za razžaljenje šolskih oblasti, ker se jim namišljena podtika pristranost in krivičnost. Prepričan sem, da so nam šolske oblasti pravične, zlasti ako jim dokažemo nujnost in zakonitost svojih pravic.

Zakonitost in nujnost svojih zahtev do pobotnic in plačilnih knjižic smo jim razložili v svojih dovoljenih ugovorih, na kar bodo prišli sklepi višjih oblasti.

Mnenje nekaterih tovarišev, da si zagajamo sami slovenske plačilne pole, pomeni zanikanje naših individualnih pravic. Tudi s temi tiskovinami, četudi so samoslovenske, se odpravljajo slovenske pobotnice, ki imajo v upravi finančnega deželnega ravnateljstva velik pomen. Tiskovine same, četudi bi bile samoslovenske, nimajo pravzaprav za nas socialnega pomena, one so namreč šablonske in uradni ni treba čitati slovenskega tiska, dočim mora lastnoročno pisano pobotnico prečitati in razumeti, t. j. on mora biti slovensčine zmožen v govoru in pisavi.

R. K.

Papež Pij X.

Papež Pij X. je umrl dne 20. t. m. — Preden je postal papež, mu je bilo ime Josip Sarto. Rojen je bil dne 2. junija 1835 v vasi Riese pri Trevisu in je bil 18. sept. 1858. posvečen za duhovnika. L. 1875. je postal kanonik v Trevisu in 10. novembra l. 1884. škof v Mantovi. Dne 12. junija 1893. je postal kardinal in patriarh v Benetkah. Italijanska vlada ga nekaj časa ni hotela potrditi, pa se je z njim sprijaznila in patriarh je postal trdna opora italijanske vlade ter je tudi s kraljem Umberto in s kraljico Margerito mnogo osebno občeval. Za papeža je bil izvoljen dne 8. avgusta 1903., a samo zaradi tega, ker je Avstrija vložila svoj veto proti izvolitvi kardinala Rampolle. Papež Pij X. je načeloma pač ostal na stališču, da je treba cerkvenemu poglavarju posvetne države, da bi bil popolnoma neodvisen, toda sicer je jako dobro izhajal z italijansko vlado in je katoličanom dovolil, da se smejo udeležiti političkih volitev. Tudi z Avstrijo je papež jako dobro izhajal, dasi je imel kot mlad župnik na Beneškem oster konflikt z avstrijsko vojaško upravo in rayno tako z Nemčijo, pač pa je prišel v nasprotje s Špansko, s Portugalsko in zlasti s Francijo. Pod papežem Leonom XIII. je vodil cerkveno politiko kardinal Rampolla, in sicer v Franciji prijaznem smislu. Papež Pij X. je na mesto Rampolle postavil španskega kardinala Merry del Val, in prišlo je kmalu do pretrganja diplomatskih zvez med Francijo in Vatikanom, kateremu je sledila odpoved konkordata in ločitev države od cerkve. V notranji upravi cerkve je bil papež vedno za strožjo smer in je poizkušal uvesti vsakovrstne reforme, ki so pa le deloma obveljale. Tudi je bil odločen nasprotnik liberalne sineri v cerkvi in je vodil pravo vojno proti modernizmu na Nemškem in na Francoskem, na Italijanskem in na Angleškem. V narodnem oziru je bil papež odločen italijanskega mišljenja in nasprotnik slovanskega bogoslužja, osebno pa jako dobrasrčen in blag

Nihče ne more ponarejati
Kathreinerjeve
Kneippove sladne kavele!

Vendarle se mnogokrat
varljivo slišno posnema
povsod znana zavojnina
s sliko župnika Kneippa.

Zato se pri nakupu ne dajte premetati in zavrnite vsa posnemanja!

Vse drugo kot
Kathreiner, zlasti odprto,
odstajano blago, je, če je tako
ceno, večinoma mnogo
predrago plačano.

govori o pritegnitvi mladine k občeokristnim delom, kjer je to zaradi vpolklica delavnih moči potrebno. To velja zlasti za učence državnih obrtnih šol. V prvi vrsti pridejo ti v poštev za poljedelska dela, pa tudi na drugem polju, tako za podrejena dela v tehničnih in obrtnih podjetjih, za pisarniška dela v uradih, za karitativne in humanitarne namene itd. Deželne politiške oblasti so dobile naročilo, da stopijo takoj v stik z ravnateljstvi in vodstvi državnih obrtnih šol. Minister opozarja, da so to prostovoljna dela in da morajo imeti učenci dovoljenje staršev, zavodi in učitelji pa morajo dati učencem dober zgled in se morajo tozadevno obniti pred vsem na organizacije in na krajevna, oziroma občinska predstojništva.

AMNESTIJA VOJAKOV.

Korespondenčni urad poroča: Vsem vojaški službi podvrženim osebam armade in vojne mornarice, ki pripadajo kakemu od mobilizacije prizadetemu delu skupne armade, ki so obsojeni na vojaško sodniško zaporno kazen, ki ne presega dobe enega leta, in ki so to kazen že nastopili, je bil ostanek kazni odpustčen. — Cesar je blagovolil odrediti: Ustavi naj se vojaško kazensko postopanje, ki se ob času objave tega milostnega akta vrši, proti osebam moštva skupne armade in črne vojne zaradi kaznivih dejanj, ki se ne kaznujejo s težjo nego petletno zaporno kaznijo. Ob enem se naj opusti uvedba kazenskega postopanja proti takim osebam.

CESAR FRANC JOŽEF I. NA DUNAJU.

Odkar se je vrnil cesar iz Iliša na Dunaj, je začel po svoji navadi živeti. Cesar zgodaj vstaja, se nekoliko izprehodi, nato pa sede za pisalno mizo, kjer dela do poznega večera. Cesar dela z občudovanja vredno svežostjo in se ne utruja; njegovo zdravje je izborna. Nasproti svoji okolici je izrazil, kako ga veseli, ker so se tako izborna izvedle vojaške priprave. Rekel je: »Jako me veseli, ker se je mobilizacija izvedla v tako vzornem redu in ker so vpolklicanci tako navdušeno in točno hiteli pod orožje.«

UMESTNA ODREDBA.

C. kr. štajerski deželni šolski svet razglašja, da se odslej ne bo več razpisalo nobeno moško učiteljsko, nadučiteljsko ali ravnateljsko mesto na ljudskih ali meščanskih šolah. Zgodí se pa to zategadelj, da ne bodo prikrajšani oni učitelji, ki so bili poklicani pod zastave. Okrajni šolski sveti bodo vsa taka mesta v slučajih potrebe oddali provizorično. Mesta učitelje, nadučitelje in ravnatelje se bodo kakor doslej razpisavala naprej.

Zakaj naj se bori učiteljstvo proti alkoholu?

Prav kratek odgovor bi se glasil: Zato, ker so sicer povoljni in trajni uspehi v šoli izključeni, nemogoči. Znano in dokazano je, da so v pijanosti spočetí otroci podvrženi raznim boleznim, so telesno in duševno slabiči, če že ne popolni kreteni in idioti. Pa v to ni treba, da sta oba roditelja pijanca in niti, da je eden pateniran pijanec, kakor pravimo. Imamo pa toliko pivskih razvad, da tudi sicer trezni pade v pijanost, ko sam skoro ne ve, kdaj in kako. Svatbe, bofirije, semnji, proščenja itd. Samo pij, pij, pa zopet pij! Otrok je bil spočet v pijanosti enega ali drugega ali pa obeh. V blagoslovljenem stanu si ga mamiča mora privoščiti, če ga tudi sicer ne pije, da je sama bolj močna in da bo močnejše dete. V strupu spočet sad svojega telesa zastruplja neprestano dalje. In kakšen barbar bi bil mož, ko bi ne preskrbel sodečka materi, ki je v otroški postelji! Silno dobro je kaka močna kapljica, potem pa pivo, da lažje doji. Dobe se celo kraji, kjer pijo otročnice brinjevec, da je mleko močnejše! Ne dobim primernega izraza za take ljudi! Torej otroka se hrani v najnežnejši mladosti s strupom! Edino dobro je še to, da pijanke, oziroma matere, ki rade mnogo pijo, malo ali celo nič ne doje, ker nimajo mleka. Čisto umljivo. Alkohol povsod vsrkava mokroto, tako tudi v človeškem telesu. Zato pa je pijanec vedno naprej in naprej žejen. Nasprotno pa imajo popolnoma zdržne matere dovolj hrane in jim ni treba prenašati okrog zibel samovara, piskrčkov in steklenic. Poglejmo dalje! Otrok se seveda že ves zastrupljen, napadajo ga krči, nemirno spi, se zvija in premetava, časih celo kriči v spanju. Kajpada, hitro po žganja, da bo bolje spal. Kadar dobiva zobe, se ga zopet zaliva s to peklensko pijačo! Koliko otrok

uničijo nespametneži na ta način! Niso li to detomorilci, ubijalci?! — In če je otrok vendar premagal vse to in toliko odrasel, da more držati kozarec, tedaj ga mora pa že sam. Tako gre žalostna pot naprej in naprej. Kje in kakšen bo konec takega človeka! —

In takega otroka dobimo v šolo. Ni baš potrebno, da se kdo približe z njim k vpisovanju, da ti neprijetni duh že vnaprej pojasni vse, spoznal boš lahko sam na prvi pogled žalostno dejstvo. Kako taki ubiti, degenerirani otroci napredujejo, škoda besed. In vzgoja?! Kakšna je vzgoja v družinah, kjer vlada alkohol, je vsem predobro znano. Kletev, zmerjanje, pretep — to vidi in sliši otrok — pa koliko in kaj še vse... Dobrega nič, pač pa vse najslabše in najgrše. Saj vemo, kakšen je človek, bodisi učen ali preprost, ako ga premaga alkohol; izgubi vsak čut sramljivosti, dostojnosti, pametne sodbje; poživini se. Doma torej nikake vzgoje, ampak še nasprotno: kviri se otroka in izprija. Šola, učitelj, sedaj pa delaj! Iz tega bitja napravi človeka, pametno bitje, da bo res tega imena vredno, da bo nekoč pošten človek, zvest državljan in dober ud človeške družbe. Kako pojde? Domači, oziroma alkohol so ti že za več let naprej pripravili dela, ki ga boš sploh težko izvršil. In ako ne ustaviš delovanja alkohola, je zaman ves tvoj trud, ker ti sproti podere vse; podri bo še več, kakor boš ti sezidal, in minus bo postal vedno večji. Ni pa dovolj, da ustaviš alkohola pogubno delovanje le za dobo, ko otroci obiskujejo šolo, utrditi jih treba tako, da bodo tudi v poznejšem življenju stanovalni, da jih ne bo podjarmil alkohol in v hipu ne uničil tvojega večletnega dela. Tu pa niso dosti le besede, svetiti jim mora naš zgled, zgled in zopet zgled. Zato je neobhodno potrebno, da so vsi vzgojevalci popolni abstinentje. Le tako se kaj doseže pri odraslih, tako se pridobi mladina. Tu ni nič s polovičarstvom, tu ne drži noben izgovor o zmrznosti, po pameti, za potrebo itd. Prav takozvani zmerneži, ki ga »po pameti za potrebo« pijejo, so največji zavodniki. Pijanec, ki se valja po jarkih umazan in ostuden, ne bo zavedel nikogar, ker se vsak z gnusom in pomilovanjem obrne od njega; pač pa »zmerneži« — njihov izdajalski nos živo protestira — ki lepo redno žulijo svojo merico. Prav gotovo ni nihče začel piti z namenom, da bi postal pijanec. Zmerneži so ga napotili do tega pod pretvezo, da pijača da moč, da pogreje, da hladi, da je za zdravje, sploh neobhodna potreba in največja dobrota na svetu. Ako ne pije, ni fant, ni mož! No, kamen vrh hriba je izizprožen, potem pa gre sam vedno huje in huje. Reklo se mi bo: Saj ne postane vsak pijanec, če pije! Res, da ne, a v nevarnosti je. In čemu piti brez vzroka in se izpostavljati nevarnosti? Za potrebo. Potrebo po alkoholu pa sploh ni, kakor le v slučaju, če ti ga zdravnik predpiše proti neki bolezni, kakor tudi razne druge strupe. Dozdevna potreba po alkoholnih pijačah je le strast po alkoholu, ki se ji tako suženjsko vdajamo. Abstinenca je nekaj protinaravnega, abnormalnega, se rado ugovarja. No, prijatelji vsakovrstnih kapljic, kaj je bolj protinaravno in abnormaalno, če se človek spozabi tako, da ni več vreden tega najlepšega imena, ali pa če je vedno trezen in pameten?! Kje pa stoji zapisano, da ga moram tolikointoliko popiti vsak dan, da bom »normalen«, če se pa izvrtino počutim tako, če ne čutim potrebe, ki je sploh ni! Sicer pa vsak pozikša svoje slabosti prikriti z izgovori. Pa čemu to! Res, da je navada — ali pa tu razvada — železna srajca, a jeklena volja tudi to srajco sleče, poguma, jtrebja, poguma brez alkohola, ta je prava!

Če si otrokom živo narisal škodljivost alkohola, da so jim dobro znane njegove slabe strani, škoda na imetju, zdravju, in ako vidiš, da ti izvrstno izhajaš brez vsake kaplje alkohola, bodi prepričan, da bodo stanovitni, da jih vse prilagodnosti in zavedljive razvade ne bodo odvrnile od treznosti. In če bo kdo kdaj zapeljan pogledal pregloboko v kozarec, se bo pri glavobolu in praznem žepu spomnil lepih besed in še lepšega zgleda svojega nekdanjega dobrega učitelja ter se bo prihodnjič ognil zavodnikom. Ne bo čakal, da mu alkohol ubije energijo. In kdor ima moč — voljo ima še marsikdo — da se odpove alkoholu, ta bo imel moč še tudi za kaj drugega. Kdor premaga samega sebe, ta je junak. Od takega človeka smeš pričakovati kaj, od alkoholika pa boš pričakoval bore malo. Alkohol ubije človeka telesno in duševno. Nazadnje ostane velik kup žalosti in nesreče, podrtja, na kateri naj bi pač vsakdo čital žalostno zgodovino grozovitosti trinoga alkohola, ki vlada tako samopašno, krvoločno. — To je zmag z neštešnimi glavami, kjer izginja dan na dan brezštevilno najboljših moči. To je nekaj tako strašno groznega, da si niti predstavljati ne more, kdor se ne zanima in se ne poglobi v to vprašanje.

Zato se tako rado zafrkuje abstinence z nestrpnosti, pretiranci in podobnimi imeni. Ko bi pa prešteli milijone, ki jih na leto damo samo tujcu za alkoholne pijače, da nas lažje pritiska z našimi sredstvi; ko bi se razgrnila pred našimi očmi nepregledna množica vdov in sirot, sestrčanih in razcapanih, katerih rednik je utonil valkoholu; ko bi pregledali ječe, sirotišnice, bolnišnice, norišnice in še nebroj zavodov, kjer delajo siromaki pokoro za tako sladko službo hinavskemu alkoholu; ko bi opazovali nešteto zlih posledic na nedolžnih otrocih, ki so strašno prokletstvo za grehe brezvestnih roditeljev; ko bi opazovali vse to in še in še — prepričan sem, kdor ima srce vprsih, ga bo stresla groza, pojde vase in na delo. Da, idimo na delo proti alkoholni kugi! Ako tega ne storimo, je brez pomena vsaka vzgoja, brezplodno vse naše delo. Dokler je človek trezen, boš opazil na njem dobre posledice pouka in vzgoje, boš videl pred seboj res človeka. Kakor hitro pa se vda pijači, izbruhne v njem živalska nprav, prikažejo se vse slabe lastnosti, ki si mu jih tako odpravljal z vestno vzgojo, in pridruži se jim še nešteto novih. Bodi abstinent in vzgajaj abstinence! Če ga piješ še tako malo, bodo tiste kaplje izbrisale vsako sled tvojih lepih besed. In kdo pa tudi nastopi proti svojemu ljubljencu energično in z navdušenjem. — Brez treznosti, popolne treznosti je tvoj trud zaman, ker alkohol ti poniža tudi človeka inpol — pod žival. ... Tovariši, vzemite si moje besede k srcu, kakor prihajajo meni iz srca! Bodimo učitelji, bodimo pa tudi rešitelji narodu! Ako ustavimo to povodenj, ako premagamo tega sovražnika, ni se nam bati, da nas potem sploh premaga kateri.

Zakaj se je začelo v armadah tako živahno protialkoholno gibanje? Bodočnost narodov je pač le v treznosti, ker trezen narod je močan za odpor, sposoben za napredek. Nemški cesar je v svojem govoru na vojaški slavnosti izrekel pomenljive besede: V bodočnosti bodo zmagovalci tisti narodi, ki bodo izkazovali najmanjši konsum alkohola. In v sedanjem času je — kakor morda še nikoli — nujno potrebno, da varčujemo z narodnim imetjem, da vzgojujemo narod trezen, krepak, da ga obvarujemo, ohranimo... kličem vam, tovariši, klical bi vam rad z angel-skimi glasovi, da bi nihče ne preslišal besed: Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi!

I. B.

Izplačevanje mesečne plače učiteljstvu na Štajerskem.

Skoro polnbrojno podpisan ugovor učiteljstva Kozjanskega okraja in učiteljstva ostalih okrajev na Štajerskem, spisan na c. kr. naučno, kakor tudi na finančno ministrstvo v slovenskem jeziku glede takozvanih »Zahlungsliste«, je dosegel začasno svoj zaželeni uspeh.

C. kr. finančno ravnateljstvo v Gradcu je namreč s svojim odlokom z dne 13. jul. 1914, broj 1098/VI, 92/1914, določilo, da se naj do odločitve c. kr. deželnega šolskega sveta, ki je v tej zadevi merodajen zaradi ugovora posameznikov proti plačilnim polam rabijo tudi zana prei kolkovane pobotnice in plačilne knjižice. To velja za tiste učne osebe, ki se ne marajo posluževati »Zahlungsliste«.

Ta odlok velja za vse učiteljstvo cele dežele. Torej je sedaj odvisno od učiteljstva samega, ali se hoče posluževati dosedanjih pobotnic, ki se z njimi obvarujejo naše stanovske individualne pravice, naše jezikove in socialne pravice, kakor je bilo svoječasno v »Učiteljskem Tovaršu« obrazloženo. Tega odloka se smejo posluževati sedaj tudi one učne osebe, ki se ugovorov niso udeležile, treba je le doposlati davčnemu uradu slovensko spisano pobotnico in dotično plačilno knjižico, oziroma, če se je med tem izgubila, zahtevati novo.

Iz besedila, da je deželni šolski svet merodajen o tem odločevati, se sklepa, da bo sedaj deželni šolski svet pritegnil okrajne šolske svete k sodelovanju. V naših ugovorih se je namreč naglašalo, da je nakazanje mesečne plače gospodarska zadeva učiteljstva, torej je v smislu določb točke 5. § 27. od 8. febr. 1869, veljavnega za vojvodino Štajersko, potrebno, da se o zadevi izjavijo okrajni šolski sveti. Tovarišem zastopnikom učiteljstva se bo torej nudila priložnost v okrajnem šolskem svetu obrazložiti naše individualne, jezikovne in socialne pravice ter skrbeti za to, da se podajo dežel. šolskemu svetu predlogi, naj ostanjejo dosedanje pobotnice in plačilne knjižice v veljavi.

Vsaka učna oseba je poklicana sodelovati primernim načinom pri urejevanju

naših stanovskih, družabnih in jezikovnih zadev v tem smislu, da se narodova individualnost v ničem ne oškoduje in da se odtegne vsaka možnost ustvariti v tem pogledu za prihodnost kvaren položaj. Sedaj nam je pot do rabe slovenskih pobotnic in plačilnih knjižic odprta ter ni nobenih ovir proti njim, nego samo namišljena bojazen, da bi nam moglo to osebno škodovati. Jaz smatram takšno naziranje za razžaljenje šolskih oblasti, ker se jim namišljena podtika pristranost in krivičnost. Prepričan sem, da so nam šolske oblasti pravične, zlasti ako jim dokažemo nujnost in zakonitost svojih pravic.

Zakonitost in nujnost svojih zahtev do pobotnic in plačilnih knjižic smo jim razložili v svojih dovoljenih ugovorih, na kar bodo prišli sklepi višjih oblasti.

Mnenje nekaterih tovarišev, da si zagajamo sami slovenske plačilne pole, pomeni zanikanje naših individualnih pravic. Tudi s temi tiskovinami, četudi so samoslovenske, se odpravljajo slovenske pobotnice, ki imajo v upravi finančnega deželnega ravnateljstva velik pomen. Tiskovine same, četudi bi bile samoslovenske, nimajo pravzaprav za nas socialnega pomena, one so namreč šablonske in uradni ni treba čitati slovenskega tiska, dočim mora lastnoročno pisano pobotnico prečitati in razumeti, t. j. on mora biti slovensčine zmožen v govoru in pisavi.

R. K.

Papež Pij X.

Papež Pij X. je umrl dne 20. t. m. — Preden je postal papež, mu je bilo ime Josip Sarto. Rojen je bil dne 2. junija 1835 v vasi Riese pri Trevisu in je bil 18. sept. 1858. posvečen za duhovnika. L. 1875. je postal kanonik v Trevisu in 10. novembra l. 1884. škof v Mantovi. Dne 12. junija 1893. je postal kardinal in patriarh v Benetkah. Italijanska vlada ga nekaj časa ni hotela potrditi, pa se je z njim sprizajnila in patriarh je postal trdna opora italijanske vlade ter je tudi s kraljem Umberto in s kraljico Margerito mnogo osebno občeval. Za papeža je bil izvoljen dne 8. avgusta 1903., a samo zaradi tega, ker je Avstrija vložila svoj veto proti izvolitvi kardinala Rampolle. Papež Pij X. je načeloma pač ostal na stališču, da je treba cerkvenemu poglavjarju posvetne države, da bi bil popolnoma neodvisen, toda sicer je jako dobro izhajal z italijansko vlado in je katoličanom dovolil, da se smejo udeležiti političkih volitev. Tudi z Avstrijo je papež jako dobro izhajal, dasi je imel kot mlad župnik na Beneškem oster konflikt z avstrijsko vojaško upravo in rayno tako z Nemčijo, pač pa je prišel v nasprotje s Špansko, s Portugalsko in zlasti s Francijo. Pod papežem Leonom XIII. je vodil cerkveno politiko kardinal Rampolla, in sicer v Franciji prijaznem smislu. Papež Pij X. je na mesto Rampolle postavil španskega kardinala Merry del Val, in prišlo je kmalu do pretrganja diplomatskih zvez med Francijo in Vatikanom, kateremu je sledila odpoved konkordata in ločitev države od cerkve. V notranji upravi cerkve je bil papež vedno za strožjo smer in je poizkušal uvesti vsakovrstne reforme, ki so pa le deloma obveljale. Tudi je bil odločen nasprotnik liberalne sineri v cerkvi in je vodil pravo vojno proti modernizmu na Nemškem in na Francoskem, na Italijanskem in na Angleškem. V narodnem oziru je bil papež odločen italijanskega mišljenja in nasprotnik slovanskega bogoslužja, osebno pa jako dobrasrčen in blag

Nihče ne more ponarejati
Kathreinerjeve
Kneippove sladne kave!

Vendarle se mnogokrat
varljivo slišno posnema
povsod znana zavojnina
s sliko župnika Kneippa.

Zato se pri nakupu ne dajte premetati in zavrnite vsa posnemanja!

Vse drugo kot
Kathreiner, zlasti odprto,
odstajano blago, je, če je tako
ceno, večinoma mnogo
predrago plačano.

govori o pritegnitvi mladine k občeokristnim delom, kjer je to zaradi vpolklica delavnih moči potrebno. To velja zlasti za učence državnih obrtnih šol. V prvi vrsti pridejo ti v poštev za poljedelska dela, pa tudi na drugem polju, tako za podrejena dela v tehničnih in obrtnih podjetjih, za pisarniška dela v uradih, za karitativne in humanitarne namene itd. Deželne politiške oblasti so dobile naročilo, da stopijo takoj v stik z ravnateljstvi in vodstvi državnih obrtnih šol. Minister opozarja, da so to prostovoljna dela in da morajo imeti učenci dovoljenje staršev, zavodi in učitelji pa morajo dati učencem dober zgled in se morajo tozadevno obniti pred vsem na organizacije in na krajevna, oziroma občinska predstojništva.

AMNESTIJA VOJAKOV.

Korespondenčni urad poroča: Vsem vojaški službi podvrženim osebam armade in vojne mornarice, ki pripadajo kakemu od mobilizacije prizadetemu delu skupne armade, ki so obsojeni na vojaško sodnijsko zaporno kazen, ki ne presega dobe enega leta, in ki so to kazen že nastopili, je bil ostanek kazni odpustčen. — Cesar je blagovolil odrediti: Ustavi naj se vojaško kazensko postopanje, ki se ob času objave tega milostnega akta vrši, proti osebam moštva skupne armade in črne vojne zaradi kaznivih dejanj, ki se ne kaznujejo s težjo nego petletno zaporno kaznijo. Ob enem se naj opusti uvedba kazenskega postopanja proti takim osebam.

CESAR FRANC JOŽEF I. NA DUNAJU.

Odkar se je vrnil cesar iz Iliša na Dunaj, je začel po svoji navadi živeti. Cesar zgodaj vstaja, se nekoliko izprehodi, nato pa sede za pisalno mizo, kjer dela do poznega večera. Cesar dela z običajnim vredno svestostjo in se ne utrudi; njegovo zdravje je izborna. Nasproti svoji okolici je izrazil, kako ga veseli, ker so se tako izborna izvedle vojaške priprave. Rekel je: »Jako me veseli, ker se je mobilizacija izvedla v tako vzornem redu in ker so vpolklicanci tako navdušeno in točno hiteli pod orožje.«

UMESTNA ODREDBA.

C. kr. štajerski deželni šolski svet razglašča, da se odslej ne bo več razpisalo nobeno moško učiteljsko, nadučiteljsko ali ravnateljsko mesto na ljudskih ali meščanskih šolah. Zgoditi se pa to zategadelj, da ne bodo prikrajšani oni učitelji, ki so bili poklicani pod zastave. Okrajni šolski sveti bodo vsa taka mesta v slučajih potrebe oddali provizorično. Mesta učitelje, nadučitelje in ravnatelje se bodo kakor doslej razpisavala naprej.

Zakaj naj se bori učiteljstvo proti alkoholu?

Prav kratek odgovor bi se glasil: Zato, ker so sicer povoljni in trajni uspehi v šoli izključeni, nemogoči. Znano in dokazano je, da so v pijanosti spočet otroci podvrženi raznim boleznim, so telesno in duševno slabiči, če že ne popolni kreteni in idioti. Pa v to ni treba, da sta oba roditelja pijanca in niti, da je eden pateniran pijanec, kakor pravimo. Imamo pa toliko pivskih razvad, da tudi sicer trezni pade v pijanost, ko sam skoro ne ve, kdaj in kako. Svatbe, bofirije, semnji, proščenja itd. Samo pij, pij, pa zopet pij! Otrok je bil spočet v pijanosti enega ali drugega ali pa obeh. V blagoslovljenem stanu si ga mamiča mora privoščiti, če ga tudi sicer ne pije, da je sama bolj močna in da bo močnejše dete. V strupu spočet sad svojega telesa zastruplja neprestano dalje. In kakšen barbar bi bil mož, ko bi ne preskrbel sodečka materi, ki je v otroški postelji! Silno dobro je kaka močna kapljica, potem pa pivo, da lažje doji. Dobe se celo kraji, kjer pijejo otročnice brinjevec, da je mleko močnejše! Ne dobim primerne izraza za take ljudi! Torej otroka se hrani v najnežnejši mladosti s strupom! Edino dobro je še to, da pijanke, oziroma matere, ki rade mnogo pije, malo ali celo nič ne doje, ker nimajo mleka. Čisto umljivo. Alkohol povsod vsrkava mokroto, tako tudi v človeškem telesu. Zato pa je pijanec vedno naprej in naprej žejen. Nasprotno pa imajo popolnoma zdržne matere dovolj hrane in jim ni treba prenašati okrog zibel samovara, piskrčkov in steklenic. Poglejmo dalje! Otrok se seveda že ves zastrupljen, napadajo ga krči, nemirno spi, se zvija in premetava, časih celo kriči v spanju. Kajpada, hitro po žganja, da bo bolje spal. Kadar dobiva zobe, se ga zopet zaliva s to peklensko pijačo! Koliko otrok

uničijo nespametneži na ta način! Niso li to detomorilci, ubijalci?! — In če je otrok vendar premagal vse to in toliko odrasel, da more držati kozarec, tedaj ga mora pa že sam. Tako gre žalostna pot naprej in naprej. Kje in kakšen bo konec takega človeka! —

In takega otroka dobimo v šolo. Ni baš potrebno, da se kdo približe z njim k vpisovanju, da ti neprijetni duh že vnaprej pojasni vse, spoznal boš lahko sam na prvi pogled žalostno dejstvo. Kako taki ubiti, degenerirani otroci napredujejo, škoda besed. In vzgoja?! Kakšna je vzgoja v družinah, kjer vlada alkohol, je vsem predobro znano. Kletev, zmerjanje, pretep — to vidi in sliši otrok — pa koliko in kaj še vse... Dobrega nič, pač pa vse najslabše in najgrše. Saj vemo, kakšen je človek, bodisi učen ali preprost, ako ga premaga alkohol; izgubi vsak čut sramljivosti, dostojnosti, pametne sodbje; poživini se. Doma torej nikake vzgoje, ampak še nasprotno: kviri se otroka in izprija. Šola, učitelj, sedaj pa delaj! Iz tega bitja napravi človeka, pametno bitje, da bo res tega imena vredno, da bo nekoč pošten človek, zvest državljan in dober ud človeške družbe. Kako pojde? Domači, oziroma alkohol so ti že za več let naprej pripravili dela, ki ga boš sploh težko izvršil. In ako ne ustaviš delovanja alkohola, je zaman ves tvoj trud, ker ti sproti podere vse; podri bo še več, kakor boš ti sezidal, in minus bo postal vedno večji. Ni pa dovolj, da ustaviš alkohola pogubno delovanje le za dobo, ko otroci obiskujejo šolo, utrditi jih treba tako, da bodo tudi v poznejšem življenju stanovalni, da jih ne bo podjarmil alkohol in v hipu ne uničil tvojega večletnega dela. Tu pa niso dosti le besede, svetili jim mora naš zgled, zgled in zopet zgled. Zato je neobhodno potrebno, da so vsi vzgojevalci popolni abstinentje. Le tako se kaj doseže pri odraslih, tako se pridobi mladina. Tu ni nič s polovičarstvom, tu ne drži noben izgovor o zmrznosti, po pameti, za potrebo itd. Prav takozvani zmerneži, ki ga »po pameti za potrebo« pijejo, so največji zavodniki. Pijanec, ki se valja po jarkih umazan in ostuden, ne bo zavedel nikogar, ker se vsak z gnusom in pomilovanjem obrne od njega; pač pa »zmerneži« — njihov izdajalski nos živo protestira — ki lepo redno žulijo svojo merico. Prav gotovo ni nihče začel piti z namenom, da bi postal pijanec. Zmerneži so ga napotili do tega pod pretvezo, da pijača da moč, da pogreje, da hladi, da je za zdravje, sploh neobhodna potreba in največja dobrota na svetu. Ako ne pije, ni fant, ni mož! No, kamen vrh hriba je izizprožen, potem pa gre sam vedno huje in huje. Reko se mi bo: Saj ne postane vsak pijanec, če pije! Res, da ne, a v nevarnosti je. In čemu piti brez vzroka in se izpostavljati nevarnosti? Za potrebo. Potrebo po alkoholu pa sploh ni, kakor le v slučaju, če ti ga zdravnik predpiše proti neki bolezni, kakor tudi razne druge strupe. Dozdevna potreba po alkoholnih pijačah je le strast po alkoholu, ki se ji tako suženjsko vdajamo. Abstinenca je nekaj protinaravnega, abnormalnega, se rado ugovarja. No, prijatelji vsakovrstnih kapljic, kaj je bolj protinaravno in abnormačno, če se človek spozabi tako, da ni več vreden tega najlepšega imena, ali pa če je vedno trezen in pameten?! Kje pa stoji zapisano, da ga moram toliko intolko popiti vsak dan, da bom »normalen«, če se pa izvrtino počutim tako, če ne čutim potrebe, ki je sploh ni! Sicer pa vsak pozna svoje slabosti prikriti izgovori. Pa čemu to! Res, da je navada — ali pa tu razvada — železna srajca, a jeklena volja tudi to srajco sleče, poguma, jetebrja, poguma brez alkohola, ta je prava!

Če si otrokom živo narisal škodljivost alkohola, da so jim dobro znane njegove slabe strani, škoda na imetju, zdravju, in ako vidiš, da ti izvrstno izhajaš brez vsake kaplje alkohola, bodi prepričan, da bodo stanovitni, da jih vse prilagodnosti in zavedljive razvade ne bodo odvrnile od treznosti. In če bo kdo kdaj zapeljan pogledal pregloboko v kozarec, se bo pri glavobolu in praznem žepu spomnil lepih besed in še lepšega zgleda svojega nekdanjega dobrega učitelja ter se bo prihodnjič ognil zavodnikom. Ne bo čakal, da mu alkohol ubije energijo. In kdor ima moč — voljo ima še marsikdo — da se odpove alkoholu, ta bo imel moč še tudi za kaj drugega. Kdor premaga samega sebe, ta je junak. Od takega človeka smeš pričakovati kaj, od alkoholika pa boš pričakoval bore malo. Alkohol ubije človeka telesno in duševno. Nazadnje ostane velik kup žalosti in nesreče, podrtja, na kateri naj bi pač vsakdo čital žalostno zgodovino grozovitosti trinoga alkohola, ki vlada tako samopašno, krvoločno. — To je zmag z neštešnimi glavami, kjer izginja dan na dan brezštevilno najboljših moči. To je nekaj tako strašno groznega, da si niti predstavljati ne more, kdor se ne zanima in se ne poglobi v to vprašanje.

Zato se tako rado zafrkuje abstinence z nestrpnosti, pretiranci in podobnimi imeni. Ko bi pa prešteli milijone, ki jih na leto damo samo tujcu za alkoholne pijače, da nas lažje pritiska z našimi sredstvi; ko bi se razgrnila pred našimi očmi nepregledna množica vdov in sirot, sestrčanih in razcapanih, katerih rednik je utonil valkoholu; ko bi pregledali ječe, sirotišnice, bolnišnice, norišnice in še nebroj zavodov, kjer delajo siromaki pokoro za tako sladko službo hinavskemu alkoholu; ko bi opazovali nešteto zlih posledic na nedolžnih otrocih, ki so strašno prokletstvo za grehe brezvestnih roditeljev; ko bi opazovali vse to in še in še — prepričan sem, kdor ima srce vprsih, ga bo stresla groza, pojde vase in na delo. Da, idimo na delo proti alkoholni kugi! Ako tega ne storimo, je brez pomena vsaka vzgoja, brezplodno vse naše delo. Dokler je človek trezen, boš opazil na njem dobre posledice pouka in vzgoje, boš videl pred seboj res človeka. Kakor hitro pa se vda pijači, izbruhne v njem živalska nrv, prikažejo se vse slabe lastnosti, ki si mu jih tako odpravljal z vestno vzgojo, in pridruži se jim še nešteto novih. Bodi abstinent in vzgajaj abstinence! Če ga piješ še tako malo, bodo tiste kaplje izbrisale vsako sled tvojih lepih besed. In kdo pa tudi nastopi proti svojemu ljubljencu energično in z navdušenjem. — Brez treznosti, popolne treznosti je tvoj trud zaman, ker alkohol ti poniža tudi človeka inpol — pod žival... Tovariši, vzemite si moje besede k srcu, kakor prihajajo meni iz srca! Bodimo učitelji, bodimo pa tudi rešitelji narodu! Ako ustavimo to povodenj, ako premagamo tega sovražnika, ni se nam bati, da nas potem sploh premaga kateri.

Zakaj se je začelo v armadah tako živahno protialkoholno gibanje? Bodočnost narodov je pač le v treznosti, ker trezen narod je močan za odpor, sposoben za napredek. Nemški cesar je v svojem govoru na vojaški slavnosti izrekel pomenljive besede: V bodočnosti bodo zmagovalci tisti narodi, ki bodo izkazovali najmanjši konsum alkohola. In v sedanjem času je — kakor morda še nikoli — nujno potrebno, da varčujemo z narodnim imetjem, da vzgojujemo narod trezen, krepak, da ga obvarujemo, ohranimo... kličem vam, tovariši, klical bi vam rad z angeljskimi glasovi, da bi nihče ne preslišal besed: Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi!

I. B.

Izplačevanje mesečne plače učiteljstvu na Štajerskem.

Skoro polnbrojno podpisan ugovor učiteljstva Kozjanskega okraja in učiteljstva ostalih okrajev na Štajerskem, spisan na c. kr. naučno, kakor tudi na finančno ministrstvo v slovenskem jeziku glede takozvanih »Zahlungsliste«, je dosegel začasno svoj zaželeni uspeh.

C. kr. finančno ravnateljstvo v Gradcu je namreč s svojim odlokom z dne 13. jul. 1914, broj 1098/VI, 92/1914, določilo, da se naj do odločitve c. kr. deželnega šolskega sveta, ki je v tej zadevi merodajen zaradi ugovora posameznikov proti plačilnim polam rabijo tudi zana prejšnjim kolkovane pobotnice in plačilne knjižice. To velja za tiste učne osebe, ki se ne marajo posluževati »Zahlungsliste«.

Ta odlok velja za vse učiteljstvo cele dežele. Torej je sedaj odvisno od učiteljstva samega, ali se hoče posluževati dosedanjih pobotnic, ki se z njimi obvarujejo naše stanovske individualne pravice, naše jezikove in socialne pravice, kakor je bilo svoječasno v »Učiteljskem Tovaršu« obrazloženo. Tega odloka se smejo posluževati sedaj tudi one učne osebe, ki se ugovorov niso udeležile, treba je le doposlati davčnemu uradu slovensko spisano pobotnico in dotično plačilno knjižico, oziroma, če se je med tem izgubila, zahtevati novo.

Iz besedila, da je deželni šolski svet merodajen o tem odločevati, se sklepa, da bo sedaj deželni šolski svet pritegnil okrajne šolske svete k sodelovanju. V naših ugovorih se je namreč naglašalo, da je nakazanje mesečne plače gospodarska zadeva učiteljstva, torej je v smislu določb točke 5. § 27. od 8. febr. 1869, veljavnega za vojvodino Štajersko, potrebno, da se o zadevi izjavijo okrajni šolski sveti. Tovarišem zastopnikom učiteljstva se bo torej nudila priložnost v okrajnem šolskem svetu obrazložiti naše individualne, jezikovne in socialne pravice ter skrbeti za to, da se podajo dežel. šolskemu svetu predlogi, naj ostanejo dosedanje pobotnice in plačilne knjižice v veljavi.

Vsaka učna oseba je poklicana sodelovati primernim načinom pri urejevanju

naših stanovskih, družabnih in jezikovnih zadev v tem smislu, da se narodova individualnost v ničem ne oškoduje in da se odtegne vsaka možnost ustvariti v tem pogledu za prihodnost kvaren položaj. Sedaj nam je pot do rabe slovenskih pobotnic in plačilnih knjižic odprta ter ni nobenih ovir proti njim, nego samo namišljena bojazen, da bi nam moglo to osebno škodovati. Jaz smatram takšno naziranje za razžaljenje šolskih oblasti, ker se jim namišljena podtika pristranost in krivičnost. Prepričan sem, da so nam šolske oblasti pravične, zlasti ako jim dokažemo nujnost in zakonitost svojih pravic.

Zakonitost in nujnost svojih zahtev do pobotnic in plačilnih knjižic smo jim razložili v svojih dovoljenih ugovorih, na kar bodo prišli sklepi višjih oblasti.

Mnenje nekaterih tovarišev, da si zagajamo sami slovenske plačilne pole, pomeni zanikanje naših individualnih pravic. Tudi s temi tiskovinami, četudi so samoslovenske, se odpravljajo slovenske pobotnice, ki imajo v upravi finančnega deželnega ravnateljstva velik pomen. Tiskovine same, četudi bi bile samoslovenske, nimajo pravzaprav za nas socialnega pomena, one so namreč šablonske in uradni ni treba čitati slovenskega tiska, dočim mora lastnoročno pisano pobotnico prečitati in razumeti, t. j. on mora biti slovensčine zmožen v govoru in pisavi.

R. K.

Papež Pij X.

Papež Pij X. je umrl dne 20. t. m. — Preden je postal papež, mu je bilo ime Josip Sarto. Rojen je bil dne 2. junija 1835 v vasi Riese pri Trevisu in je bil 18. sept. 1858. posvečen za duhovnika. L. 1875. je postal kanonik v Trevisu in 10. novembra l. 1884. škof v Mantovi. Dne 12. junija 1893. je postal kardinal in patriarh v Benetkah. Italijanska vlada ga nekaj časa ni hotela potrditi, pa se je z njim sprizajnila in patriarh je postal trdna opora italijanske vlade ter je tudi s kraljem Umberto in s kraljico Margerito mnogo osebno občeval. Za papeža je bil izvoljen dne 8. avgusta 1903., a samo zaradi tega, ker je Avstrija vložila svoj veto proti izvolitvi kardinala Rampolla. Papež Pij X. je načeloma pač ostal na stališču, da je treba cerkvenemu poglavarju posvetne države, da bi bil popolnoma neodvisen, toda sicer je jako dobro izhajal z italijansko vlado in je katoličanom dovolil, da se smejo udeležiti političkih volitev. Tudi z Avstrijo je papež jako dobro izhajal, dasi je imel kot mlad župnik na Beneškem oster konflikt z avstrijsko vojaško upravo in rayno tako z Nemčijo, pač pa je prišel v nasprotje s Španko, s Portugalsko in zlasti s Francijo. Pod papežem Leonom XIII. je vodil cerkveno politiko kardinal Rampolla, in sicer v Franciji prijaznem smislu. Papež Pij X. je na mesto Rampolle postavil španskega kardinala Merry del Val, in prišlo je kmalu do pretrganja diplomatskih zvez med Francijo in Vatikanom, kateremu je sledila odpoved konkordata in ločitev države od cerkve. V notranji upravi cerkve je bil papež vedno za strožjo smer in je poizkušal uvesti vsakovrstne reforme, ki so pa le deloma obveljale. Tudi je bil odločen nasprotnik liberalne sineri v cerkvi in je vodil pravo vojno proti modernizmu na Nemškem in na Francoskem, na Italijanskem in na Angleškem. V narodnem oziru je bil papež odločen italijanskega mišljenja in nasprotnik slovanskega bogoslužja, osebno pa jako dobrasrčen in blag

Nihče ne more ponarejati
Kathreinerjeve
Kneippove sladne kavele!

Vendarle se mnogokrat
varljivo slišno posnema
povsod znana zavojnina
s sliko župnika Kneippa.

Zato se pri nakupu ne dajte premetati in zavrnite vsa posnemanja!

Vse drugo kot
Kathreiner, zlasti odprto,
odstajano blago, je, če je tako
ceno, večinoma mnogo
predrago plačano.

govori o pritegnitvi mladine k občeokristnim delom, kjer je to zaradi vpolklica delavnih moči potrebno. To velja zlasti za učence državnih obrtnih šol. V prvi vrsti pridejo ti v poštev za poljedelska dela, pa tudi na drugem polju, tako za podrejena dela v tehničnih in obrtnih podjetjih, za pisarniška dela v uradih, za karitativne in humanitarne namene itd. Deželne politiške oblasti so dobile naročilo, da stopijo takoj v stik z ravnateljstvi in vodstvi državnih obrtnih šol. Minister opozarja, da so to prostovoljna dela in da morajo imeti učenci dovoljenje staršev, zavodi in učitelji pa morajo dati učencem dober zgled in se morajo tozadevno obniti pred vsem na organizacije in na krajevna, oziroma občinska predstojništva.

AMNESTIJA VOJAKOV.

Korespondenčni urad poroča: Vsem vojaški službi podvrženim osebam armade in vojne mornarice, ki pripadajo kakemu od mobilizacije prizadetemu delu skupne armade, ki so obsojeni na vojaško sodniško zaporno kazen, ki ne presega dobe enega leta, in ki so to kazen že nastopili, je bil ostanek kazni odpustčen. — Cesar je blagovolil odrediti: Ustavi naj se vojaško kazensko postopanje, ki se ob času objave tega milostnega akta vrši, proti osebam moštva skupne armade in črne vojne zaradi kaznivih dejanj, ki se ne kaznujejo s težjo nego petletno zaporno kaznijo. Ob enem se naj opusti uvedba kazenskega postopanja proti takim osebam.

CESAR FRANC JOŽEF I. NA DUNAJU.

Odkar se je vrnil cesar iz Iliš na Dunaj, je začel po svoji navadi živeti. Cesar zgodaj vstaja, se nekoliko izprehodi, nato pa sede za pisalno mizo, kjer dela do poznega večera. Cesar dela z občudovanja vredno svežostjo in se ne utruja; njegovo zdravje je izborna. Nasproti svoji okolici je izrazil, kako ga veseli, ker so se tako izborna izvedle vojaške priprave. Rekel je: »Jako me veseli, ker se je mobilizacija izvedla v tako vzornem redu in ker so vpolklicanci tako navdušeno in točno hiteli pod orožje.«

UMESTNA ODREDBA.

C. kr. štajerski deželni šolski svet razglašča, da se odslej ne bo več razpisalo nobeno moško učiteljsko, nadučiteljsko ali ravnateljsko mesto na ljudskih ali meščanskih šolah. Zgoditi se pa to zategadelj, da ne bodo prikrajšani oni učitelji, ki so bili poklicani pod zastave. Okrajni šolski sveti bodo vsa taka mesta v slučajih potrebe oddali provizorično. Mesta učitelje, nadučitelje in ravnatelje se bodo kakor doslej razpisavala naprej.

Zakaj naj se bori učiteljstvo proti alkoholu?

Prav kratek odgovor bi se glasil: Zato, ker so sicer povoljni in trajni uspehi v šoli izključeni, nemogoči. Znano in dokazano je, da so v pijanosti spočet otroci podvrženi raznim boleznim, so telesno in duševno slabiči, če že ne popolni kreteni in idioti. Pa v to ni treba, da sta oba roditelja pijanca in niti, da je eden pateniran pijanec, kakor pravimo. Imamo pa toliko pivskih razvad, da tudi sicer trezni pade v pijanost, ko sam skoro ne ve, kdaj in kako. Svatbe, bofirije, semnji, prošenja itd. Samo pij, pij, pa zopet pij! Otrok je bil spočet v pijanosti enega ali drugega ali pa obeh. V blagoslovljenem stanu si ga mamiča mora privoščiti, če ga tudi sicer ne pije, da je sama bolj močna in da bo močnejše dete. V strupu spočet sad svojega telesa zastruplja neprestano dalje. In kakšen barbar bi bil mož, ko bi ne preskrbel sodečka materi, ki je v otroški postelji! Silno dobro je kaka močna kapljica, potem pa pivo, da lažje doji. Dobe se celo kraji, kjer pijejo otročnice brinjevec, da je mleko močnejše! Ne dobim primerne izraza za take ljudi! Torej otroka se hrani v najnežnejši mladosti s strupom! Edino dobro je še to, da pijanke, oziroma matere, ki rade mnogo pije, malo ali celo nič ne doje, ker nimajo mleka. Čisto umljivo. Alkohol povsod vsrkava mokroto, tako tudi v človeškem telesu. Zato pa je pijanec vedno naprej in naprej žejen. Nasprotno pa imajo popolnoma zdržne matere dovolj hrane in jim ni treba prenašati okrog zibel samovara, piskrčkov in steklenic. Poglejmo dalje! Otrok se seveda že ves zastrupljen, napadajo ga krči, nemirno spi, se zvija in premetava, časih celo kriči v spanju. Kajpada, hitro po žganja, da bo bolje spal. Kadar dobiva zobe, se ga zopet zaliva s to peklensko pijačo! Koliko otrok

uničijo nespametneži na ta način! Niso li to detomorilci, ubijalci?! — In če je otrok vendar premagal vse to in toliko odrasel, da more držati kozarec, tedaj ga mora pa že sam. Tako gre žalostna pot naprej in naprej. Kje in kakšen bo konec takega človeka! —

In takega otroka dobimo v šolo. Ni baš potrebno, da se kdo približe z njim k vpisovanju, da ti neprijetni duh že vnaprej pojasni vse, spoznal boš lahko sam na prvi pogled žalostno dejstvo. Kako taki ubiti, degenerirani otroci napredujejo, škoda besed. In vzgoja?! Kakšna je vzgoja v družinah, kjer vlada alkohol, je vsem predobro znano. Kletev, zmerjanje, pretep — to vidi in sliši otrok — pa koliko in kaj še vse... Dobrega nič, pač pa vse najslabše in najgrše. Saj vemo, kakšen je človek, bodisi učen ali preprost, ako ga premaga alkohol; izgubi vsak čut sramljivosti, dostojnosti, pametne sodbje; poživini se. Doma torej nikake vzgoje, ampak še nasprotno: kviri se otroka in izprija. Šola, učitelj, sedaj pa delaj! Iz tega bitja napravi človeka, pametno bitje, da bo res tega imena vredno, da bo nekoč pošten človek, zvest državljan in dober ud človeške družbe. Kako pojde? Domači, oziroma alkohol so ti že za več let naprej pripravili dela, ki ga boš sploh težko izvršil. In ako ne ustaviš delovanja alkohola, je zaman ves tvoj trud, ker ti sproti podere vse; podri bo še več, kakor boš ti sezidal, in minus bo postal vedno večji. Ni pa dovolj, da ustaviš alkohola pogubno delovanje le za dobo, ko otroci obiskujejo šolo, utrditi jih treba tako, da bodo tudi v poznejšem življenju stanovalni, da jih ne bo podjarmil alkohol in v hipu ne uničil tvojega večletnega dela. Tu pa niso dosti le besede, svetili jim mora naš zgled, zgled in zopet zgled. Zato je neobhodno potrebno, da so vsi vzgojevalci popolni abstinentje. Le tako se kaj doseže pri odraslih, tako se pridobi mladina. Tu ni nič s polovičarstvom, tu ne drži noben izgovor o zmrznosti, po pameti, za potrebo itd. Prav takozvani zmerneži, ki ga »po pameti za potrebo« pije, so največji zavodniki. Pijanec, ki se valja po jarkih umazan in ostuden, ne bo zavedel nikogar, ker se vsak z gnusom in pomilovanjem obrne od njega; pač pa »zmerneži« — njihov izdajalski nos živo protestira — ki lepo redno žulijo svojo merico. Prav gotovo ni nihče začel piti z namenom, da bi postal pijanec. Zmerneži so ga napotili do tega pod pretvezo, da pijača da moč, da pogreje, da hladi, da je za zdravje, sploh neobhodna potreba in največja dobrota na svetu. Ako ne pije, ni fant, ni mož! No, kamen vrh hriba je izizprožen, potem pa gre sam vedno huje in huje. Reklo se mi bo: Saj ne postane vsak pijanec, če pije! Res, da ne, a v nevarnosti je. In čemu piti brez vzroka in se izpostavljati nevarnosti? Za potrebo. Potrebo po alkoholu pa sploh ni, kakor le v slučaju, če ti ga zdravnik predpiše proti neki bolezni, kakor tudi razne druge strupe. Dozdevna potreba po alkoholnih pijačah je le strast po alkoholu, ki se ji tako suženjsko vdajamo. Abstinenca je nekaj protinaravnega, abnormalnega, se rado ugovarja. No, prijatelji vsakovrstnih kapljic, kaj je bolj protinaravno in abnormačno, če se človek spozabi tako, da ni več vreden tega najlepšega imena, ali pa če je vedno trezen in pameten?! Kje pa stoji zapisano, da ga moram toliko intolko popiti vsak dan, da bom »normalen«, če se pa izvrtino počutim tako, če ne čutim potrebe, ki je sploh ni! Sicer pa vsak pozikša svoje slabosti prikriti z izgovori. Pa čemu to! Res, da je navada — ali pa tu razvada — železna srajca, a jeklena volja tudi to srajco sleče, poguma, jtrebja, poguma brez alkohola, ta je prava!

Če si otrokom živo narisal škodljivost alkohola, da so jim dobro znane njegove slabe strani, škoda na imetju, zdravju, in ako vidiš, da ti izvrstno izhajaš brez vsake kaplje alkohola, bodi prepričan, da bodo stanovitni, da jih vse prilagodnosti in zavedljive razvade ne bodo odvrnile od treznosti. In če bo kdo kdaj zapeljan pogledal pregloboko v kozarec, se bo pri glavobolu in praznem žepu spomnil lepih besed in še lepšega zgleda svojega nekdanjega dobrega učitelja ter se bo prihodnjič ognil zavodnikom. Ne bo čakal, da mu alkohol ubije energijo. In kdor ima moč — voljo ima še marsikdo — da se odpove alkoholu, ta bo imel moč še tudi za kaj drugega. Kdor premaga samega sebe, ta je junak. Od takega človeka smeš pričakovati kaj, od alkoholika pa boš pričakoval bore malo. Alkohol ubije človeka telesno in duševno. Nazadnje ostane velik kup žalosti in nesreče, podrtja, na kateri naj bi pač vsakdo čital žalostno zgodovino grozovitosti trinoga alkohola, ki vlada tako samopašno, krvoločno. — To je zmag z neštešnimi glavami, kjer izginja dan na dan brezštevilno najboljših moči. To je nekaj tako strašno groznega, da si niti predstavljati ne more, kdor se ne zanima in se ne poglobi v to vprašanje.

Zato se tako rado zafrkuje abstinence z nestrpnosti, pretiranci in podobnimi imeni. Ko bi pa prešteli milijone, ki jih na leto damo samo tujcu za alkoholne pijače, da nas lažje pritiska z našimi sredstvi; ko bi se razgrnila pred našimi očmi nepregledna množica vdov in sirot, sestrčanih in razcapanih, katerih rednik je utonil valkoholu; ko bi pregledali ječe, sirotišnice, bolnišnice, norišnice in še nebroj zavodov, kjer delajo siromaki pokoro za tako sladko službo hinavskemu alkoholu; ko bi opazovali nešteto zlih posledic na nedolžnih otrocih, ki so strašno prokletstvo za grehe brezvestnih roditeljev; ko bi opazovali vse to in še in še — prepričan sem, kdor ima srce vprsih, ga bo stresla groza, pojde vase in na delo. Da, idimo na delo proti alkoholni kugi! Ako tega ne storimo, je brez pomena vsaka vzgoja, brezplodno vse naše delo. Dokler je človek trezen, boš opazil na njem dobre posledice pouka in vzgoje, boš videl pred seboj res človeka. Kakor hitro pa se vda pijači, izbruhne v njem živalska nrv, prikažejo se vse slabe lastnosti, ki si mu jih tako odpravljaj z vestno vzgojo, in pridruži se jim še nešteto novih. Bodi abstinent in vzgajaj abstinence! Če ga piješ še tako malo, bodo tiste kaplje izbrisale vsako sled tvojih lepih besed. In kdo pa tudi nastopi proti svojemu ljubljencu energično in z navdušenjem. — Brez treznosti, popolne treznosti je tvoj trud zaman, ker alkohol ti poniža tudi človeka inpol — pod žival. ... Tovariši, vzemite si moje besede k srcu, kakor prihajajo meni iz srca! Bodimo učitelji, bodimo pa tudi rešitelji narodu! Ako ustavimo to povodenj, ako premagamo tega sovražnika, ni se nam bati, da nas potem sploh premaga kateri.

Zakaj se je začelo v armadah tako živahno protialkoholno gibanje? Bodočnost narodov je pač le v treznosti, ker trezen narod je močan za odpor, sposoben za napredek. Nemški cesar je v svojem govoru na vojaški slavnosti izrekel pomenljive besede: V bodočnosti bodo zmagovalci tisti narodi, ki bodo izkazovali najmanjši konsum alkohola. In v sedanjem času je — kakor morda še nikoli — nujno potrebno, da varčujemo z narodnim imetjem, da vzgojujemo narod trezen, krepak, da ga obvarujemo, ohranimo... kličem vam, tovariši, klical bi vam rad z angeljskimi glasovi, da bi nihče ne preslišal besed: Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi!

I. B.

Izplačevanje mesečne plače učiteljstvu na Štajerskem.

Skoro polnbrojno podpisan ugovor učiteljstva Kozjanskega okraja in učiteljstva ostalih okrajev na Štajerskem, spisan na c. kr. naučno, kakor tudi na finančno ministrstvo v slovenskem jeziku glede takozvanih »Zahlungsliste«, je dosegel začasno svoj zaželeni uspeh.

C. kr. finančno ravnateljstvo v Gradcu je namreč s svojim odlokom z dne 13. jul. 1914, broj 1098/VI, 92/1914, določilo, da se naj do odločitve c. kr. deželnega šolskega sveta, ki je v tej zadevi merodajen zaradi ugovora posameznikov proti plačilnim polam rabijo tudi zana prei kolkovane pobotnice in plačilne knjižice. To velja za tiste učne osebe, ki se ne marajo posluževati »Zahlungsliste«.

Ta odlok velja za vse učiteljstvo cele dežele. Torej je sedaj odvisno od učiteljstva samega, ali se hoče posluževati dosedanjih pobotnic, ki se z njimi obvarujejo naše stanovske individualne pravice, naše jezikove in socialne pravice, kakor je bilo svoječasno v »Učiteljskem Tovaršu« obrazloženo. Tega odloka se smejo posluževati sedaj tudi one učne osebe, ki se ugovorov niso udeležile, treba je le doposlati davčnemu uradu slovensko spisano pobotnico in dotično plačilno knjižico, oziroma, če se je med tem izgubila, zahtevati novo.

Iz besedila, da je deželni šolski svet merodajen o tem odločevati, se sklepa, da bo sedaj deželni šolski svet pritegnil okrajne šolske svete k sodelovanju. V naših ugovorih se je namreč naglašalo, da je nakazanje mesečne plače gospodarska zadeva učiteljstva, torej je v smislu določb točke 5. § 27. od 8. febr. 1869, veljavnega za vojvodino Štajersko, potrebno, da se o zadevi izjavijo okrajni šolski sveti. Tovarišem zastopnikom učiteljstva se bo torej nudila priložnost v okrajnem šolskem svetu obrazložiti naše individualne, jezikovne in socialne pravice ter skrbeti za to, da se podajo dežel. šolskemu svetu predlogi, naj ostanejo dosedanje pobotnice in plačilne knjižice v veljavi.

Vsaka učna oseba je poklicana sodelovati primernim načinom pri urejevanju

naših stanovskih, družabnih in jezikovnih zadev v tem smislu, da se narodova individualnost v ničem ne oškoduje in da se odtegne vsaka možnost ustvariti v tem pogledu za prihodnost kvaren položaj. Sedaj nam je pot do rabe slovenskih pobotnic in plačilnih knjižic odprta ter ni nobenih ovir proti njim, nego samo namišljena bojazen, da bi nam moglo to osebno škodovati. Jaz smatram takšno naziranje za razžaljenje šolskih oblasti, ker se jim namišljena podtika pristranost in krivičnost. Prepričan sem, da so nam šolske oblasti pravične, zlasti ako jim dokažemo nujnost in zakonitost svojih pravic.

Zakonitost in nujnost svojih zahtev do pobotnic in plačilnih knjižic smo jim razložili v svojih dovoljenih ugovorih, na kar bodo prišli sklepi višjih oblasti.

Mnenje nekaterih tovarišev, da si zagajamo sami slovenske plačilne pole, pomeni zanikanje naših individualnih pravic. Tudi s temi tiskovinami, četudi so samoslovenske, se odpravljajo slovenske pobotnice, ki imajo v upravi finančnega deželnega ravnateljstva velik pomen. Tiskovine same, četudi bi bile samoslovenske, nimajo pravzaprav za nas socialnega pomena, one so namreč šablonske in uradni ni treba čitati slovenskega tiska, dočim mora lastnoročno pisano pobotnico prečitati in razumeti, t. j. on mora biti slovensčine zmožen v govoru in pisavi.

R. K.

Papež Pij X.

Papež Pij X. je umrl dne 20. t. m. — Preden je postal papež, mu je bilo ime Josip Sarto. Rojen je bil dne 2. junija 1835 v vasi Riese pri Trevisu in je bil 18. sept. 1858. posvečen za duhovnika. L. 1875. je postal kanonik v Trevisu in 10. novembra l. 1884. škof v Mantovi. Dne 12. junija 1893. je postal kardinal in patriarh v Benetkah. Italijanska vlada ga nekaj časa ni hotela potrditi, pa se je z njim sprijaznila in patriarh je postal trdna opora italijanske vlade ter je tudi s kraljem Umberto in s kraljico Margerito mnogo osebno občeval. Za papeža je bil izvoljen dne 8. avgusta 1903., a samo zaradi tega, ker je Avstrija vložila svoj veto proti izvolitvi kardinala Rampolle. Papež Pij X. je načeloma pač ostal na stališču, da je treba cerkvenemu poglavarju posvetne države, da bi bil popolnoma neodvisen, toda sicer je jako dobro izhajal z italijansko vlado in je katoličanom dovolil, da se smejo udeležiti političkih volitev. Tudi z Avstrijo je papež jako dobro izhajal, dasi je imel kot mlad župnik na Beneškem oster konflikt z avstrijsko vojaško upravo in rayno tako z Nemčijo, pač pa je prišel v nasprotje s Španko, s Portugalsko in zlasti s Francijo. Pod papežem Leonom XIII. je vodil cerkveno politiko kardinal Rampolla, in sicer v Franciji prijaznem smislu. Papež Pij X. je na mesto Rampolle postavil španskega kardinala Merry del Val, in prišlo je kmalu do pretrganja diplomatskih zvez med Francijo in Vatikanom, kateremu je sledila odpoved konkordata in ločitev države od cerkve. V notranji upravi cerkve je bil papež vedno za strožjo smer in je poizkušal uvesti vsakovrstne reforme, ki so pa le deloma obveljale. Tudi je bil odločen nasprotnik liberalne sineri v cerkvi in je vodil pravo vojno proti modernizmu na Nemškem in na Francoskem, na Italijanskem in na Angleškem. V narodnem oziru je bil papež odločen italijanskega mišljenja in nasprotnik slovanskega bogoslužja, osebno pa jako dobrasrčen in blag

Nihče ne more ponarejati
Kathreinerjeve
Kneippove sladne kave!

Vendarle se mnogokrat
varljivo slišno posnema
povsod znana zavojnina
s sliko župnika Kneippa.

Zato se pri nakupu ne
dajte premetati in zavrnite
vsa posnemanja!

Vse drugo kot
Kathreiner, zlasti odprto,
odstajano blago, je, če je tako
ceno, večinoma mnogo
predrago plačano.

mož. Bolehal je že ves čas, kar je bil papež, zlasti ker mu rimski zrak ni dobro storil. Rima se sploh ni mogel prav navaditi in vedno je tožil po Benetkah. Govoril je najraje beneško narečje in imel kuharja, ki mu je pripravljala beneške jedi.

Kor. urad: Neka odlična oseba iz Vatikana se je izrazila, kakor poroča »Giornale d'Italia«, o papeževi smrti sledeče: Sedanja vojna je rajnega papeža silno bolela in ni eden zadnjih vzrokov, ki so povzročili njegovo smrt. Pij X. se je nasproti tej osebi izrazil: »Kako rad bi vojno preprečil! Koliko duhovnikov in klerikov bi moralo iti iz rimskih kolegijev na vojno kot sovražniki! Jaz kot papež in katoličan se tresem pred vojsko in njeno grozo.« — Pri teh besedah so mu stale solze v očeh.

Kor. urad: »Tribuna« piše o papeževi smrti sledeče: Papež Pij X. je bil žrtev sedanje evropske vojne. V zadnjih dneh je diktiral več depeš na vse strani, da bi vojno preprečil. Izbruh vojne mu je zadal smrtni udarec in mu zlomil zadnjo moč, ki jo je še imel. — Kakor poroča dalje »Tribuna«, je papež rekel v nekem trenutku, ko se je zavedel, da bi rad dal svoje življenje za to, da bi preprečil smrt tako velikega števila mladih ljudi v vojni.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je dne 14. avgusta opoldne na Vrhniki g. Bogdan Kobal, ces. kr. višji sodni svetnik v pok. ter predsednik ondotnega krajnega šolskega sveta in občinske hranilnice. Ko se je vrnil v soboto ob pol 12. uri zvečer od službenih opravkov iz Ljubljane domov, ga je zadela kap. Blage mu možu in velikemu prijatelju šole in šolske mladine prijazen spomin!

—r— **Razpis učiteljske službe.** — Na dvorazredni ljudski šoli v St. Gotardu se razpisuje 2. učno mesto z zakonitim prejemki in stalno nameščenju. — Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 20. septembra 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. — Na dvorazredni ljudski šoli v Vodicah se razpisuje nadučiteljska služba z zakonitim prejemki in stalno nameščenju. — Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 15. septembra 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. Obe mesti: okraj Kamnik. — Na dvorazredni lj. šoli v Mošnjah izpraznjeno naduč. mesto se do 30. septembra vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 28. julija 1914, št. 4061, vnovič v stalno nameščenju razpisuje in sicer s pristavkom, da že podane prošnje tudi za ponovljeni razpis ostanejo v veljavi. — Učiteljske službe so razpisane: V Košani (pstopajoči okraj) nadučiteljsko mesto do 9. septembra; v Kuteževem učno mesto za učitelja do 6. septembra. — V Dol. Logatcu (štirirazrednica) je izpraznjeno eno učno mesto. Prošnje do 8. septembra. Na Robu (kočevski okraj) se bo oddala učna in voditeljska služba. Rok 6. september.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** C. kr. deželni šolski svet kranjski je imenoval def. učitelja v Šmartnem v Tuhinjski dolini Viljema Rožiča za nadučitelja istotam in učitelja na zunanji privatni dekliški ljudski šoli pri uršulinkah v Ljubljani Marijo Tavčarjevo za def. učteljico v Šmartnem v Tuhinjski dolini. — C. kr. deželni šolski svet kranjski je imenoval za definitivno provizorično učteljico na Šenturški gori Marijo Sajovičovo, provizorič. učteljico v Spodnji Šiški Marijo Ceračjevo, prov. učteljico na Črnem vrhu Emilijo Baeblerjevo in provizoričnega učtelja v Rovi Albina Smolo. — Enorazrednica v Osilnici je bila razširjena v dvorazrednico.

—r— **Razpis učiteljske službe.** Na štirirazredni ljudski šoli v Šmarju pri Ljubljani mesto učitelja. — Na dvorazredni ljudski šoli v Polhovem gradu služba nadučitelja. — Pravilno opremljene prošnje do 20. septembra t. l. na c. kr. okr. šol. svet v Ljubljani (št. 2526 o. š. sv.).

Štajerske vesti.

—š— **Iz Gornjegrajskega okraja** nam pišejo: Ker se do sedaj še nihče ni oglasil, ki bi opisal uradno učiteljsko konferenco dne 25. julija t. l. v Mozirju, storim to naknadno jaz, kolikor miari še v spominu. Točno ob 9. uri otvori gosp. nadzornik kot predsednik konferenco, presrečno pozdravljajoč navzočnike, med katerimi je bilo tudi nekaj gostov, ter se spominja Najvišjega zaščitnika šolskih postav, presvetlega cesarja, ki so mu navzočniki zazorili trikratni krepki: »Živio!« Odposlala se je brzojavna čestitka obče priljubljene

nemu in neumorno za slovensko šolstvo delujočemu c. kr. dež. šolskemu nadzorniku g. Petru Končniku o priliki njegove 70-letnice ter vdanostna brzojavka g. predsedniku okrajnih šolskih svetov. Po običajnih modalitetah poroča g. predsednik o stanju šol v okrajih Gornjigrad in Vransko, o katerih se izjavi prav povoljno. O vsakem šolskem predmetu nam je — kakor vsako leto — podal prav umestne mišljaje, iskreno želeč, da bi se narodovo šolstvo še bolj povzdignilo. Samo ta njegov referat je bil nemški, vse drugo se je vršilo izključno le v slovenskem jeziku, kakor že več let. Namesto tov. Lapornika, ki je bil kontumaciran, je predaval njegov referat o fonetičnih metodah tov. Lorber z Brazlovč, in sicer temeljito in z mnogimi nazori. Nato je nastopil tov. Keli iz Nove Štiftice ter navdušeno in temeljito o analitično-sintetični uči predaval, omenjaje, da je tametoda od vseh, kar jih dosedaj poznamo, najbolj, iskreno želeč, da bi se setudi na kmelih kmalu izboljšale šolske razmere, tako, da bi se moglo brez prevelike muke tudi na kmelih prav uspešno poučevati in vzgajati narodovo nadepolno mladino po navedenej uči. Referat je bil z velikim odobravanjem sprejet ter je referentu tudi g. predsednik čestital še posebe. Vse govornikove teze so bile neizpremenjeno sprejete. — Od samostalnih predlogov mi je omeniti dva od tov. Kelca, namreč naj se v naših šolah uvede »Moje prvo berilo« od Karla Widra, kateri predlog je bil že lansko leto sprejet, a pri višjih oblastih še ni našel milosti, in da se naj prenaresni naredba, po kateri se novonastavljene učne osebe uvedejo v šolsko službo tudi največ razrednicah po načelnikih krajnih šolskih svetov, ki so mnogokrat celo analfabeti, ter naj to stori na večrazrednicah šolski vodja ali po njem določen namestnik, na enorazrednicah pakateri ud okrajnega šol. sveta, ali — ako to ni mogoče — krajni šol. ogleda, ki je po šol. vodstvu okrajnemu šolskemu svetu bil predlagan v potrjenje. Tovariš Jakše je stavil tudi neki umesten predlog, katerega vsebine še ne spominjam več, naj ga blagovolji objaviti sam. Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti. Pred konferenco se je govorilo tudi, da je tov. Keli vložil predlog, naj se konferenčni zapisnik vodi v jeziku, v katerem se vrši konferenca, ki pa je najbrž zaradi neodločnosti stalnega konferenčnega odbora takrat zopet splaval po vodi. Gotova resnica je, da se vsak brani postati zapisnikar; ker dosedajšnji zapisniki porabijo mnogo suhoparnega dela, truda in časa. Od takih predlogov nikar odenjati, — dokler se ne uresniči. Tedaj vrlo naprej! Vršile so se razne volitve, in sicer vem samo to, da sta se v stalni konferenč. odbor za Gornji grad volila tov. Kocbek in Keli, za Vransko pa tov. Kramar in Jakše.

Presrečno se zahvaljujoo vsem, ki so pri konferenci imeli kaj storiti, zaključil predsednik prav živahno se vršečo in poučljivo konferenco. Njegov namestnik tov. Zolter se mu srčno zahvali za taktno in ljubeznivo vodstvo konference, na kar mu tov. Keli iskreno čestita k 40letnici marljivega delovanja v šolstvu, proseč ga da naj nas še ne zapusti, nego nas tako očetovsko prijazno vodi še naprej, rabeč svoje velike izkušnje v prid in napredek narodovega šolstva, želeč mu prav krepkega zdravja še mnoga leta!

—š— **Iz Ormoža.** Učiteljica na Humu, tov. Julka Valentijeva je zaradi bolezni stopila v pokoj. Delovala je v šoli na prilaznem humskem griču celih 18 let in si je pridobila s svojo vnetostjo v šoli in ljubeznivostjo napram prebivalstvu splošne simpatije. Nerači se poslavljamo od dobre učiteljice in ji želimo v njeni domovini na solnčnem Goriškem skorajšnje povrnitev zdravja.

—š— **Kocbekova koča pod Ojstrico.** Savinjska podružnica S. P. D. naznanja, da je Kocbekova koča pod Ojstrico zatvorena.

—š— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«.** Društveni odbor razglasa: Posmrtni donesek po 4 K po nadučiteljevi vdovi Mariji Hočevarjevi, umrli dne 2. julija t. l. (124. smrtni slučaj), in po šolskem voditelju Ferdinandu Kerpingerju, umrlemu 14. julija t. l. (125. smrtni slučaj), se mora čimprej plačati. — Vse one, ki še niso izvršili svojih vplačil, nujno pozivljamo, naj to store nemudoma, ker bi moral sicer odbor ob morebitnih sedanjih večjih zahtevah po članih zaostale pustiti v neprijetnem čakanju, kakor puščajo člani njega.

Šolska mladina v Središču za naše vojake. Šestrazrednica v Središču priredi v nedeljo, dne 30. avgusta t. l. v korist »Rdečemu križu« v svojih prostorih šolsko slavnost, pri kateri se uprizori posebej za ta namen prirejena spevoigra »Za dom med bojni grom!« Povodom bojnega viharja v l. 1914 priredil A. Kosi, nadučitelj v Središču. Začetek ob 7. uri zvečer. — Vstopnina: sedeži 80 h, stojišča 40 h. Spe-

voigra je prav priprosta in tovariš Kosi je pripravljen za slučaj, da bi jo hotela katera šola v iste namene uprizoriti, dati delce brezplačno na razpolago.

Goriške vesti.

ANTON KLANJŠČEK.

Iz Gorice nam pišejo: Slovensko učiteljstvo je izgubilo te dni zopet enega svojih zaveznih članov; umrl je namreč v tukajšnji bolnici 5. t. m. pred tednom dni od kapi zadeti tovariš Anton Klanjšček. — Dasi ravno je bil rojen v bližnjem Šent Florjanu, je vendar služboval samo kratek čas na Goriškem Krasu na Barki, vsa poznejša leta do vpokojitve pa na Spodnjem Štajerskem, kjer ga imajo gotovo še vsi bivši tovariši v dobrem spominu. Ker si je želel počitka v svoji domači zemlji, smo ga v petek 7. avg. spremili na zadnjem potu v Števerjan do Soškega mosta; tam pa smo se poslovili za vselej od dragega tovariša-prijatelja. Med pogrebi je bilo lepo število sorodnikov, učiteljev-penzionistov, ravnatelj Bežek, nadsvetnik Rutar, svetnik Kovač, več profesorjev, uradnikov in drugega občinstva. V znak sožalja za svojim članom je razobesila Čitalnica črno zastavo, prijatelji - čitalničarji pa so zložili namesto venca na krsto znatno vsoto za »Rdeči križ«. — Tako je šel zopet eden starejših pionirjev prosvete na oni, boljši svet. Pokojnik je mnogokrat poudarjal, da bi učitelj ne postal več, če bi prišel še kdaj na ta nevaležni svet. — Lahka mu zemlja domača in blag spomin! — k.

Splošni vestnik.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda naznanja, da je letošnja velika skupščina, ki je bila nameravana meseca septembra v Gorici, preložen na nedoločen čas.

Troški svetovne vojne. Angleški publicist Edgar Crammond je napisal v »Quarterly Reviv« zanimiv članek o troških svetovne vojne. Po njegovem računu bi znašali stroški svetovne vojne, ki bi trajala leto dni 12½ milijarde kron. Francija je imela 1870—1871 mrtvih, ranjenih in ujetih 21.500 častnikov in 70.000 vojakov, a v denarju jo je stala ta vojna 1300 milijonov kron in 5 milijard vojne odškodnine. Nemčijo je stala ta vojna 6247 častnikov, 123.600 vojakov in 1850 milijonov kron. V rusko-japonski vojni je stala Rusijo vojna okoli 350.000 vojakov (z ujetimi vred) in 7 in pol milijarde kron, Japonsko pa 135.000 vojakov in 4470 milijonov kron.

Amerika za naš »Rdeči križ«. Korespondenčni urad poroča: Ameriška družba »Rdečega križa« je po ameriškem poslaniku na Dunaju ponudila avstrijski družbi odposiljatev pomožne kolone. Ta kolona obstoji iz treh izkušnih zdravnikov, 12 izvežbanih strežnic in vsega potrebnega materiala za rezervno bolnišnico. Ameriška pomožna kolona se odpelje v Evropo na posebni ladji z zastavo »Rdečega križa«. Človekoljubno ponudbo je seveda naša vojna uprava takoj sprejela.

Vojne črnorumenе kukarde po 30 h bo izdalo vojno ministrstvo, da tako ugodijo željam občinstva, ki hoče tudi na zunaj kazati svoje domoljubno patriotično prepričanje.

Novi dvekranski bankovci. Te dni izdajo nove dvekranske bankovce. Novi »goldinarji« bodo nekoliko manjši, kakršni so desetakli. Ena stran je modra in vsebuje na desni strani nemško, na levi ogrsko označbo, v sredi je podoba ženske glave, podobna glavi na starih tisočakah, a brez mirovnih znamenj. Zadnja stran je zelenkasta; v sredi je risba, ki predstavlja srce, na desni in levi strani je natisnjena arabska številka 2. Novi dvekranski bankovec obsega tudi postavno besedilo, a ga mora Avstro-Ogrska banka vsak čas zamenjati s kovanim denarijem.

Urad za pojasnila družbe »Rdečega križa« na Dunaju in v Budimpešti. Urad za pojasnila avstrijske družbe »Rdečega križa« na Dunaju, VI., Dreihufeisengasse 4, Kriegsschule in društva »Rdečega križa«

na Ogrskem v Budimpešti, IV., Váci uti-za 38, dajeta brezplačno pojasnila o bivanju ter stanju ranjenih ali obolelih članov naše in eventualno tudi zvezne armade in mornarice. — Pojasnila občinstvu se dajejo le pismeno ali brzojavno. Oseba ustna vprašanja se iz tehničnih razlogov ne morejo sprejemati.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis službe.

Št. 1272.

Kranjsko.

Na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 6. avgusta 1914, št. 5471, popolniti mesto stalnega učitelja extra statum s sistemiziranimi prejemki.

Prosilcem za omenjeno učno mesto je pravilno opremljene prošnje vlagati po predpisani službeni poti pri c. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem najkasneje do 15. septembra 1914.

Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 18. avgusta 1914.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic

J. Stjepušin Sisek.

Odlikovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razun tamburic in skladov za razna godala ima kakor gosli, citre, gitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastonj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom »Tamburica«, ki prinaša razun pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

Manufakturna trgovina

J. Grobelnik,

prej Frano Souvan sin

Ljubljana, Mestni trg 22

nasproti lekarne.

Posebno bogata zaloga

sukna za moška oblačila !!

Najboljši nakupni vir

modernih blagov za ženske obleke

iz svile, volne, delena itd.

Vedno zadnje novosti

rut in šerp.

Bogata zaloga

vsakovrstnih preprog, zaves in garnitur.

Izkušeno dobri šifoni, platuid, kotenine in drugo belo blago.

Zunajna naročila se točno izvršujejo.

P. n. učiteljstvu pri nakupu posebne ugodnosti glede cen in plačila.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na trdko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!

mož. Bolehal je že ves čas, kar je bil papež, zlasti ker mu rimski zrak ni dobro storil. Rima se sploh ni mogel prav navaditi in vedno je tožil po Benetkah. Govoril je najraje beneško narečje in imel kuharja, ki mu je pripravljala beneške jedi.

Kor. urad: Neka odlična oseba iz Vatikana se je izrazila, kakor poroča »Giornale d'Italia«, o papeževi smrti sledeče: Sedanja vojna je rajnega papeža silno bolela in ni eden zadnjih vzrokov, ki so povzročili njegovo smrt. Pij X. se je nasproti tej osebi izrazil: »Kako rad bi vojno preprečil! Koliko duhovnikov in klerikov bi moralo iti iz rimskih kolegijev na vojno kot sovražniki! Jaz kot papež in katoličan se tresem pred vojsko in njeno grozo.« — Pri teh besedah so mu stale solze v očeh.

Kor. urad: »Tribuna« piše o papeževi smrti sledeče: Papež Pij X. je bil žrtev sedanje evropske vojne. V zadnjih dneh je diktiral več depeš na vse strani, da bi vojno preprečil. Izbruh vojne mu je zadal smrtni udarec in mu zlomil zadnjo moč, ki jo je še imel. — Kakor poroča dalje »Tribuna«, je papež rekel v nekem trenutku, ko se je zavedel, da bi rad dal svoje življenje za to, da bi preprečil smrt tako velikega števila mladih ljudi v vojni.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je dne 14. avgusta opoldne na Vrhniki g. Bogdan Kobal, ces. kr. višji sodni svetnik v pok. ter predsednik ondotnega krajnega šolskega sveta in občinske hranilnice. Ko se je vrnil v soboto ob pol 12. uri zvečer od službenih opravkov iz Ljubljane domov, ga je zadela kap. Blage mu možu in velikemu prijatelju šole in šolske mladine prijazen spomin!

—r— **Razpis učiteljske službe.** — Na dvorazredni ljudski šoli v St. Gotardu se razpisuje 2. učno mesto z zakonitim prejemki in stalno nameščenju. — Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 20. septembra 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. — Na dvorazredni ljudski šoli v Vodicah se razpisuje nadučiteljska služba z zakonitim prejemki in stalno nameščenju. — Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 15. septembra 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. Obe mesti: okraj Kamnik. — Na dvorazredni lj. šoli v Mošnjah izpraznjeno naduč. mesto se do 30. septembra vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 28. julija 1914, št. 4061, vnovič v stalno nameščenju razpisuje in sicer s pristavkom, da že podane prošnje tudi za ponovljeni razpis ostanejo v veljavi. — Učiteljske službe so razpisane: V Košani (pstopajoči okraj) nadučiteljsko mesto do 9. septembra; v Kuteževem učno mesto za učitelja do 6. septembra. — V Dol. Logatcu (štirirazrednica) je izpraznjeno eno učno mesto. Prošnje do 8. septembra. Na Robu (kočevski okraj) se bo oddala učna in voditeljska služba. Rok 6. september.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** C. kr. deželni šolski svet kranjski je imenoval def. učitelja v Šmartnem v Tuhinjski dolini Viljema Rožiča za nadučitelja istotam in učitelja na zunanji privatni dekliški ljudski šoli pri uršulinkah v Ljubljani Marijo Tavčarjevo za def. učteljico v Šmartnem v Tuhinjski dolini. — C. kr. deželni šolski svet kranjski je imenoval za definitivno provizorično učteljico na Šenturški gori Marijo Sajovičovo, provizorič. učteljico v Spodnji Šiški Marijo Ceračjevo, prov. učteljico na Črnem vrhu Emilijo Baeblerjevo in provizoričnega učtelja v Rovi Albina Smolo. — Enorazrednica v Osilnici je bila razširjena v dvorazrednico.

—r— **Razpis učiteljske službe.** Na štirirazredni ljudski šoli v Šmarju pri Ljubljani mesto učitelja. — Na dvorazredni ljudski šoli v Polhovem gradu služba nadučitelja. — Pravilno opremljene prošnje do 20. septembra t. l. na c. kr. okr. šol. svet v Ljubljani (št. 2526 o. š. sv.).

Štajerske vesti.

—š— **Iz Gornjegrajskega okraja** nam pišejo: Ker se do sedaj še nihče ni oglasil, ki bi opisal uradno učiteljsko konferenco dne 25. julija t. l. v Mozirju, storim to naknadno jaz, kolikor imam še v spominu. Točno ob 9. uri otvori gosp. nadzornik kot predsednik konferenco, presrečno pozdravljajoč navzočnike, med katerimi je bilo tudi nekaj gostov, ter se spominja Najvišjega zaščitnika šolskih postav, presvetlega cesarja, ki so mu navzočniki zazorili trikratni krepki: »Živio!« Odposlala se je brzojavna čestitka obče priljubljene

nemu in neumorno za slovensko šolstvo delujočemu c. kr. dež. šolskemu nadzorniku g. Petru Končniku o priliki njegove 70-letnice ter vdanostna brzojavka g. predsedniku okrajnih šolskih svetov. Po običajnih modalitetah poroča g. predsednik o stanju šol v okrajih Gornjigrad in Vransko, o katerih se izjavi prav povoljno. O vsakem šolskem predmetu nam je — kakor vsako leto — podal prav umestne mišljaje, iskreno želeč, da bi se narodovo šolstvo še bolj povzdignilo. Samo ta njegov referat je bil nemški, vse drugo se je vršilo izključno le v slovenskem jeziku, kakor že več let. Namesto tov. Lapornika, ki je bil kontumaciran, je predaval njegov referat o fonetičnih metodah tov. Lorber z Brazlovč, in sicer temeljito in z mnogimi nazori. Nato je nastopil tov. Keli iz Nove Štiftice ter navdušeno in temeljito o analitično-sintetični učbi predaval, omenjaje, da je tametoda od vseh, kar jih dosedaj poznamo, najbolj, iskreno želeč, da bi se tudi na kmetih prav uspešno poučevati in vzgajati narodovo nadepolno mladino po navedenej učbi. Referat je bil z velikim odobravanjem sprejet ter je referentu tudi g. predsednik čestital še posebe. Vse govornikove teze so bile neizpremenjeno sprejete. — Od samostalnih predlogov mi je omeniti dva od tov. Kelca, namreč naj se v naših šolah uvede »Moje prvo berilo« od Karla Widra, kateri predlog je bil že lansko leto sprejet, a pri višjih oblastih še ni našel milosti, in da se naj prenaresni naredba, po kateri se novonastavljene učne osebe uvedejo v šolsko službo tudi največ razrednicah po načelnikih krajnih šolskih svetov, ki so mnogokrat celo analfabeti, ter naj to stori na večrazrednicah šolski vodja ali po njem določen namestnik, na enorazrednicah pakateri ud okrajnega šol. sveta, ali — ako to ni mogoče — krajni šol. ogleda, ki je po šol. vodstvu okrajnemu šolskemu svetu bil predlagan v potrjenje. Tovariš Jakše je stavil tudi neki umesten predlog, katerega vsebine se ne spominjam več, naj ga blagovolji objaviti sam. Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti. Pred konferenco se je govorilo tudi, da je tov. Keli vložil predlog, naj se konferenčni zapisnik vodi v jeziku, v katerem se vrši konferenca, ki pa je najbrž zaradi neodločnosti stalnega konferenčnega odbora takrat zopet splaval po vodi. Gotova resnica je, da se vsak brani postati zapisnikar; ker dosedajšnji zapisniki porabijo mnogo suhoparnega dela, truda in časa. Od takih predlogov nikar odenjati, — dokler se ne uresniči. Tedaj vrlo naprej! Vršile so se razne volitve, in sicer vem samo to, da sta se v stalni konferenci odbor za Gornji grad volila tov. Kocbek in Keli, za Vransko pa tov. Kramar in Jakše.

Presrečno se zahvaljujoo vsem, ki so pri konferenci imeli kaj storiti, zaključil predsednik prav živahno se vršečo in poučljivo konferenco. Njegov namestnik tov. Zolter se mu srčno zahvali za takšno in ljubeznivo vodstvo konference, na kar mu tov. Keli iskreno čestita k 40letnici marljivega delovanja v šolstvu, proseč ga da naj nas še ne zapusti, nego nas tako očetovsko prijazno vodi še naprej, rabeč svoje velike izkušnje v prid in napredek narodovega šolstva, želeč mu prav krepkega zdravja še mnoga leta!

—š— **Iz Ormoža.** Učiteljica na Humu, tov. Julka Valentijeva je zaradi bolezni stopila v pokoj. Delovala je v šoli na prilaznem humskem griču celih 18 let in si je pridobila s svojo vnetostjo v šoli in ljubeznivostjo napram prebivalstvu splošne simpatije. Nerači se poslavljamo od dobre učiteljice in ji želimo v njeni domovini na solnčnem Goriškem skorajšnje povrnitev zdravja.

—š— **Kocbekova koča pod Ojstrico.** Savinjska podružnica S. P. D. naznanja, da je Kocbekova koča pod Ojstrico zatvorena.

—š— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«.** Društveni odbor razglasa: Posmrtni donesek po 4 K po nadučiteljevi vdovi Mariji Hočevarjevi, umrli dne 2. julija t. l. (124. smrtni slučaj), in po šolskem voditelju Ferdinandu Kerpingerju, umrlemu 14. julija t. l. (125. smrtni slučaj), se mora čimprej plačati. — Vse one, ki še niso izvršili svojih vplačil, nujno pozivljamo, naj to store nemudoma, ker bi moral sicer odbor ob morebitnih sedanjih večjih zahtevah po članih zaostale pustiti v neprijetnem čakanju, kakor puščajo člani njega.

Šolska mladina v Središču za naše vojaške. Šestrazrednica v Središču priredi v nedeljo, dne 30. avgusta t. l. v korist »Rdečemu križu« v svojih prostorih šolsko slavnost, pri kateri se uprizarjo posebej za ta namen prirejena spevoigra »Za dom med bojni grom!« Povodom bojnega viharja v l. 1914 priredil A. Kosi, nadučitelj v Središču. Začetek ob 7. uri zvečer. — Vstopnina: sedeži 80 h, stojišča 40 h. Spe-

voigra je prav priprosta in tovariš Kosi je pripravljen za slučaj, da bi jo hotela katera šola v iste namene uprizoriti, dati delce brezplačno na razpolago.

Goriške vesti.

ANTON KLANJŠČEK.

Iz Gorice nam pišejo: Slovensko učiteljstvo je izgubilo te dni zopet enega svojih zavednih članov; umrl je namreč v tukajšnji bolnici 5. t. m. pred tednom dni od kapi zadeti tovariš Anton Klanjšček. — Dasi ravno je bil rojen v bližnjem Šent Florjanu, je vendar služboval samo kratek čas na Goriškem Krasu na Barki, vsa poznejša leta do vpokojitve pa na Spodnjem Štajerskem, kjer ga imajo gotovo še vsi bivši tovariši v dobrem spominu. Ker si je želel počitka v svoji domači zemlji, smo ga v petek 7. avg. spremili na zadnjem potu v Števerjan do Soškega mosta; tam pa smo se poslovili za vselej od dragega tovariša-prijatelja. Med pogrebi je bilo lepo število sorodnikov, učiteljev-penzionistov, ravnatelj Bežek, nadsvetnik Rutar, svetnik Kovač, več profesorjev, uradnikov in drugega občinstva. V znak sožalja za svojim članom je razobesila Čitalnica črno zastavo, prijatelji - čitalničarji pa so zložili namesto venca na krsto znatno vsoto za »Rdeči križ«. — Tako je šel zopet eden starejših pionirjev prosvete na oni, boljši svet. Pokojnik je mnogokrat poudarjal, da bi učitelj ne postal več, če bi prišel še kdaj na ta nevaležni svet. — Lahka mu zemlja domača in blag spomin! — k.

Splošni vestnik.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda naznanja, da je letošnja velika skupščina, ki je bila nameravana meseca septembra v Gorici, preložen na nedoločen čas.

Troški svetovne vojne. Angleški publicist Edgar Crammond je napisal v »Quarterly Review« zanimiv članek o troških svetovne vojne. Po njegovem računu bi znašali stroški svetovne vojne, ki bi trajala leto dni 12½ milijarde kron. Francija je imela 1870—1871 mrtvih, ranjenih in ujetih 21.500 častnikov in 70.000 vojakov, a v denarju jo je stala ta vojna 1300 milijonov kron in 5 milijard vojne odškodnine. Nemčijo je stala ta vojna 6247 častnikov, 123.600 vojakov in 1850 milijonov kron. V rusko-japonski vojni je stala Rusijo vojna okoli 350.000 vojakov (z ujetimi vred) in 7 in pol milijarde kron, Japonsko pa 135.000 vojakov in 4470 milijonov kron.

Amerika za naš »Rdeči križ«. Korespondenčni urad poroča: Ameriška družba »Rdečega križa« je po ameriškem poslaniku na Dunaju ponudila avstrijski družbi odposiljatev pomožne kolone. Ta kolona obstoji iz treh izkušnih zdravnikov, 12 izvežbanih strežnic in vsega potrebnega materiala za rezervno bolnišnico. Ameriška pomožna kolona se odpelje v Evropo na posebni ladji z zastavo »Rdečega križa«. Človekoljubno ponudbo je seveda naša vojna uprava takoj sprejela.

Vojne črnorumeni kukarde po 30 h bo izdalo vojno ministrstvo, da tako ugotovi željam občinstva, ki hoče tudi na zunaj kazati svoje domoljubno patriotično prepričanje.

Novi dvekranski bankovci. Te dni izdajo nove dvekranske bankovce. Novi »goldinarji« bodo nekoliko manjši, kakršni so desetakli. Ena stran je modra in vsebuje na desni strani nemško, na levi ogrsko označbo, v sredi je podoba ženske glave, podobna glavi na starih tisočakah, a brez mirovnih znamenj. Zadnja stran je zelenkasta; v sredi je risba, ki predstavlja srce, na desni in levi strani je natisnjena arabska številka 2. Novi dvekranski bankovec obsega tudi postavno besedilo, a ga mora Avstro-Ogrska banka vsak čas zamenjati s kovanim denarijem.

Urad za pojasnila družbe »Rdečega križa« na Dunaju in v Budimpešti. Urad za pojasnila avstrijske družbe »Rdečega križa« na Dunaju, VI., Dreihufeisengasse 4, Kriegsschule in društva »Rdečega križa«

na Ogrskem v Budimpešti, IV., Váci uti-za 38, dajeta brezplačno pojasnila o bivanju ter stanju ranjenih ali obolelih članov naše in eventualno tudi zvezne armade in mornarice. — Pojasnila občinstvu se dajejo le pismeno ali brzojavno. Oseba ustna vprašanja se iz tehničnih razlogov ne morejo sprejemati.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis službe.

Št. 1272.

Kranjsko.

Na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 6. avgusta 1914, št. 5471, popolniti mesto stalnega učitelja extra statum s sistemiziranimi prejemki.

Prosilcem za omenjeno učno mesto je pravilno opremljene prošnje vlagati po predpisani službeni poti pri c. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem najkasneje do 15. septembra 1914.

Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 18. avgusta 1914.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic

J. Stjepušin Sisek.

Odlikovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razn. tamburic in skladov za razna godala ima kakor gosli, citre, gitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastonj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom »Tamburica«, ki prinaša razn. pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

Manufakturna trgovina

J. Grobelnik,

prej Frano Souvan sin
Ljubljana, Mestni trg 22
nasproti lekarne.

Posebno bogata zaloga

sukna za moška oblačila !!

Najboljši nakupni vir

modernih blagov
za ženske obleke

iz svile, volne, delena itd.

Vedno zadnje novosti

rut in šerp.

Bogata zaloga

vsakovrstnih preprog, zaves in garnitur.

Izkušeno dobri šifoni, platuid, kotenine in drugo belo blago.

Zunajna naročila se točno izvršujejo.

P. n. učiteljstvu pri nakupu posebne ugodnosti glede cen in plačila.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na trdko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!

mož. Bolehal je že ves čas, kar je bil papež, zlasti ker mu rimski zrak ni dobro storil. Rima se sploh ni mogel prav navaditi in vedno je tožil po Benetkah. Govoril je najraje beneško narečje in imel kuharja, ki mu je pripravljala beneške jedi.

Kor. urad: Neka odlična oseba iz Vatikana se je izrazila, kakor poroča »Giornale d'Italia«, o papeževi smrti sledeče: Sedanja vojna je rajnega papeža silno bolela in ni eden zadnjih vzrokov, ki so povzročili njegovo smrt. Pij X. se je nasproti tej osebi izrazil: »Kako rad bi vojno preprečil! Koliko duhovnikov in klerikov bi moralo iti iz rimskih kolegijev na vojno kot sovražniki! Jaz kot papež in katoličan se tresem pred vojsko in njeno grozo.« — Pri teh besedah so mu stale solze v očeh.

Kor. urad: »Tribuna« piše o papeževi smrti sledeče: Papež Pij X. je bil žrtev sedanje evropske vojne. V zadnjih dneh je diktiral več depeš na vse strani, da bi vojno preprečil. Izbruh vojne mu je zadal smrtni udarec in mu zlomil zadnjo moč, ki jo je še imel. — Kakor poroča dalje »Tribuna«, je papež rekel v nekem trenutku, ko se je zavedel, da bi rad dal svoje življenje za to, da bi preprečil smrt tako velikega števila mladih ljudi v vojni.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je dne 14. avgusta opoldne na Vrhniki g. Bogdan Kobal, ces. kr. višji sodni svetnik v pok. ter predsednik ondotnega krajnega šolskega sveta in občinske hranilnice. Ko se je vrnil v soboto ob pol 12. uri zvečer od službenih opravkov iz Ljubljane domov, ga je zadela kap. Blage mu možu in velikemu prijatelju šole in šolske mladine prijazen spomin!

—r— **Razpis učiteljske službe.** — Na dvorazredni ljudski šoli v St. Gotardu se razpisuje 2. učno mesto z zakonitim prejemki in stalno nameščenju. — Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 20. septembra 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravnškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. — Na dvorazredni ljudski šoli v Vodicah se razpisuje nadučiteljska služba z zakonitim prejemki in stalno nameščenju. — Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 15. septembra 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravnškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. Obe mesti: okraj Kamnik. — Na dvorazredni lj. šoli v Mošnjah izpraznjeno naduč. mesto se do 30. septembra vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 28. julija 1914, št. 4061, vnovič v stalno nameščenju razpisuje in sicer s pristavkom, da že podane prošnje tudi za ponovljeni razpis ostanejo v veljavi. — Učiteljske službe so razpisane: V Košani (pstopajoči okraj) nadučiteljsko mesto do 9. septembra; v Kuteževem učno mesto za učitelja do 6. septembra. — V Dol. Logatcu (štirirazrednica) je izpraznjeno eno učno mesto. Prošnje do 8. septembra. Na Robu (kočevski okraj) se bo oddala učna in voditeljska služba. Rok 6. september.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** C. kr. deželni šolski svet kranjski je imenoval def. učitelja v Šmartnem v Tuhinjski dolini Viljema Rožiča za nadučitelja istotam in učitelja na zunanji privatni dekliški ljudski šoli pri uršulinkah v Ljubljani Marijo Tavčarjevo za def. učteljico v Šmartnem v Tuhinjski dolini. — C. kr. deželni šolski svet kranjski je imenoval za definitivno provizorično učteljico na Šenturški gori Marijo Sajovičovo, provizorič. učteljico v Spodnji Šiški Marijo Ceračjevo, prov. učteljico na Črnem vrhu Emilijo Baeblerjevo in provizoričnega učtelja v Rovu Albina Smolo. — Enorazrednica v Osilnici je bila razširjena v dvorazrednico.

—r— **Razpis učiteljske službe.** Na štirirazredni ljudski šoli v Šmarju pri Ljubljani mesto učitelja. — Na dvorazredni ljudski šoli v Polhovem gradu služba nadučitelja. — Pravilno opremljene prošnje do 20. septembra t. l. na c. kr. okr. šol. svet v Ljubljani (št. 2526 o. š. sv.).

Štajerske vesti.

—š— **Iz Gornjegrajskega okraja** nam pišejo: Ker se do sedaj še nihče ni oglasil, ki bi opisal uradno učiteljsko konferenco dne 25. julija t. l. v Mozirju, storim to naknadno jaz, kolikor imam še v spominu. Točno ob 9. uri otvori gosp. nadzornik kot predsednik konferenco, presrečno pozdravljajoč navzočnike, med katerimi je bilo tudi nekaj gostov, ter se spominja Najvišjega zaščitnika šolskih postav, presvetlega cesarja, ki so mu navzočniki zazorili trikratni krepki: »Živio!« Odposlala se je brzojavna čestitka obče priljubljene

nemu in neumorno za slovensko šolstvo delujočemu c. kr. dež. šolskemu nadzorniku g. Petru Končniku o priliki njegove 70-letnice ter vdanostna brzojavka g. predsedniku okrajnih šolskih svetov. Po običajnih modalitetah poroča g. predsednik o stanju šol v okrajih Gornjigrad in Vransko, o katerih se izjavi prav povoljno. O vsakem šolskem predmetu nam je — kakor vsako leto — podal prav umestne mišljaje, iskreno želeč, da bi se narodovo šolstvo še bolj povzdignilo. Samo ta njegov referat je bil nemški, vse drugo se je vršilo izključno le v slovenskem jeziku, kakor že več let. Namesto tov. Lapornika, ki je bil kontumaciran, je predaval njegov referat o fonetičnih metodah tov. Lorber z Brazlovč, in sicer temeljito in z mnogimi nazori. Nato je nastopil tov. Keli iz Nove Štiftice ter navdušeno in temeljito o analitično-sintetični učbi predaval, omenjaje, da je tametoda od vseh, kar jih dosedaj poznamo, najbolj, iskreno želeč, da bi se setudi na kmelih kmalu izboljšale šolske razmere, tako, da bi se moglo brez prevelike muke tudi na kmelih prav uspešno poučevati in vzgajati narodovo nadepolno mladino po navedenej učbi. Referat je bil z velikim odobravanjem sprejet ter je referentu tudi g. predsednik čestital še posebe. Vse govornikove teze so bile neizpremenjeno sprejete. — Od samostalnih predlogov mi je omeniti dva od tov. Kelca, namreč naj se v naših šolah uvede »Moje prvo berilo« od Karla Widra, kateri predlog je bil že lansko leto sprejet, a pri višjih oblastih še ni našel milosti, in da se naj prenaresni naredba, po kateri se novonastavljene učne osebe uvedejo v šolsko službo tudi največrazrednicah po načelnikih krajnih šolskih svetov, ki so mnogokrat celo analfabeti, ter naj to stori na večrazrednicah šolski vodja ali po njem določen namestnik, na enorazrednicah pakateri ud okrajnega šol. sveta, ali — ako to ni mogoče — krajni šol. ogleda, ki je po šol. vodstvu okrajnemu šolskemu svetu bil predlagan v potrjenje. Tovariš Jakše je stavil tudi neki umesten predlog, katerega vsebine še ne spominjam več, naj ga blagovolji objaviti sam. Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti. Pred konferenco se je govorilo tudi, da je tov. Keli vložil predlog, naj se konferenčni zapisnik vodi v jeziku, v katerem se vrši konferenca, ki pa je najbrž zaradi neodločnosti stalnega konferenčnega odbora takrat zopet splaval po vodi. Gotova resnica je, da se vsak brani postati zapisnikar; ker dosedajšnji zapisniki porabijo mnogo suhoparnega dela, truda in časa. Od takih predlogov nikar odhajati, — dokler se ne uresniči. Tedaj vrlo naprej! Vršile so se razne volitve, in sicer vem samo to, da sta se v stalni konferenč. odbor za Gornji grad volila tov. Kocbek in Keli, za Vransko pa tov. Kramar in Jakše.

Presrečno se zahvaljujoo vsem, ki so pri konferenci imeli kaj storiti, zaključil predsednik prav živahno se vršečo in poučljivo konferenco. Njegov namestnik tov. Zolter se mu srčno zahvali za taktno in ljubeznivo vodstvo konference, na kar mu tov. Keli iskreno čestita k 40letnici marljivega delovanja v šolstvu, proseč ga da naj nas še ne zapusti, nego nas tako očetovsko prijazno vodi še naprej, rabeč svoje velike izkušnje v prid in napredek narodovega šolstva, želeč mu prav krepkega zdravja še mnoga leta!

—š— **Iz Ormoža.** Učiteljica na Humu, tov. Julka Valentijeva je zaradi bolezni stopila v pokoj. Delovala je v šoli na prilaznem humskem griču celih 18 let in si je pridobila s svojo vnetostjo v šoli in ljubeznivostjo napram prebivalstvu splošne simpatije. Nerači se poslavljamo od dobre učiteljice in ji želimo v njeni domovini na solnčnem Goriškem skorajšnje povrnitev zdravja.

—š— **Kocbekova koča pod Ojstrico.** Savinjska podružnica S. P. D. naznanja, da je Kocbekova koča pod Ojstrico zatvorena.

—š— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«.** Društveni odbor razglasa: Posmrtni donesek po 4 K po nadučiteljevi vdovi Mariji Hočevarjevi, umrli dne 2. julija t. l. (124. smrtni slučaj), in po šolskem voditelju Ferdinandu Kerpingerju, umrlemu 14. julija t. l. (125. smrtni slučaj), se mora čimprej plačati. — Vse one, ki še niso izvršili svojih vplačil, nujno pozivljamo, naj to store nemudoma, ker bi moral sicer odbor ob morebitnih sedanjih večjih zahtevah po članih zaostale pustiti v neprijetnem čakanju, kakor puščajo člani njega.

Šolska mladina v Središču za naše vojake. Sestrazrednica v Središču priredi v nedeljo, dne 30. avgusta t. l. v korist »Rdečemu križu« v svojih prostorih šolsko slavnost, pri kateri se uprizarjo posebej za ta namen prirejena spevoigra »Za dom med bojni grom!« Povodom bojnega viharja v l. 1914 priredil A. Kosi, nadučitelj v Središču. Začetek ob 7. uri zvečer. — Vstopnina: sedeži 80 h, stojišča 40 h. Spe-

voigra je prav priprosta in tovariš Kosi je pripravljen za slučaj, da bi jo hotela katera šola v iste namene uprizoriti, dati delce brezplačno na razpolago.

Goriške vesti.

ANTON KLANJŠČEK.

Iz Gorice nam pišejo: Slovensko učiteljstvo je izgubilo te dni zopet enega svojih zaveznih članov; umrl je namreč v tukajšnji bolnici 5. t. m. pred tednom dni od kapi zadeti tovariš Anton Klanjšček. — Dasi ravno je bil rojen v bližnjem Šent Florjanu, je vendar služboval samo kratek čas na Goriškem Krasu na Barki, vsa poznejša leta do vpokojitve pa na Spodnjem Štajerskem, kjer ga imajo gotovo še vsi bivši tovariši v dobrem spominu. Ker si je želel počitka v svoji domači zemlji, smo ga v petek 7. avg. spremili na zadnjem potu v Števerjan do Soškega mosta; tam pa smo se poslovili za vselej od dragega tovariša-prijatelja. Med pogrebi je bilo lepo število sorodnikov, učiteljev-penzionistov, ravnatelj Bežek, nadsvetnik Rutar, svetnik Kovač, več profesorjev, uradnikov in drugega občinstva. V znak sožalja za svojim članom je razobesila Čitalnica črno zastavo, prijatelji - čitalničarji pa so zložili namesto venca na krsto znatno vsoto za »Rdeči križ«. — Tako je šel zopet eden starejših pionirjev prosvete na oni, boljši svet. Pokojnik je mnogokrat poudarjal, da bi učitelj ne postal več, če bi prišel še kdaj na ta nevaležni svet. — Lahka mu zemlja domača in blag spomin! — k.

Splošni vestnik.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda naznanja, da je letošnja velika skupščina, ki je bila nameravana meseca septembra v Gorici, preložen na nedoločen čas.

Troški svetovne vojne. Angleški publicist Edgar Crammond je napisal v »Quarterly Review« zanimiv članek o troških svetovne vojne. Po njegovem računu bi znašali stroški svetovne vojne, ki bi trajala leto dni 12½ milijarde kron. Francija je imela 1870—1871 mrtvih, ranjenih in ujetih 21.500 častnikov in 70.000 vojakov, a v denarju jo je stala ta vojna 1300 milijonov kron in 5 milijard vojne odškodnine. Nemčijo je stala ta vojna 6247 častnikov, 123.600 vojakov in 1850 milijonov kron. V rusko-japonski vojni je stala Rusijo vojna okoli 350.000 vojakov (z ujetimi vred) in 7 in pol milijarde kron, Japonsko pa 135.000 vojakov in 4470 milijonov kron.

Amerika za naš »Rdeči križ«. Korespondenčni urad poroča: Ameriška družba »Rdečega križa« je po ameriškem poslaniku na Dunaju ponudila avstrijski družbi odposiljatev pomožne kolone. Ta kolona obstoji iz treh izkušnih zdravnikov, 12 izvežbanih strežnic in vsega potrebnega materiala za rezervno bolnišnico. Ameriška pomožna kolona se odpelje v Evropo na posebni ladji z zastavo »Rdečega križa«. Človekoljubno ponudbo je seveda naša vojna uprava takoj sprejela.

Vojne črnorumenke kukarde po 30 h bo izdalo vojno ministrstvo, da tako ugodijo željam občinstva, ki hoče tudi na zunaj kazati svoje domoljubno patriotično prepričanje.

Novi dvekranski bankovci. Te dni izdajo nove dvekranske bankovce. Novi »goldinarji« bodo nekoliko manjši, kakršni so desetakli. Ena stran je modra in vsebuje na desni strani nemško, na levi ogrsko označbo, v sredi je podoba ženske glave, podobna glavi na starih tisočakah, a brez mirovnih znamenj. Zadnja stran je zelenkasta; v sredi je risba, ki predstavlja srce, na desni in levi strani je natisnjena arabska številka 2. Novi dvekranski bankovec obsega tudi postavno besedilo, a ga mora Avstro-Ogrska banka vsak čas zamenjati s kovanim denarjem.

Urad za pojasnila družbe »Rdečega križa« na Dunaju in v Budimpešti. Urad za pojasnila avstrijske družbe »Rdečega križa« na Dunaju, VI., Dreihufeisengasse 4, Kriegsschule in društva »Rdečega križa«

na Ogrskem v Budimpešti, IV., Váci uti-za 38, dajeta brezplačno pojasnila o bivanju ter stanju ranjenih ali obolelih članov naše in eventualno tudi zvezne armade in mornarice. — Pojasnila občinstvu se dajejo le pismeno ali brzojavno. Osebna ustna vprašanja se iz tehničnih razlogov ne morejo sprejemati.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis službe.

Št. 1272.

Kranjsko.

Na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 6. avgusta 1914, št. 5471, popolniti mesto stalnega učitelja extra statum s sistemiziranimi prejemki.

Prosilcem za omenjeno učno mesto je pravilno opremljene prošnje vlagati po predpisani službeni poti pri c. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem najkasneje do 15. septembra 1914.

Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 18. avgusta 1914.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic

J. Stjepušin Sisek.

Odlikovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razn. tamburic in skladov za razna godala ima kakor gosli, citre, gitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastonj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom »Tamburica«, ki prinaša razn. pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

Manufakturna trgovina

J. Grobelnik,

prej Frano Souvan sin
Ljubljana, Mestni trg 22
nasproti lekarne.

Posebno bogata zaloga

sukna za moška oblačila !!

Najboljši nakupni vir

modernih blagov
za ženske obleke

iz svile, volne, delena itd.

Vedno zadnje novosti

rut in šerp.

Bogata zaloga

vsakovrstnih preprog, zaves in garnitur.

Izkušeno dobri šifoni, platuid, kotenine in drugo belo blago.

Zunajna naročila se točno izvršujejo.

P. n. učiteljstvu pri nakupu posebne ugodnosti glede cen in plačila.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na trdko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!

mož. Bolehal je že ves čas, kar je bil papež, zlasti ker mu rimski zrak ni dobro storil. Rima se sploh ni mogel prav navaditi in vedno je tožil po Benetkah. Govoril je najraje beneško narečje in imel kuharja, ki mu je pripravljala beneške jedi.

Kor. urad: Neka odlična oseba iz Vatikana se je izrazila, kakor poroča »Giornale d'Italia«, o papeževi smrti sledeče: Sedanja vojna je rajnega papeža silno bolela in ni eden zadnjih vzrokov, ki so povzročili njegovo smrt. Pij X. se je nasproti tej osebi izrazil: »Kako rad bi vojno preprečil! Koliko duhovnikov in klerikov bi moralo iti iz rimskih kolegijev na vojno kot sovražniki! Jaz kot papež in katoličan se tresem pred vojsko in njeno grozo.« — Pri teh besedah so mu stale solze v očeh.

Kor. urad: »Tribuna« piše o papeževi smrti sledeče: Papež Pij X. je bil žrtev sedanje evropske vojne. V zadnjih dneh je diktiral več depeš na vse strani, da bi vojno preprečil. Izbruh vojne mu je zadal smrtni udarec in mu zlomil zadnjo moč, ki jo je še imel. — Kakor poroča dalje »Tribuna«, je papež rekel v nekem trenutku, ko se je zavedel, da bi rad dal svoje življenje za to, da bi preprečil smrt tako velikega števila mladih ljudi v vojni.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je dne 14. avgusta opoldne na Vrhniki g. Bogdan Kobal, ces. kr. višji sodni svetnik v pok. ter predsednik ondotnega krajnega šolskega sveta in občinske hranilnice. Ko se je vrnil v soboto ob pol 12. uri zvečer od službenih opravkov iz Ljubljane domov, ga je zadela kap. Blage mu možu in velikemu prijatelju šole in šolske mladine prijazen spomin!

—r— **Razpis učiteljske službe.** — Na dvorazredni ljudski šoli v St. Gotardu se razpisuje 2. učno mesto z zakonitim prejemki in stalno nameščenju. — Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 20. septembra 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravnškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. — Na dvorazredni ljudski šoli v Vodicah se razpisuje nadučiteljska služba z zakonitim prejemki in stalno nameščenju. — Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 15. septembra 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravnškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. Obe mesti: okraj Kamnik. — Na dvorazredni lj. šoli v Mošnjah izpraznjeno naduč. mesto se do 30. septembra vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 28. julija 1914, št. 4061, vnovič v stalno nameščenju razpisuje in sicer s pristavkom, da že podane prošnje tudi za ponovljeni razpis ostanejo v veljavi. — Učiteljske službe so razpisane: V Košani (pstopajoči okraj) nadučiteljsko mesto do 9. septembra; v Kuteževem učno mesto za učitelja do 6. septembra. — V Dol. Logatcu (štirirazrednica) je izpraznjeno eno učno mesto. Prošnje do 8. septembra. Na Robu (kočevski okraj) se bo oddala učna in voditeljska služba. Rok 6. september.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** C. kr. deželni šolski svet kranjski je imenoval def. učitelja v Šmartnem v Tuhinjski dolini Viljema Rožiča za nadučitelja istotam in učitelja na zunanji privatni dekliški ljudski šoli pri uršulinkah v Ljubljani Marijo Tavčarjevo za def. učteljico v Šmartnem v Tuhinjski dolini. — C. kr. deželni šolski svet kranjski je imenoval za definitivno provizorično učteljico na Šenturški gori Marijo Sajovičovo, provizorič. učteljico v Spodnji Šiški Marijo Ceračarjevo, prov. učteljico na Črnem vrhu Emilijo Baeblerjevo in provizoričnega učtelja v Rovi Albina Smolo. — Enorazrednica v Osilnici je bila razširjena v dvorazrednico.

—r— **Razpis učiteljske službe.** Na štirirazredni ljudski šoli v Šmarju pri Ljubljani mesto učitelja. — Na dvorazredni ljudski šoli v Polhovem gradu služba nadučitelja. — Pravilno opremljene prošnje do 20. septembra t. l. na c. kr. okr. šol. svet v Ljubljani (št. 2526 o. š. sv.).

Štajerske vesti.

—š— **Iz Gornjegrajskega okraja** nam pišejo: Ker se do sedaj še nihče ni oglasil, ki bi opisal uradno učiteljsko konferenco dne 25. julija t. l. v Mozirju, storim to naknadno jaz, kolikor imam še v spominu. Točno ob 9. uri otvori gosp. nadzornik kot predsednik konferenco, presrečno pozdravljajoč navzočnike, med katerimi je bilo tudi nekaj gostov, ter se spominja Najvišjega zaščitnika šolskih postav, presvetlega cesarja, ki so mu navzočniki zazorili trikratni krepki: »Živio!« Odposlala se je brzojavna čestitka obče priljubljene

nemu in neumorno za slovensko šolstvo delujočemu c. kr. dež. šolskemu nadzorniku g. Petru Končniku o priliki njegove 70-letnice ter vdanostna brzojavka g. predsedniku okrajnih šolskih svetov. Po običajnih modalitetah poroča g. predsednik o stanju šol v okrajih Gornjigrad in Vransko, o katerih se izjavi prav povoljno. O vsakem šolskem predmetu nam je — kakor vsako leto — podal prav umestne mišljaje, iskreno želeč, da bi se narodovo šolstvo še bolj povzdignilo. Samo ta njegov referat je bil nemški, vse drugo se je vršilo izključno le v slovenskem jeziku, kakor že več let. Namesto tov. Lapornika, ki je bil kontumaciran, je predaval njegov referat o fonetičnih metodah tov. Lorber z Brazlovč, in sicer temeljito in z mnogimi nazori. Nato je nastopil tov. Klec iz Nove Štiftice ter navdušeno in temeljito o analitično-sintetični učbi predaval, omenjaje, da je tametoda od vseh, kar jih dosedaj poznamo, najbolj, iskreno želeč, da bi se setudi na kmelih kmalu izboljšale šolske razmere, tako, da bi se moglo brez prevelike muke tudi na kmelih prav uspešno poučevati in vzgajati narodovo nadepolno mladino po navedenej učbi. Referat je bil z velikim odobravanjem sprejet ter je referentu tudi g. predsednik čestital še posebe. Vse govornikove teze so bile neizpremenjeno sprejete. — Od samostalnih predlogov mi je omeniti dva od tov. Kelca, namreč naj se v naših šolah uvede »Moje prvo berilo« od Karla Widra, kateri predlog je bil že lansko leto sprejet, a pri višjih oblastih še ni našel milosti, in da se naj prenaresni naredba, po kateri se novonastavljene učne osebe uvedejo v šolsko službo tudi največ razrednicah po načelnikih krajnih šolskih svetov, ki so mnogokrat celo analfabeti, ter naj to stori na večrazrednicah šolski vodja ali po njem določen namestnik, na enorazrednicah pakateri ud okrajnega šol. sveta, ali — ako to ni mogoče — krajni šol. ogleda, ki je po šol. vodstvu okrajnemu šolskemu svetu bil predlagan v potrjenje. Tovariš Jakše je stavil tudi neki umesten predlog, katerega vsebine še ne spominjam več, naj ga blagovolji objaviti sam. Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti. Pred konferenco se je govorilo tudi, da je tov. Klec vložil predlog, naj se konferenčni zapisnik vodi v jeziku, v katerem se vrši konferenca, ki pa je najbrž zaradi neodločnosti stalnega konferenčnega odbora takrat zopet splaval po vodi. Gotova resnica je, da se vsak brani postati zapisnikar; ker dosedajšnji zapisniki porabijo mnogo suhoparnega dela, truda in časa. Od takih predlogov nikar odenjati, — dokler se ne uresniči. Tedaj vrlo naprej! Vršile so se razne volitve, in sicer vem samo to, da sta se v stalni konferenč. odbor za Gornji grad volila tov. Kocbek in Klec, za Vransko pa tov. Kramar in Jakše.

Presrečno se zahvaljujoo vsem, ki so pri konferenci imeli kaj storiti, zaključil predsednik prav živahno se vršečo in poučljivo konferenco. Njegov namestnik tov. Zolter se mu srčno zahvali za takšno in ljubeznivo vodstvo konference, na kar mu tov. Klec iskreno čestita k 40letnici marljivega delovanja v šolstvu, proseč ga da naj nas še ne zapusti, nego nas tako očetovsko prijazno vodi še naprej, rabeč svoje velike izkušnje v prid in napredek narodovega šolstva, želeč mu prav krepkega zdravja še mnoga leta!

—š— **Iz Ormoža.** Učiteljica na Humu, tov. Julka Valentijeva je zaradi bolezni stopila v pokoj. Delovala je v šoli na prilaznem humskem griču celih 18 let in si je pridobila s svojo vnetostjo v šoli in ljubeznivostjo napram prebivalstvu splošne simpatije. Nerači se poslavljamo od dobre učiteljice in ji želimo v njeni domovini na solnčnem Goriškem skorajšnje povrnitev zdravja.

—š— **Kocbekova koča pod Ojstrico.** Savinjska podružnica S. P. D. naznanja, da je Kocbekova koča pod Ojstrico zatvorena.

—š— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«.** Društveni odbor razglasa: Posmrtni donesek po 4 K po nadučiteljevi vdovi Mariji Hočevarjevi, umrli dne 2. julija t. l. (124. smrtni slučaj), in po šolskem voditelju Ferdinandu Kerpingerju, umrlemu 14. julija t. l. (125. smrtni slučaj), se mora čimprej plačati. — Vse one, ki še niso izvršili svojih vplačil, nujno pozivljamo, naj to store nemudoma, ker bi moral sicer odbor ob morebitnih sedanjih večjih zahtevah po članih zaostale pustiti v neprijetnem čakanju, kakor puščajo člani njega.

Šolska mladina v Središču za naše vojake. Šestrazrednica v Središču priredi v nedeljo, dne 30. avgusta t. l. v korist »Rdečemu križu« v svojih prostorih šolsko slavnost, pri kateri se uprizarjo posebej za ta namen prirejena spevoigra »Za dom med bojni grom!« Povodom bojnega viharja v l. 1914 priredil A. Kosi, nadučitelj v Središču. Začetek ob 7. uri zvečer. — Vstopnina: sedeži 80 h, stojišča 40 h. Spe-

voigra je prav priprosta in tovariš Kosi je pripravljen za slučaj, da bi jo hotela katera šola v iste namene uprizoriti, dati delce brezplačno na razpolago.

Goriške vesti.

ANTON KLANJŠČEK.

Iz Gorice nam pišejo: Slovensko učiteljstvo je izgubilo te dni zopet enega svojih zaveznih članov; umrl je namreč v tukajšnji bolnici 5. t. m. pred tednom dni od kapi zadeti tovariš Anton Klanjšček. — Dasi ravno je bil rojen v bližnjem Šent Florjanu, je vendar služboval samo kratek čas na Goriškem Krasu na Barki, vsa poznejša leta do vpokojitve pa na Spodnjem Štajerskem, kjer ga imajo gotovo še vsi bivši tovariši v dobrem spominu. Ker si je želel počitka v svoji domači zemlji, smo ga v petek 7. avg. spremili na zadnjem potu v Števerjan do Soškega mosta; tam pa smo se poslovili za vselej od dragega tovariša-prijatelja. Med pogrebi je bilo lepo število sorodnikov, učiteljev-penzionistov, ravnatelj Bežek, nadsvetnik Rutar, svetnik Kovač, več profesorjev, uradnikov in drugega občinstva. V znak sožalja za svojim članom je razobesila Čitalnica črno zastavo, prijatelji - čitalničarji pa so zložili namesto venca na krsto znatno vsoto za »Rdeči križ«. — Tako je šel zopet eden starejših pionirjev prosvete na oni, boljši svet. Pokojnik je mnogokrat poudarjal, da bi učitelj ne postal več, če bi prišel še kdaj na ta nevaležni svet. — Lahka mu zemlja domača in blag spomin! — k.

Splošni vestnik.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda naznanja, da je letošnja velika skupščina, ki je bila nameravana meseca septembra v Gorici, preložen na nedoločen čas.

Troški svetovne vojne. Angleški publicist Edgar Crammond je napisal v »Quarterly Review« zanimiv članek o troških svetovne vojne. Po njegovem računu bi znašali stroški svetovne vojne, ki bi trajala leto dni 12½ milijarde kron. Francija je imela 1870—1871 mrtvih, ranjenih in ujetih 21.500 častnikov in 70.000 vojakov, a v denarju jo je stala ta vojna 1300 milijonov kron in 5 milijard vojne odškodnine. Nemčijo je stala ta vojna 6247 častnikov, 123.600 vojakov in 1850 milijonov kron. V rusko-japonski vojni je stala Rusijo vojna okoli 350.000 vojakov (z ujetimi vred) in 7 in pol milijarde kron, Japonsko pa 135.000 vojakov in 4470 milijonov kron.

Amerika za naš »Rdeči križ«. Korespondenčni urad poroča: Ameriška družba »Rdečega križa« je po ameriškem poslaniku na Dunaju ponudila avstrijski družbi odposiljatev pomožne kolone. Ta kolona obstoji iz treh izkušnih zdravnikov, 12 izvežbanih strežnic in vsega potrebnega materiala za rezervno bolnišnico. Ameriška pomožna kolona se odpelje v Evropo na posebni ladji z zastavo »Rdečega križa«. Človekoljubno ponudbo je seveda naša vojna uprava takoj sprejela.

Vojne črnorumenе kukarde po 30 h bo izdalo vojno ministrstvo, da tako ugodijo željam občinstva, ki hoče tudi na zunaj kazati svoje domoljubno patriotično prepričanje.

Novi dvekranski bankovci. Te dni izdajo nove dvekranske bankovce. Novi »goldinarji« bodo nekoliko manjši, kakršni so desetakli. Ena stran je modra in vsebuje na desni strani nemško, na levi ogrsko označbo, v sredi je podoba ženske glave, podobna glavi na starih tisočakah, a brez mirovnih znamenj. Zadnja stran je zelenkasta; v sredi je risba, ki predstavlja srce, na desni in levi strani je natisnjena arabska številka 2. Novi dvekranski bankovec obsega tudi postavno besedilo, a ga mora Avstro-Ogrska banka vsak čas zamenjati s kovanim denarijem.

Urad za pojasnila družbe »Rdečega križa« na Dunaju in v Budimpešti. Urad za pojasnila avstrijske družbe »Rdečega križa« na Dunaju, VI., Dreihufeisengasse 4, Kriegsschule in društva »Rdečega križa«

na Ogrskem v Budimpešti, IV., Váczi uteza 38, dajeta brezplačno pojasnila o bivanju ter stanju ranjenih ali obolelih članov naše in eventualno tudi zvezne armade in mornarice. — Pojasnila občinstvu se dajejo le pismeno ali brzojavno. Osebna ustna vprašanja se iz tehničnih razlogov ne morejo sprejemati.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis službe.

Št. 1272.

Kranjsko.

Na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 6. avgusta 1914, št. 5471, popolniti mesto stalnega učitelja extra statum s sistemiziranimi prejemki.

Prosilcem za omenjeno učno mesto je pravilno opremljene prošnje vlagati po predpisani službeni poti pri c. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem najkasneje do 15. septembra 1914.

Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 18. avgusta 1914.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic

J. Stjepušin Sisek.

Odlikovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razum tamburic in skladeb za razna godala ima kakor gosli, citre, gitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastonj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom »Tamburica«, ki prinaša razum pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

Manufakturna trgovina

J. Grobelnik,

prej Frano Souvan sin
Ljubljana, Mestni trg 22
nasproti lekarne.

Posebno bogata zaloga

sukna za moška oblačila !!

Najboljši nakupni vir

modernih blagov
za ženske obleke

iz svile, volne, delena itd.

Vedno zadnje novosti

rut in šerp.

Bogata zaloga

vsakovrstnih preprog, zaves in garnitur.

Izkušeno dobri šifoni, platuid, kotenine in drugo belo blago.

Zunajna naročila se točno izvršujejo.

P. n. učiteljstvu pri nakupu posebne ugodnosti glede cen in plačila.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na trdko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!

mož. Bolehal je že ves čas, kar je bil papež, zlasti ker mu rimski zrak ni dobro storil. Rima se sploh ni mogel prav navaditi in vedno je tožil po Benetkah. Govoril je najraje beneško narečje in imel kuharja, ki mu je pripravljala beneške jedi.

Kor. urad: Neka odlična oseba iz Vatikana se je izrazila, kakor poroča »Giornale d'Italia«, o papeževi smrti sledeče: Sedanja vojna je rajnega papeža silno bolela in ni eden zadnjih vzrokov, ki so povzročili njegovo smrt. Pij X. se je nasproti tej osebi izrazil: »Kako rad bi vojno preprečil! Koliko duhovnikov in klerikov bi moralo iti iz rimskih kolegijev na vojno kot sovražniki! Jaz kot papež in katoličan se tresem pred vojsko in njeno grozo.« — Pri teh besedah so mu stale solze v očeh.

Kor. urad: »Tribuna« piše o papeževi smrti sledeče: Papež Pij X. je bil žrtev sedanje evropske vojne. V zadnjih dneh je diktiral več depeš na vse strani, da bi vojno preprečil. Izbruh vojne mu je zadal smrtni udarec in mu zlomil zadnjo moč, ki jo je še imel. — Kakor poroča dalje »Tribuna«, je papež rekel v nekem trenutku, ko se je zavedel, da bi rad dal svoje življenje za to, da bi preprečil smrt tako velikega števila mladih ljudi v vojni.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je dne 14. avgusta opoldne na Vrhniki g. Bogdan Kobal, ces. kr. višji sodni svetnik v pok. ter predsednik ondotnega krajnega šolskega sveta in občinske hranilnice. Ko se je vrnil v soboto ob pol 12. uri zvečer od službenih opravkov iz Ljubljane domov, ga je zadela kap. Blage mu možu in velikemu prijatelju šole in šolske mladine prijazen spomin!

—r— **Razpis učiteljske službe.** — Na dvorazredni ljudski šoli v St. Gotardu se razpisuje 2. učno mesto z zakonitim prejemki in stalno nameščenju. — Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 20. septembra 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravnškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. — Na dvorazredni ljudski šoli v Vodichah se razpisuje nadučiteljska služba z zakonitim prejemki in stalno nameščenju. — Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 15. septembra 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravnškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. Obe mesti: okraj Kamnik. — Na dvorazredni lj. šoli v Mošnjah izpraznjeno naduč. mesto se do 30. septembra vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 28. julija 1914, št. 4061, vnovič v stalno nameščenju razpisuje in sicer s pristavkom, da že podane prošnje tudi za ponovljeni razpis ostanejo v veljavi. — Učiteljske službe so razpisane: V Košani (pstopajoči okraj) nadučiteljsko mesto do 9. septembra; v Kuteževem učno mesto za učitelja do 6. septembra. — V Dol. Logatcu (štirirazrednica) je izpraznjeno eno učno mesto. Prošnje do 8. septembra. Na Robu (kočevski okraj) se bo oddala učna in voditeljska služba. Rok 6. september.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** C. kr. deželni šolski svet kranjski je imenoval def. učitelja v Šmartnem v Tuhinjski dolini Viljema Rožiča za nadučitelja istotam in učitelja na zunanji privatni dekliški ljudski šoli pri uršulinkah v Ljubljani Marijo Tavčarjevo za def. učteljico v Šmartnem v Tuhinjski dolini. — C. kr. deželni šolski svet kranjski je imenoval za definitivno provizorično učteljico na Šenturški gori Marijo Sajovičovo, provizorič. učteljico v Spodnji Šiški Marijo Ceraarjevo, prov. učteljico na Črnem vrhu Emilijo Baeblerjevo in provizoričnega učtelja v Rovi Albina Smolo. — Enorazrednica v Osilnici je bila razširjena v dvorazrednico.

—r— **Razpis učiteljske službe.** Na štirirazredni ljudski šoli v Šmarju pri Ljubljani mesto učitelja. — Na dvorazredni ljudski šoli v Polhovem gradu služba nadučitelja. — Pravilno opremljene prošnje do 20. septembra t. l. na c. kr. okr. šol. svet v Ljubljani (št. 2526 o. š. sv.).

Štajerske vesti.

—š— **Iz Gornjegrajskega okraja** nam pišejo: Ker se do sedaj še nihče ni oglasil, ki bi opisal uradno učiteljsko konferenco dne 25. julija t. l. v Mozirju, storim to naknadno jaz, kolikor miari še v spominu. Točno ob 9. uri otvori gosp. nadzornik kot predsednik konferenco, presrečno pozdravljajoč navzočnike, med katerimi je bilo tudi nekaj gostov, ter se spominja Najvišjega zaščitnika šolskih postav, presvetlega cesarja, ki so mu navzočniki zazorili trikratni krepki: »Živio!« Odposlala se je brzojavna čestitka obče priljubljene

nemu in neumorno za slovensko šolstvo delujočemu c. kr. dež. šolskemu nadzorniku g. Petru Končniku o priliki njegove 70-letnice ter vdanostna brzojavka g. predsedniku okrajnih šolskih svetov. Po običajnih modalitetah poroča g. predsednik o stanju šol v okrajih Gornjigrad in Vransko, o katerih se izjavi prav povoljno. O vsakem šolskem predmetu nam je — kakor vsako leto — podal prav umestne mišljaje, iskreno želeč, da bi se narodovo šolstvo še bolj povzdignilo. Samo ta njegov referat je bil nemški, vse drugo se je vršilo izključno le v slovenskem jeziku, kakor že več let. Namesto tov. Lapornika, ki je bil kontumaciran, je predaval njegov referat o fonetičnih metodah tov. Lorber z Brazlovč, in sicer temeljito in z mnogimi nazori. Nato je nastopil tov. Klec iz Nove Štiftice ter navdušeno in temeljito o analitično-sintetični učbi predaval, omenjaje, da je tametoda od vseh, kar jih dosedaj poznamo, najbolj, iskreno želeč, da bi se setudi na kmelih kmalu izboljšale šolske razmere, tako, da bi se moglo brez prevelike muke tudi na kmelih prav uspešno poučevati in vzgajati narodovo nadepolno mladino po navedenej učbi. Referat je bil z velikim odobravanjem sprejet ter je referentu tudi g. predsednik čestital še posebe. Vse govornikove teze so bile neizpremenjeno sprejete. — Od samostalnih predlogov mi je omeniti dva od tov. Kelca, namreč naj se v naših šolah uvede »Moje prvo berilo« od Karla Widra, kateri predlog je bil že lansko leto sprejet, a pri višjih oblastih še ni našel milosti, in da se naj prenaresni naredba, po kateri se novonastavljene učne osebe uvedejo v šolsko službo tudi največ razrednicah po načelnikih krajnih šolskih svetov, ki so mnogokrat celo analfabeti, ter naj to stori na večrazrednicah šolski vodja ali po njem določen namestnik, na enorazrednicah pakateri ud okrajnega šol. sveta, ali — ako to ni mogoče — krajni šol. ogleda, ki je po šol. vodstvu okrajnemu šolskemu svetu bil predlagan v potrjenje. Tovariš Jakše je stavil tudi neki umesten predlog, katerega vsebine še ne spominjam več, naj ga blagovolji objaviti sam. Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti. Pred konferenco se je govorilo tudi, da je tov. Klec vložil predlog, naj se konferenčni zapisnik vodi v jeziku, v katerem se vrši konferenca, ki pa je najbrž zaradi neodločnosti stalnega konferenčnega odbora torkrat zopet splaval po vodi. Gotova resnica je, da se vsak brani postati zapisnikar; ker dosedajšnji zapisniki porabijo mnogo suhoparnega dela, truda in časa. Od takih predlogov nikar odenjati, — dokler se ne uresniči. Tedaj vrlo naprej! Vršile so se razne volitve, in sicer vem samo to, da sta se v stalni konferenci odbor za Gornji grad volila tov. Kocbek in Klec, za Vransko pa tov. Kramar in Jakše.

Presrečno se zahvaljujoo vsem, ki so pri konferenci imeli kaj storiti, zaključil predsednik prav živahno se vršečo in poučljivo konferenco. Njegov namestnik tov. Zolter se mu srčno zahvali za taktno in ljubeznivo vodstvo konference, na kar mu tov. Klec iskreno čestita k 40letnici marljivega delovanja v šolstvu, proseč ga da naj nas še ne zapusti, nego nas tako očetovsko prijazno vodi še naprej, rabeč svoje velike izkušnje v prid in napredek narodovega šolstva, želeč mu prav krepkega zdravja še mnoga leta!

—š— **Iz Ormoža.** Učiteljica na Humu, tov. Julka Valentijeva je zaradi bolezni stopila v pokoj. Delovala je v šoli na prilaznem humskem griču celih 18 let in si je pridobila s svojo vnetostjo v šoli in ljubeznivostjo napram prebivalstvu splošne simpatije. Nerači se poslavljamo od dobre učiteljice in ji želimo v njeni domovini na solnčnem Goriškem skorajšnje povrnitev zdravja.

—š— **Kocbekova koča pod Ojstrico.** Savinjska podružnica S. P. D. naznanja, da je Kocbekova koča pod Ojstrico zatvorena.

—š— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Stiermark«.** Društveni odbor razglasa: Posmrtni donesek po 4 K po nadučiteljevi vdovi Mariji Hočevarjevi, umrli dne 2. julija t. l. (124. smrtni slučaj), in po šolskem voditelju Ferdinandu Kerpingerju, umrlemu 14. julija t. l. (125. smrtni slučaj), se mora čimprej plačati. — Vse one, ki še niso izvršili svojih vplačil, nujno pozivljamo, naj to store nemudoma, ker bi moral sicer odbor ob morebitnih sedanjih večjih zahtevah po članih zaostale pustiti v neprijetnem čakanju, kakor puščajo člani njega.

Šolska mladina v Središču za naše vojakke. Sestrazrednica v Središču priredi v nedeljo, dne 30. avgusta t. l. v korist »Rdečemu križu« v svojih prostorih šolsko slavnost, pri kateri se uprizori posebej za ta namen prirejena spevoigra »Za dom med bojni grom!« Povodom bojnega viharja v l. 1914 priredil A. Kosi, nadučitelj v Središču. Začetek ob 7. uri zvečer. — Vstopnina: sedeži 80 h, stojišča 40 h. Spe-

voigra je prav priprosta in tovariš Kosi je pripravljen za slučaj, da bi jo hotela katera šola v iste namene uprizoriti, dati delce brezplačno na razpolago.

Goriške vesti.

ANTON KLANJŠČEK.

Iz Gorice nam pišejo: Slovensko učiteljstvo je izgubilo te dni zopet enega svojih zavednih članov; umrl je namreč v tukajšnji bolnici 5. t. m. pred tednom dni od kapi zadeti tovariš Anton Klanjšček. — Dasi ravno je bil rojen v bližnjem Šent Florjanu, je vendar služboval samo kratek čas na Goriškem Krasu na Barki, vsa poznejša leta do vpokojitve pa na Spodnjem Štajerskem, kjer ga imajo gotovo še vsi bivši tovariši v dobrem spominu. Ker si je želel počitka v svoji domači zemlji, smo ga v petek 7. avg. spremili na zadnjem potu v Števerjan do Soškega mosta; tam pa smo se poslovili za vselej od dragega tovariša-prijatelja. Med pogrebi je bilo lepo število sorodnikov, učiteljev-penzionistov, ravnatelj Bežek, nadsvetnik Rutar, svetnik Kovač, več profesorjev, uradnikov in drugega občinstva. V znak sožalja za svojim članom je razobesila Čitalnica črno zastavo, prijatelji - čitalničarji pa so zložili namesto venca na krsto znatno vsoto za »Rdeči križ«. — Tako je šel zopet eden starejših pionirjev prosvete na oni, boljši svet. Pokojnik je mnogokrat poudarjal, da bi učitelj ne postal več, če bi prišel še kdaj na ta nevaležni svet. — Lahka mu zemlja domača in blag spomin! — k.

Splošni vestnik.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda naznanja, da je letošnja velika skupščina, ki je bila nameravana meseca septembra v Gorici, preložen na nedoločen čas.

Troški svetovne vojne. Angleški publicist Edgar Crammond je napisal v »Quarterly Reviv« zanimiv članek o troških svetovne vojne. Po njegovem računu bi znašali stroški svetovne vojne, ki bi trajala leto dni 12½ milijarde kron. Francija je imela 1870—1871 mrtvih, ranjenih in ujetih 21.500 častnikov in 70.000 vojakov, a v denarju jo je stala ta vojna 1300 milijonov kron in 5 milijard vojne odškodnine. Nemčijo je stala ta vojna 6247 častnikov, 123.600 vojakov in 1850 milijonov kron. V rusko-japonski vojni je stala Rusijo vojna okoli 350.000 vojakov (z ujetimi vred) in 7 in pol milijarde kron, Japonsko pa 135.000 vojakov in 4470 milijonov kron.

Amerika za naš »Rdeči križ«. Korespondenčni urad poroča: Ameriška družba »Rdečega križa« je po ameriškem poslaniku na Dunaju ponudila avstrijski družbi odposiljatev pomožne kolone. Ta kolona obstoji iz treh izkušnih zdravnikov, 12 izvežbanih strežnic in vsega potrebnega materiala za rezervno bolnišnico. Ameriška pomožna kolona se odpelje v Evropo na posebni ladji z zastavo »Rdečega križa«. Človekoljubno ponudbo je seveda naša vojna uprava takoj sprejela.

Vojne črnorumenke kukarde po 30 h bo izdalo vojno ministrstvo, da tako ugodno željam občinstva, ki hoče tudi na zunaj kazati svoje domoljubno patriotično prepričanje.

Novi dvekranski bankovci. Te dni izdajo nove dvekranske bankovce. Novi »goldinarji« bodo nekoliko manjši, kakršni so desetakli. Ena stran je modra in vsebuje na desni strani nemško, na levi ogrsko označbo, v sredi je podoba ženske glave, podobna glavi na starih tisočakah, a brez mirovnih znamenj. Zadnja stran je zelenkasta; v sredi je risba, ki predstavlja srce, na desni in levi strani je natisnjena arabska številka 2. Novi dvekranski bankovec obsega tudi postavno besedilo, a ga mora Avstro-Ogrska banka vsak čas zamenjati s kovanim denarijem.

Urad za pojasnila družbe »Rdečega križa« na Dunaju in v Budimpešti. Urad za pojasnila avstrijske družbe »Rdečega križa« na Dunaju, VI., Dreihufeisengasse 4, Kriegsschule in društva »Rdečega križa«

na Ogrskem v Budimpešti, IV., Váci uti-za 38, dajeta brezplačno pojasnila o bivanju ter stanju ranjenih ali obolelih članov naše in eventualno tudi zvezne armade in mornarice. — Pojasnila občinstvu se dajejo le pismeno ali brzojavno. Oseba ustna vprašanja se iz tehničnih razlogov ne morejo sprejemati.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis službe.

Št. 1272.

Kranjsko.

Na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 6. avgusta 1914, št. 5471, popolniti mesto stalnega učitelja extra statum s sistemiziranimi prejemki.

Prosilcem za omenjeno učno mesto je pravilno opremljene prošnje vlagati po predpisani službeni poti pri c. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem najkasneje do 15. septembra 1914.

Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 18. avgusta 1914.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic

J. Stjepušin Sisek.

Odlikovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razun tamburic in skladov za razna godala ima kakor gosli, citre, gitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastonj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom »Tamburica«, ki prinaša razun pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

Manufakturna trgovina

J. Grobelnik,

prej Frano Souvan sin
Ljubljana, Mestni trg 22
nasproti lekarne.

Posebno bogata zaloga

sukna za moška oblačila !!

Najboljši nakupni vir

modernih blagov
za ženske obleke

iz svile, volne, delena itd.

Vedno zadnje novosti

rut in šerp.

Bogata zaloga

vsakovrstnih preprog, zaves in garnitur.

Izkušeno dobri šifoni, platuid, kotenine in drugo belo blago.

Zunajna naročila se točno izvršujejo.

P. n. učiteljstvu pri nakupu posebne ugodnosti glede cen in plačila.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na trdko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!

mož. Bolehal je že ves čas, kar je bil papež, zlasti ker mu rimski zrak ni dobro storil. Rima se sploh ni mogel prav navaditi in vedno je tožil po Benetkah. Govoril je najraje beneško narečje in imel kuharja, ki mu je pripravljala beneške jedi.

Kor. urad: Neka odlična oseba iz Vatikana se je izrazila, kakor poroča »Giornale d'Italia«, o papeževi smrti sledeče: Sedanja vojna je rajnega papeža silno bolela in ni eden zadnjih vzrokov, ki so povzročili njegovo smrt. Pij X. se je nasproti tej osebi izrazil: »Kako rad bi vojno preprečil! Koliko duhovnikov in klerikov bi moralo iti iz rimskih kolegijev na vojno kot sovražniki! Jaz kot papež in katoličan se tresem pred vojsko in njeno grozo.« — Pri teh besedah so mu stale solze v očeh.

Kor. urad: »Tribuna« piše o papeževi smrti sledeče: Papež Pij X. je bil žrtev sedanje evropske vojne. V zadnjih dneh je diktiral več depeš na vse strani, da bi vojno preprečil. Izbruh vojne mu je zadal smrtni udarec in mu zlomil zadnjo moč, ki jo je še imel. — Kakor poroča dalje »Tribuna«, je papež rekel v nekem trenutku, ko se je zavedel, da bi rad dal svoje življenje za to, da bi preprečil smrt tako velikega števila mladih ljudi v vojni.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je dne 14. avgusta opoldne na Vrhniki g. Bogdan Kobal, ces. kr. višji sodni svetnik v pok. ter predsednik ondotnega krajnega šolskega sveta in občinske hranilnice. Ko se je vrnil v soboto ob pol 12. uri zvečer od službenih opravkov iz Ljubljane domov, ga je zadela kap. Blage mu možu in velikemu prijatelju šole in šolske mladine prijazen spomin!

—r— **Razpis učiteljske službe.** — Na dvorazredni ljudski šoli v St. Gotardu se razpisuje 2. učno mesto z zakonitim prejemki in stalno nameščenju. — Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 20. septembra 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravnškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. — Na dvorazredni ljudski šoli v Vodichah se razpisuje nadučiteljska služba z zakonitim prejemki in stalno nameščenju. — Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 15. septembra 1914. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državnozdravnškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. Obe mesti: okraj Kamnik. — Na dvorazredni lj. šoli v Mošnjah izpraznjeno naduč. mesto se do 30. septembra vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 28. julija 1914, št. 4061, vnovič v stalno nameščenju razpisuje in sicer s pristavkom, da že podane prošnje tudi za ponovljeni razpis ostanejo v veljavi. — Učiteljske službe so razpisane: V Košani (pstopajoči okraj) nadučiteljsko mesto do 9. septembra; v Kuteževem učno mesto za učitelja do 6. septembra. — V Dol. Logatcu (štirirazrednica) je izpraznjeno eno učno mesto. Prošnje do 8. septembra. Na Robu (kočevski okraj) se bo oddala učna in voditeljska služba. Rok 6. september.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** C. kr. deželni šolski svet kranjski je imenoval def. učitelja v Šmartnem v Tuhinjski dolini Viljema Rožiča za nadučitelja istotam in učitelja na zunanji privatni dekliški ljudski šoli pri uršulinkah v Ljubljani Marijo Tavčarjevo za def. učteljico v Šmartnem v Tuhinjski dolini. — C. kr. deželni šolski svet kranjski je imenoval za definitivno provizorično učteljico na Šenturški gori Marijo Sajovičovo, provizorič. učteljico v Spodnji Šiški Marijo Ceraarjevo, prov. učteljico na Črnem vrhu Emilijo Baeblerjevo in provizoričnega učtelja v Rovi Albina Smolo. — Enorazrednica v Osilnici je bila razširjena v dvorazrednico.

—r— **Razpis učiteljske službe.** Na štirirazredni ljudski šoli v Šmarju pri Ljubljani mesto učitelja. — Na dvorazredni ljudski šoli v Polhovem gradu služba nadučitelja. — Pravilno opremljene prošnje do 20. septembra t. l. na c. kr. okr. šol. svet v Ljubljani (št. 2526 o. š. sv.).

Štajerske vesti.

—š— **Iz Gornjegrajskega okraja** nam pišejo: Ker se do sedaj še nihče ni oglasil, ki bi opisal uradno učiteljsko konferenco dne 25. julija t. l. v Mozirju, storim to naknadno jaz, kolikor miari še v spominu. Točno ob 9. uri otvori gosp. nadzornik kot predsednik konferenco, presrečno pozdravljajoč navzočnike, med katerimi je bilo tudi nekaj gostov, ter se spominja Najvišjega zaščitnika šolskih postav, presvetlega cesarja, ki so mu navzočniki zazorili trikratni krepki: »Živio!« Odposlala se je brzojavna čestitka obče priljubljene

nemu in neumorno za slovensko šolstvo delujočemu c. kr. dež. šolskemu nadzorniku g. Petru Končniku o priliki njegove 70-letnice ter vdanostna brzojavka g. predsedniku okrajnih šolskih svetov. Po običajnih modalitetah poroča g. predsednik o stanju šol v okrajih Gornjigrad in Vransko, o katerih se izjavi prav povoljno. O vsakem šolskem predmetu nam je — kakor vsako leto — podal prav umestne mišljaje, iskreno želeč, da bi se narodovo šolstvo še bolj povzdignilo. Samo ta njegov referat je bil nemški, vse drugo se je vršilo izključno le v slovenskem jeziku, kakor že več let. Namesto tov. Lapornika, ki je bil kontumaciran, je predaval njegov referat o fonetičnih metodah tov. Lorber z Brazlovč, in sicer temeljito in z mnogimi nazori. Nato je nastopil tov. Keli iz Nove Štiftice ter navdušeno in temeljito o analitično-sintetični uči predaval, omenjaje, da je tametoda od vseh, kar jih dosedaj poznamo, najbolj, iskreno želeč, da bi se setudi na kmelih kmalu izboljšale šolske razmere, tako, da bi se moglo brez prevelike muke tudi na kmelih prav uspešno poučevati in vzgajati narodovo nadepolno mladino po navedenej uči. Referat je bil z velikim odobravanjem sprejet ter je referentu tudi g. predsednik čestital še posebe. Vse govornikove teze so bile neizpremenjeno sprejete. — Od samostalnih predlogov mi je omeniti dva od tov. Kelca, namreč naj se v naših šolah uvede »Moje prvo berilo« od Karla Widra, kateri predlog je bil že lansko leto sprejet, a pri višjih oblastih še ni našel milosti, in da se naj prenaresni naredba, po kateri se novonastavljene učne osebe uvedejo v šolsko službo tudi največrazrednicah po načelnikih krajnih šolskih svetov, ki so mnogokrat celo analfabeti, ter naj to stori na večrazrednicah šolski vodja ali po njem določen namestnik, na enorazrednicah pakateri ud okrajnega šol. sveta, ali — ako to ni mogoče — krajni šol. ogleda, ki je po šol. vodstvu okrajnemu šolskemu svetu bil predlagan v potrjenje. Tovariš Jakše je stavil tudi neki umesten predlog, katerega vsebine se ne spominjam več, naj ga blagovolji objaviti sam. Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti. Pred konferenco se je govorilo tudi, da je tov. Keli vložil predlog, naj se konferenčni zapisnik vodi v jeziku, v katerem se vrši konferenca, ki pa je najbrž zaradi neodločnosti stalnega konferenčnega odbora torkrat zopet splaval po vodi. Gotova resnica je, da se vsak brani postati zapisnikar; ker dosedajšnji zapisniki porabijo mnogo suhoparnega dela, truda in časa. Od takih predlogov nikar odenjati, — dokler se ne uresniči. Tedaj vrlo naprej! Vršile so se razne volitve, in sicer vem samo to, da sta se v stalni konferenč. odbor za Gornji grad volila tov. Kocbek in Keli, za Vransko pa tov. Kramar in Jakše.

Presrečno se zahvaljujoo vsem, ki so pri konferenci imeli kaj storiti, zaključil predsednik prav živahno se vršečo in poučljivo konferenco. Njegov namestnik tov. Zolter se mu srčno zahvali za takšno in ljubeznivo vodstvo konference, na kar mu tov. Keli iskreno čestita k 40letnici marljivega delovanja v šolstvu, proseč ga da naj nas še ne zapusti, nego nas tako očetovsko prijazno vodi še naprej, rabeč svoje velike izkušnje v prid in napredek narodovega šolstva, želeč mu prav krepkega zdravja še mnoga leta!

—š— **Iz Ormoža.** Učiteljica na Humu, tov. Julka Valentijeva je zaradi bolezni stopila v pokoj. Delovala je v šoli na prilaznem humskem griču celih 18 let in si je pridobila s svojo vnetostjo v šoli in ljubeznivostjo napram prebivalstvu splošne simpatije. Nerači se poslavljamo od dobre učiteljice in ji želimo v njeni domovini na solnčnem Goriškem skorajšnje povrnitev zdravja.

—š— **Kocbekova koča pod Ojstrico.** Savinjska podružnica S. P. D. naznanja, da je Kocbekova koča pod Ojstrico zatvorena.

—š— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«.** Društveni odbor razglasa: Posmrtni donesek po 4 K po nadučiteljevi vdovi Mariji Hočevarjevi, umrli dne 2. julija t. l. (124. smrtni slučaj), in po šolskem voditelju Ferdinandu Kerpingerju, umrlemu 14. julija t. l. (125. smrtni slučaj), se mora čimprej plačati. — Vse one, ki še niso izvršili svojih vplačil, nujno pozivljamo, naj to store nemudoma, ker bi moral sicer odbor ob morebitnih sedanjih večjih zahtevah po članih zaostale pustiti v neprijetnem čakanju, kakor puščajo člani njega.

Šolska mladina v Središču za naše vojakke. Sestrazrednica v Središču priredi v nedeljo, dne 30. avgusta t. l. v korist »Rdečemu križu« v svojih prostorih šolsko slavnost, pri kateri se uprizori posebej za ta namen prirejena spevoigra »Za dom med bojni grom!« Povodom bojnega viharja v l. 1914 priredil A. Kosi, nadučitelj v Središču. Začetek ob 7. uri zvečer. — Vstopnina: sedeži 80 h, stojišča 40 h. Spe-

voigra je prav priprosta in tovariš Kosi je pripravljen za slučaj, da bi jo hotela katera šola v iste namene uprizoriti, dati delce brezplačno na razpolago.

Goriške vesti.

ANTON KLANJŠČEK.

Iz Gorice nam pišejo: Slovensko učiteljstvo je izgubilo te dni zopet enega svojih zavednih članov; umrl je namreč v tukajšnji bolnici 5. t. m. pred tednom dni od kapi zadeti tovariš Anton Klanjšček. — Dasi ravno je bil rojen v bližnjem Šent Florjanu, je vendar služboval samo kratek čas na Goriškem Krasu na Barki, vsa poznejša leta do vpokojitve pa na Spodnjem Štajerskem, kjer ga imajo gotovo še vsi bivši tovariši v dobrem spominu. Ker si je želel počitka v svoji domači zemlji, smo ga v petek 7. avg. spremili na zadnjem potu v Števerjan do Soškega mosta; tam pa smo se poslovili za vselej od dragega tovariša-prijatelja. Med pogrebi je bilo lepo število sorodnikov, učiteljev-penzionistov, ravnatelj Bežek, nadsvetnik Rutar, svetnik Kovač, več profesorjev, uradnikov in drugega občinstva. V znak sožalja za svojim članom je razobesila Čitalnica črno zastavo, prijatelji - čitalničarji pa so zložili namesto venca na krsto znatno vsoto za »Rdeči križ«. — Tako je šel zopet eden starejših pionirjev prosvete na oni, boljši svet. Pokojnik je mnogokrat poudarjal, da bi učitelj ne postal več, če bi prišel še kdaj na ta nevaležni svet. — Lahka mu zemlja domača in blag spomin! — k.

Splošni vestnik.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda naznanja, da je letošnja velika skupščina, ki je bila nameravana meseca septembra v Gorici, preložen na nedoločen čas.

Troški svetovne vojne. Angleški publicist Edgar Crammond je napisal v »Quarterly Review« zanimiv članek o troških svetovne vojne. Po njegovem računu bi znašali stroški svetovne vojne, ki bi trajala leto dni 12½ milijarde kron. Francija je imela 1870—1871 mrtvih, ranjenih in ujetih 21.500 častnikov in 70.000 vojakov, a v denarju jo je stala ta vojna 1300 milijonov kron in 5 milijard vojne odškodnine. Nemčijo je stala ta vojna 6247 častnikov, 123.600 vojakov in 1850 milijonov kron. V rusko-japonski vojni je stala Rusijo vojna okoli 350.000 vojakov (z ujetimi vred) in 7 in pol milijarde kron, Japonsko pa 135.000 vojakov in 4470 milijonov kron.

Amerika za naš »Rdeči križ«. Korespondenčni urad poroča: Ameriška družba »Rdečega križa« je po ameriškem poslaniku na Dunaju ponudila avstrijski družbi odposiljatev pomožne kolone. Ta kolona obstoji iz treh izkušnih zdravnikov, 12 izvežbanih strežnic in vsega potrebnega materiala za rezervno bolnišnico. Ameriška pomožna kolona se odpelje v Evropo na posebni ladji z zastavo »Rdečega križa«. Človekoljubno ponudbo je seveda naša vojna uprava takoj sprejela.

Vojne črnorumenke kukarde po 30 h bo izdalo vojno ministrstvo, da tako ugodijo željam občinstva, ki hoče tudi na zunaj kazati svoje domoljubno patriotično prepričanje.

Novi dvekranski bankovci. Te dni izdajo nove dvekranske bankovce. Novi »goldinarji« bodo nekoliko manjši, kakršni so desetakli. Ena stran je modra in vsebuje na desni strani nemško, na levi ogrsko označbo, v sredi je podoba ženske glave, podobna glavi na starih tisočakah, a brez mirovnih znamenj. Zadnja stran je zelenkasta; v sredi je risba, ki predstavlja srce, na desni in levi strani je natisnjena arabska številka 2. Novi dvekranski bankovec obsega tudi postavno besedilo, a ga mora Avstro-Ogrska banka vsak čas zamenjati s kovanim denarijem.

Urad za pojasnila družbe »Rdečega križa« na Dunaju in v Budimpešti. Urad za pojasnila avstrijske družbe »Rdečega križa« na Dunaju, VI., Dreihufeisengasse 4, Kriegsschule in društva »Rdečega križa«

na Ogrskem v Budimpešti, IV., Váci utca 38, dajeta brezplačno pojasnila o bivanju ter stanju ranjenih ali obolelih članov naše in eventualno tudi zvezne armade in mornarice. — Pojasnila občinstvu se dajejo le pismeno ali brzojavno. Osebna ustna vprašanja se iz tehničnih razlogov ne morejo sprejemati.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis službe.

Št. 1272.

Kranjsko.

Na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 6. avgusta 1914, št. 5471, popolniti mesto stalnega učitelja extra statum s sistemiziranimi prejemki.

Prosilcem za omenjeno učno mesto je pravilno opremljene prošnje vlagati po predpisani službeni poti pri c. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem najkasneje do 15. septembra 1914.

Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 18. avgusta 1914.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic

J. Stjepušin Sisek.

Odlikovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razn. tamburic in skladov za razna godala ima kakor gosli, citre, gitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastonj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom »Tamburica«, ki prinaša razn. pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

Manufakturna trgovina

J. Grobelnik,

prej Frano Souvan sin
Ljubljana, Mestni trg 22
nasproti lekarne.

Posebno bogata zaloga

sukna za moška oblačila !!

Najboljši nakupni vir

modernih blagov
za ženske obleke

iz svile, volne, delena itd.

Vedno zadnje novosti

rut in šerp.

Bogata zaloga

vsakovrstnih preprog, zaves in garnitur.

Izkušeno dobri šifoni, platuid, kotenine in drugo belo blago.

Zunajna naročila se točno izvršujejo.

P. n. učiteljstvu pri nakupu posebne ugodnosti glede cen in plačila.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na trdko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!